

METROPOOLREGIO AMSTERDAM

Onderwijs- en
Arbeidsmarktmonitor 2017

Metropoolregio Amsterdam
Mei 2018

amsterdam economic board

Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Mei 2018

Colofon

Top Institute for Evidence Based Education Research (TIER)

Universiteit van Amsterdam
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Telefoon: +31 (0)20 5254288
www.tierweb.nl

Iryna Rud, Cornel Nesseler, Wim Groot,
Henriëtte Maassen van den Brink

Met dank aan Annelies Spork, Ronald Koen (EZ Amsterdam),
UWV, RoC van Amsterdam, HvA, Platform Regionale Economische
Structuur (PRES), Gemeente Amsterdam (EZ) en de stuurgroep
Human Capital van de Amsterdam Economic Board.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen
in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt
worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch of door fotokopieën, opname, of op enige andere
manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
prof. dr. Henriëtte Maassen van den Brink, Faculteit Economie
en Bedrijfskunde, Universiteit van Amsterdam.
E-mail: h.maassenvandenbrink@uva.nl

Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2017

Metropoolregio Amsterdam
Mei 2018

Inhoud

Inleiding	7
Definities	12
1 Arbeidsmarktbalans in de Metropoolregio Amsterdam (MRA)	14
1.1 Beschrijving MRA-populatie en arbeidsmarkttoestanden	14
1.2 Ontwikkeling arbeidsmarkttoestanden in de periode 2012 - 2015	17
1.3 Beschrijving arbeidsmarktdynamiek in de periode 2012 - 2015	22
1.3.1 Arbeidsmarktdynamiek naar regio	24
1.3.2 Arbeidsmarktdynamiek naar leeftijd	26
1.3.3 Arbeidsmarktdynamiek naar opleidingsniveau	28
1.3.4 Arbeidsmarktdynamiek naar sector	33
1.3.5 Arbeidsmarktdynamiek naar opleidingsniveau en sector	35
2 Mobiliteit op de MRA-arbeidsmarkt	47
2.1 Arbeidsmarktkansen vanuit de WW in de periode 2012-2015	47
2.2 Uitstroom uit de WW naar dezelfde en een andere sector	50
3 Aansluiting Onderwijs - Arbeidsmarkt	57
3.1 Onderwijsdeelname in de MRA	57
3.2 Succes en aansluiting op de arbeidsmarkt	61
4 Hoe regionaal en nationaal is de MRA onderwijs- en arbeidsmarkt?	65
5 Enquête Beroepsbevolking (EBB): trends in de MRA voor 2016	79
5.1 Arbeidsmarktontwikkelingen in 2016	79
5.2 Inzoomen op deelgroepen in de MRA-populatie	81
Samenvatting hoofdbevindingen	84

Inleiding

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) behoort tot de economisch sterkste regio's in de wereld. Volgens het Winning in Growth Cities 2016/2017 rapport was Amsterdam in 2016 de vijfde in de ranking van 'Top cities for global investors'.¹ De economie van de MRA groeit sneller dan de meeste andere Europese grootstedelijke regio's. Als gevolg hiervan daalde de werkloosheid in de regio van 7,1 procent in 2015 naar 5,9 procent in 2017 (Economische Verkenningen MRA, 2017).² Deze ontwikkelingen gaan gepaard met de toename van de bevolking in de regio. De MRA telt nu bijna 2,5 miljoen inwoners en dit aantal blijft groeien. Aan deze macro-economische ontwikkelingen liggen beslissingen van individuele burgers, bedrijven en instellingen ten grondslag. Het is daarom van belang om de ontwikkelingen in de MRA te onderzoeken op een individueel niveau en deze samen te vatten voor specifieke groepen in de MRA. De positieve economische ontwikkeling heeft ook gevolgen voor de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsaanbod en arbeidsvraag. Deze aansluiting is niet altijd optimaal. In de MRA is er in sommige bedrijfstakken, en op sommige opleidingsniveaus, een mismatch tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden. Daarom is een monitoringsinstrument ontwikkeld dat dient om de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs te volgen en in dat verband aanknopingspunten te bieden om het beleid te duiden en waar nodig bij te sturen.

Doel

Om de aansluiting tussen de onderwijs- en arbeidsmarkt binnen de MRA te kunnen verbeteren is inzicht in de trends en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in de (dis)balans of (mis)match tussen onderwijs, arbeidsaanbod en arbeidsvraag van belang. Hierdoor kunnen knelpunten vroegtijdig worden gesignaleerd en kan sneller en effectiever beleid worden ontwikkeld en gevoerd. Daarom hebben het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam, de Amsterdam Economic Board (AEB) en het Platform Regionale Economische Structuur (PRES)³ in 2013 besloten een MRA Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor te ontwikkelen. Een volgsysteem van de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor is ontwikkeld door het Top Institute for Evidence Based Education Research (TIER) van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Deze monitor brengt verschillende dimensies van de (dis)balans tussen onderwijs, arbeidsaanbod en arbeidsvraag in kaart en signaleert voor welke subgroepen er meer of minder mismatch is. De monitor beschrijft de onderwijs- en arbeidsmarktontwikkelingen in de MRA in zijn geheel en de vijf MRA regio's: (1) Zuid-Kennemerland, (2) Groot-Amsterdam, (3) Gooi- en Vechtstreek, (4) Zaanstreek-Waterland en (5) Flevoland. De monitor is niet primair bedoeld om voor deze ontwikkelingen verklaringen aan te dragen.

¹ <http://www.cushmanwakefield.com/en/research-and-insight/2016/winning-in-growth-cities-2016-2017/>

² <https://www.lelystad.nl/Documenten/Persbericht%20Factsheet%20Econ%20Verkenningen%20MRA%202017.p.3>
Deelnemers aan de PRES zijn de gemeenten Amsterdam, Almere, Amstelveen, Haarlem, Haarlemmermeer, Hilversum, Lelystad, Zaanstad, de regio IJmond en de provincies Flevoland en Noord-Holland.

De monitor beschrijft ontwikkelingen en trends en vormt een neutrale basis om, zowel adaptief als proactief, de (kosten)effectiviteit van het onderwijs- en arbeidsmarktbeleid te vergroten. Door de wijze waarop het monitoringsinstrument is opgezet, is het ook mogelijk op termijn voor de afzonderlijke partners van de MRA breed aparte deelverzamelingen te analyseren, die van belang zijn voor de verschillende arbeidsmarktregio's.

Volgsysteem

De analyses in de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor zijn gebaseerd op de micro registratie data van het Centraal bureau voor de Statistiek (CBS). Het gebruik van CBS registratiegegevens in de monitor maakt het mogelijk om de onderwijs- en arbeidsmarktcarrières te volgen van *alle* (geregistreerde) personen woonachtig in de MRA. Het volgsysteem komt tot stand door een unieke koppeling van verschillende CBS- gegevensbestanden waardoor informatie over de onderwijs- en arbeidsmarkt integraal, gedetailleerd, longitudinaal en voor relevante subgroepen beschikbaar kan worden gemaakt.

De eerste pilot Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor is in 2014 verschenen. In 2015 is het eerste volledige monitorrapport gepresenteerd, met informatie ontleend aan de registratiebestanden van het CBS over de ontwikkelingen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt voor de jaren 2012 en 2013. In de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2015 is daarnaast met behulp van steekproefgegevens van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) een doorkijkje gegeven voor 2014. In 2016 en 2017 is de monitor verder ontwikkeld in het kader van het regionaal sectorplan voor de MRA en het House of Skills.

De Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2016 beschreef de onderwijs- en arbeidsmarkt in de jaren 2012 tot en met 2015, en de ontwikkeling van arbeidsmarkt in 2016 op basis van de Enquete Beroepsbevolking 2016.

In dit rapport van 2017 worden de gegevens uit het vorige rapport aangevuld met de meest recente beschikbare registratiegegevens. In de meeste gevallen betreft het data tot en met 2015. In de gevallen waar ook gegevens voor 2016 beschikbaar waren zijn deze gebruikt. Daarnaast worden gegevens uit de Enquête Beroepsbevolking 2016 gepresenteerd. Hiermee kunnen ontwikkelingen over een langere reeks van jaren in beeld worden gebracht, waardoor trendmatige ontwikkelingen duidelijker te onderscheiden zijn. Daarnaast wordt de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor uitgebreid met nieuwe reeksen, onder andere over hoe *regionaal* en *nationaal* de MRA onderwijs- en arbeidsmarkt is. De Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2017 bevat daarnaast een aantal methodologische verbeteringen ten opzichte van de voorgaande versies. Ook zijn enkele van de gehanteerde definities aangepast. Sommige grafieken en tabellen verschillen daardoor die in eerdere monitorrapporten zijn gepubliceerd. Het is overigens ook belangrijk om te weten dat elke nieuwe monitor is gebaseerd op de personen die op dat moment in de MRA wonen. Voor het huidige rapport zijn dat de inwoners van de MRA zoals geregistreerd in de CBS data in de periode 2014 en 2015.

Onderzoekspopulatie

Dit onderzoeksrapport richt zich op *alle* personen die in 2014 en 2015 als woonachtig in de MRA geregistreerd staan. De aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt voor de jaren 2014-2015 is in kaart gebracht voor de gehele populatie door gebruik te maken van CBS-registratiebestanden. Hiertoe is per kwartaal op een vaste peildatum (i.e. 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november) de onderwijs- en arbeidsmarktsituatie van alle personen bepaald. De aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt voor 2016 is verder in kaart gebracht op basis van de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De EBB is een steekproef die verzameld wordt gedurende het jaar. De EBB is geen longitudinaal databestand zoals de CBS registratiebestanden. Hierdoor is de EBB niet het geschikte middel om arbeidsmarktdynamiek en mismatch in kaart te brengen. Bovendien zorgen de kleine steekproefaantallen voor subgroepen ervoor dat de uitspraken voor sommige subgroepen niet betrouwbaar zijn. De uitkomsten van de EBB kunnen daarom niet vergeleken worden met de meer betrouwbare geregistreerde uitkomsten van het CBS, maar geaggregeerde EBB gegevens kunnen wel een voorzichtige indicatie zijn (indien de steekproefaantallen niet te klein zijn) voor de ontwikkelingen van de onderwijs- en arbeidsmarkt in 2016 en 2017.

Het monitorrapport

Het monitorrapport verschijnt jaarlijks en de onderwijs- en arbeidsmarktbalans voor de MRA wordt beschreven tot december in het jaar daarvoor. Elk rapport bevat naast trendmatige beschrijvende informatie een aantal verdiepings-thema's. In deze editie is er speciale aandacht voor de vraag hoe regionaal en nationaal de MRA onderwijs- en arbeidsmarkt is. De CBS registratiegegevens waarover wij beschikken laten alleen een analyse toe van het mobiliteitsgedrag van inwoners van de MRA. Van de inwoners van de MRA observeren we waar ze werken binnen Nederland. Aangezien het CBS alleen activiteiten in Nederland registreert, observeren we niet hoeveel MRA-inwoners buiten Nederland werkzaam zijn. Over internationale mobiliteit kunnen we daarom met behulp van de CBS gegevens geen uitspraken doen. Het tweede verdiepingsthema gaat over mobiliteit op de MRA arbeidsmarkt.

De lezer die snel de belangrijkste bevindingen op een rij wil hebben, wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

Samenvatting van de resultaten van het vorige monitorrapport uit 2016

Hieronder worden de belangrijkste conclusies uit de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2016 nog eens benoemd. Het monitorrapport 2016 beschreef de ontwikkelingen in de periode 2013-2014 en had als extra thema migranten. Dit rapport bouwt voort op de bevindingen uit de voorgaande monitor.

1. Het totaal aandeel openstaande vacatures neemt substantieel toe van bijna 28.500 begin 2013 tot bijna 35.000 eind 2014. De intersectorale mobiliteit neemt ook in 2014 toe, veelal veroorzaakt door het vinden van (tijdelijk) werk in de uitzendbranche. De beroepsbevolking met een migrantenachtergrond heeft relatief vaak een baan via een uitzendbureau;
2. Opvallend is dat 30-40% van de WW ontvangers betaald werk vindt via een uitzendbureau;
3. Het aandeel werkzame 55-plussers neemt toe van 24% in 2013 (kwartaal 1) naar 29% in 2014 (kwartaal 4). Dat komt omdat ouderen langer doorwerken, maar ook zijn de geboortecohorten van 55-65 jarigen die tot de beroepsbevolking behoren, groter dan de geboortecohorten van de 65-plussers die over het algemeen niet meer actief op de arbeidsmarkt zijn;
4. De arbeidsmarkt voor middelbaar opgeleiden verbetert in de sectoren bouwnijverheid, industrie, vervoer en opslag en onderwijs. In de horeca dreigt een tekort aan (geschikte) werknemers. In de sectoren gezondheids- en welzijnszorg en overige dienstverlening blijft de arbeidsmarkt voor middelbaar opgeleiden zwak;
5. De conjuncturele werkloosheid concentreert zich onder middelbaar opgeleiden. Ook de structurele werkloosheid onder deze groep neemt toe doordat de aansluiting tussen vraag en aanbod verslechtert en de mismatch groeit. Er is sprake van een beperkte daling van het aantal mensen in de WW en een toename van het aantal opstaande vacatures voor dit opleidingsniveau;
6. Het percentage werkenden blijft over de periode 2012-2014 constant met 44%, het aandeel potentieel arbeidsaanbod in de bijstand is ook constant en het aantal mensen in de WW neemt licht af. Personen met een lager en middelbaar opleidingsniveau ontvangen zowel in 2013 als 2014 relatief vaker WW of bijstand dan andere opleidingsniveaus. Opvallend is het aandeel middelbaar opgeleiden onder werklozen. Dat is in 2014 hoger dan in 2012;
7. In het mbo verlaat 21% van de leerlingen/studenten zonder startkwalificatie het onderwijs over de periode 2012-2014; mannen zijn hierin oververtegenwoordigd; de totale uitstroom uit het mbo zonder startkwalificatie verandert niet veel;
8. Op mbo-niveau heeft 3 maanden na uitstroom 73% een baan, op hbo-niveau is dat 80% op wo-niveau 78%, in de periode 2012-2014. De uitstroom naar werk op mbo-niveau voor migrantenjongeren is beduidend lager. Van de tweede generatie migranten op mbo-4 niveau heeft eind 2014 één op de zes geen werk, geen uitkering en zit ook niet op school. Opvallend is dat de eerste generatie van deze groep het beter doet dan de tweede generatie migrantenjongeren;

9. Het percentage migrantenjongeren dat niet op school zit, geen baan en geen uitkering heeft is hoger dan gemiddeld: 21% van de mbo uitstroom, 20% van de hbo uitstroom en 25% van de wo uitstroom over de periode 2013-2014. De vergelijkbare percentages voor de gehele MRA over dezelfde periode zijn respectievelijk 15%, 15% en 17%;
10. Het slagingspercentage in het voortgezet onderwijs van jongeren met een migrantenachtergrond over de periode 2013-2014 is 86% (voor alle jongeren is dit 90%). Het aandeel mannen (voor alle MRA jongeren en ook migranten) neemt af naarmate het opleidingsniveau hoger dan het mbo is;
11. Jongeren met een migrantenachtergrond halen vaker een diploma op mbo-niveau 1 en 2 en minder vaak op mbo-niveau 3 en 4 dan alle MRA jongeren. Van de migranten onder de uitstromers in het mbo heeft in 2014 28% geen startkwalificatie, onder alle jongeren is dit in 22%;
12. Het aandeel uitstromers vo zonder startkwalificatie stijgt van 18% in 2012 naar 30% in 2014. Deze cijfers moeten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, aangezien het hier om zeer kleine aantallen gaat.

Definities

Er worden verschillende definities gebruikt in dit rapport. Hieronder volgt een lijst van gebruikte indelingen, omschrijvingen en definities. Op een aantal plaatsen in het rapport zal worden verwezen naar de vijf regio's, de zes opleidingsniveaus, de 21 bedrijfstakken of sectoren (A tot en met U) en de vijf sociaaleconomische categorieën. De duiding van deze indeling is hieronder te vinden.

Metropoolregio Amsterdam	Bestaat uit de regio's (1) Zuid-Kennemerland, (2) Groot-Amsterdam, (3) Gooi- en Vechtstreek, (4) Zaanstreek-Waterland en (5) Flevoland.
Leeftijdscategorieën	15-26 jaar, 27-34 jaar, 35-44 jaar, 45-54 jaar, 55+.
Opleidingsniveaus (ISCED 2011)	
<i>Elementair</i>	Basisonderwijs [ISCED 2011 - niveau 1] (vb. primair onderwijs).
<i>Lager</i>	Secundair onderwijs, midden [ISCED 2011 - niveau 2] (vb. vmbo-bb, mbo1).
<i>Middelbaar</i>	Secundair onderwijs, hoog [ISCED 2011- niveaus 3-4] (vb. havo/vwo, mbo2 t/m mbo4).
<i>Hoger</i>	Hoger onderwijs, eerste fase [ISCED 2011 - niveaus 5-6] (vb. hbo bachelor).
<i>Wetenschappelijk</i>	Hoger onderwijs, tweede/derde fase [ISCED 2011 - niveaus 7-8] (vb. wo master, doctoraal).
VE	Volwassenenonderwijs Sectoren (SBI 2008, CBS).
Sectoren (SBI 2008, CBS)	
A Landbouw, bosbouw en visserij	
B Winning van delfstoffen	
C Industrie	
D Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas	
E Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering	
F Bouwnijverheid	
G Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	
H Vervoer en opslag	
I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	
J Informatie en communicatie	
K Financiële instellingen	
L Verhuur van en handel in onroerend goed	
M Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	
N Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	
O Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	
P Onderwijs	
Q Gezondheids- en welzijnszorg	
R Cultuur, sport en recreatie	
S Overige dienstverlening	
T Huishoudens als werkgever	
U Extraterritoriale organisaties en lichamen	

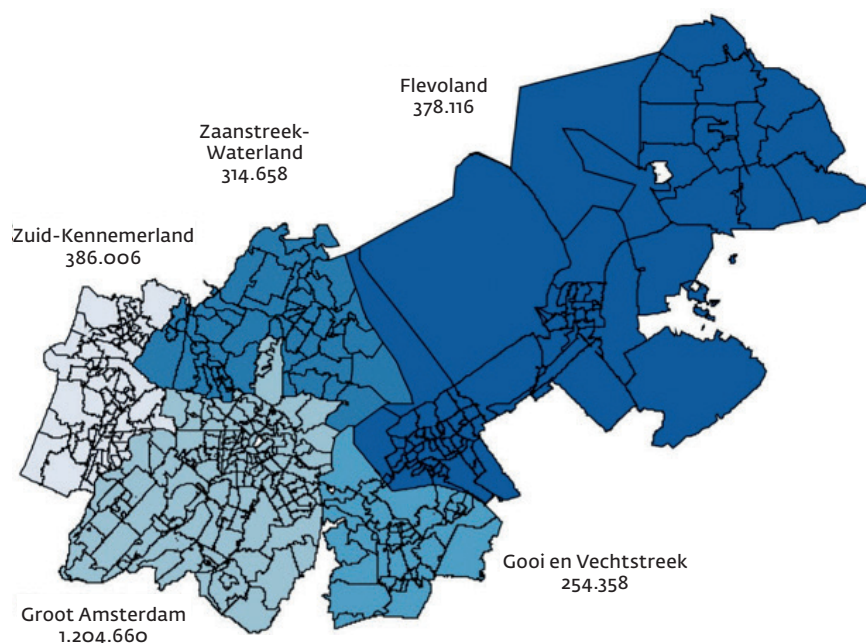
Vacature	Openstaande vacature (bron: UWV, Jobfeed).
Sociaal Economische Categorie (SECM)	Sociaal Economische Categorie van een persoon in een bepaalde periode: (1) Werkzaam, (2) WW (3) Bijstand uitkering, (4) Overige uitkeringen (5) Niet in school/Overig zonder inkomen.
Sociaaleconomische categorieën	
Werkzaam	Werknemer, directeur-grotoaandeelhouder, zelfstandige.
WW	Ontvanger werkloosheidsuitkering.
Bijstand uitkering	Ontvanger bijstandsuitkering.
Overige uitkeringen	Ontvanger uitkering sociale voorzieningen overig; uitkering ziekte/ arbeidsongeschiktheid; ontvanger pensioenuitkering.
Nog niet schoolgaand/scholier	student met inkomen; nog niet schoolgaand/scholier/student.
Niet in school/overig zonder inkomen	geen inkomen; overig zonder inkomen.
Doorstromers	Leerlingen die in een volgend schooljaar ingeschreven staan in het bekostigd onderwijs.
Uitstromers	Leerlingen die in een volgend schooljaar niet ingeschreven staan in het bekostigd onderwijs.
Personen met migrantenachtergrond	Personen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Er wordt verder onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland geboren zijn (1e generatie) en personen die zelf in Nederland zijn geboren (2e generatie).

1 Arbeidsmarktbalans in de MRA

1.1 Beschrijving MRA-populatie en arbeidsmarkttoestanden

Het aantal geregistreerde inwoners in de MRA bedraagt circa 2.5 miljoen. Deze personen wonen in een van de vijf arbeidsmarktregio's: (1) Zuid-Kennemerland, (2) Groot- Amsterdam, (3) Gooi- en Vechtstreek, (4) Zaanstreek-Waterland en (5) Flevoland.⁴ Figuur 1.1 toont het aantal ingeschreven inwoners per regio in het vierde kwartaal van 2015. De figuur laat zien dat Groot Amsterdam met 1.2 miljoen inwoners ongeveer de helft van dit aantal voor haar rekening neemt en daarmee veruit het grootste deelgebied vormt. Zuid-Kennemerland en Flevoland zijn met 400.000 inwoners elk bijna even groot. De deelgebieden Zaanstreek-Waterland en Gooi- en Vechtstreek zijn de kleinste binnen de MRA, met respectievelijk 315.000 en 254.000 inwoners eind 2015. In vergelijking met 2014 is het aantal inwoners in 2015 gestegen. De grootste stijging vond plaats in Groot Amsterdam. Daar nam het aantal inwoners toe van 1.177.850 in 2014 tot 1.204.660 een jaar later: een stijging van 2.3%. Een relatief grote toename van het aantal inwoners is ook waarneembaar in Zuid Kennemerland (van 382.634 tot 386.006 inwoners) en Flevoland (van 376.730 tot 378.116 inwoners).⁵

Figuur 1.1 Inwoneraantallen(x 1000) deelgebieden MRA – 2015, kwartaal 4

4 De 5 arbeidsmarktregio's tezamen omvatten 5 gemeenten die strikt genomen niet tot de MRA behoren: Dronten, Noordoostpolder, Urk (Flevoland), Eemnes (Gooi en Vechtstreek) en De Ronde Venen (Groot- Amsterdam). Dit komt neer op ongeveer 7% van de totale MRA-bevolking. De keuze om arbeidsmarktregio's te gebruiken volgt uit het regionale arbeidsmarktbeleid dat eveneens uitgaat van deze indeling.

5 Het aantal geregistreerde inwoners in 2012 en 2013 is in respectievelijk (1) in Zuid-Kennemerland 382 en 384 duizend (2) in Groot-Amsterdam 1172 en 1184 duizend (3) in Gooi- en Vechtstreek 254 en 254 duizend (4) in Zaanstreek-Waterland 314 en 316 duizend, en (5) in Flevoland 376 en 378 duizend.

De arbeidsmarktontwikkelingen verschillen tussen de deelgebieden. Dit komt onder andere doordat inwoners verschillen in achtergrondkenmerken. Daarom karakteriseert tabel 1.1 de MRA-populatie per deelgebied en laat de ontwikkeling daarin zien tussen het vierde kwartaal van 2014 en het vierde kwartaal van 2015. De stijging van het aantal geregistreerde inwoners binnen de MRA is ook in deze tabel waarneembaar. De toename bedroeg circa 19.000 inwoners. Deze toename is iets lager dan de toename tussen 2013 en 2014 (circa 28.000 inwoners). Verder zijn Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland vergelijkbaar wat betreft demografische opbouw van de bevolking. Het aandeel van de bevolkingsgroep onder 35 jaar oud is het grootst in Groot-Amsterdam en Flevoland. Groot-Amsterdam kenmerkt zich door een hoger percentage eerste- en tweedegeneratie migranten (44%). Flevoland heeft ook een relatief hoog percentage migranten (30%) in vergelijking met de andere drie regio's.

Tabel 1.1 Beschrijving ontwikkeling MRA populatie, naar regio – 2014, kwartaal 1, en 2015, kwartaal 4 (procenten)

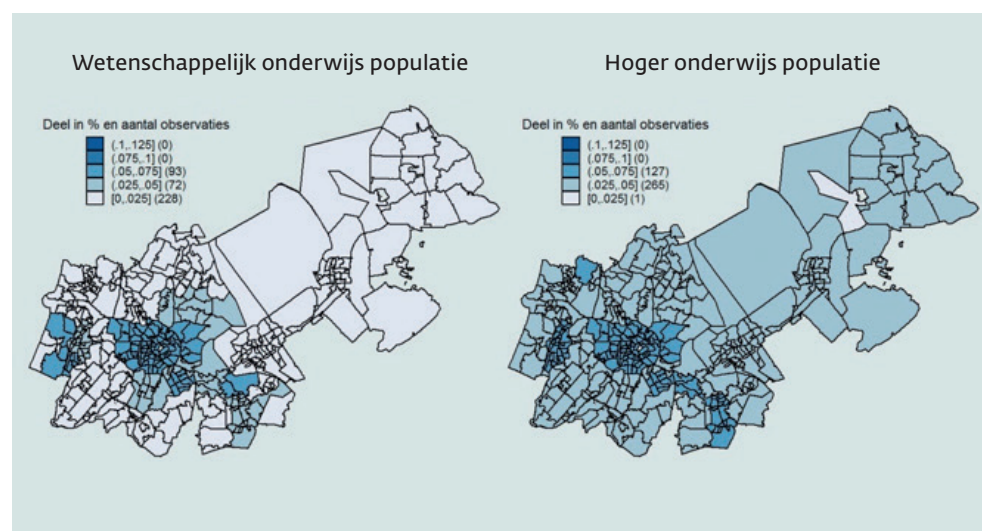
	2014 - K1					2015 - K4				
	Zuid-Kennemerland	Groot Amsterdam	Gooi en Vechtstreek	Zaanstreek-Waterland	Flevoland	Zuid-Kennemerland	Groot Amsterdam	Gooi en Vechtstreek	Zaanstreek-Waterland	Flevoland
Man	49	49	48	49	50	49	49	49	49	50
Leeftijd, %:										
15/26	14	16	13	15	16	13	16	12	14	15
27/34	9	13	7	8	10	9	14	8	9	10
35/44	13	15	12	13	14	13	14	12	13	13
45/54	16	15	16	16	16	16	15	16	16	16
55+	34	27	36	33	26	32	25	34	32	25
Etniciteit, %:										
Nederlandse achtergrond	78	57	79	78	71	78	56	79	77	70
Migrantenachtergrond	22	43	21	22	29	22	44	21	23	30
1e generatie	10	24	9	11	15	11	25	10	11	15
2e generatie	11	19	11	12	15	12	19	11	12	15
Opleidingsniveau, %:										
Elementair	19	20	19	20	24	20	20	20	21	24
Lager	8	7	7	9	10	8	7	7	9	10
Middelbaar	18	18	17	19	22	17	18	16	19	21
Hoger	9	10	8	7	7	9	10	8	7	7
Wetenschappelijk	5	9	6	3	2	5	9	6	3	2
Onbekend	41	36	42	42	34	41	37	42	42	35
Aantal (x 1000)	384	1189	253	316	378	386	1204	254	317	378

Voor een groot gedeelte van de populatie is het geregistreerde opleidingsniveau onbekend vanwege het feit dat koppeling van opleidingsniveau aan persoonsgegevens in het verleden – dat wil zeggen voor oudere cohorten – niet werd toegepast. Aangezien dit vooral voor oudere personen het geval is vallen deze percentages “niet geregistreerde opleiding?” het hoogst uit in de drie regio’s met het hoogste percentage 55-plussers: Zuid- Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland.

Verder valt op dat Groot-Amsterdam, met daarbinnen Amsterdam als grootste universiteitsstad van het land, het hoogste percentage hoger- en wetenschappelijk opgeleide personen kent (rond 30% van hen waarvan het opleidingsniveau bekend is). Het laagste percentage van hoger- en wetenschappelijk opgeleide personen is te vinden in Flevoland (rond 14% van het aantal inwoners waarvan het opleidingsniveau bekend is).

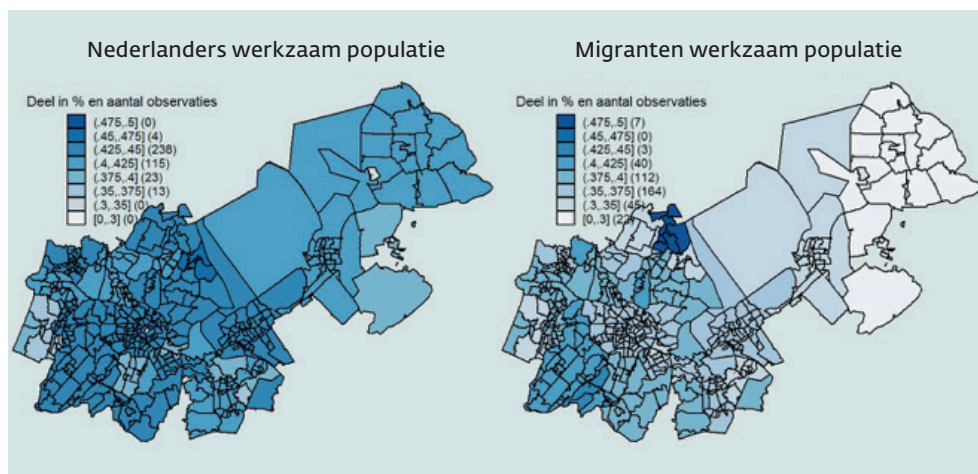
Figuur 1.2 toont het aandeel van de MRA populatie in de regio met een hoger- of wetenschappelijk onderwijsniveau. De regio rond Amsterdam heeft het hoogste percentage inwoners met een wetenschappelijke opleiding.

Figuur 1.2 Verdeling populatie naar hoger- en wetenschappelijk opleidingsniveau, 2015, kwartaal 4

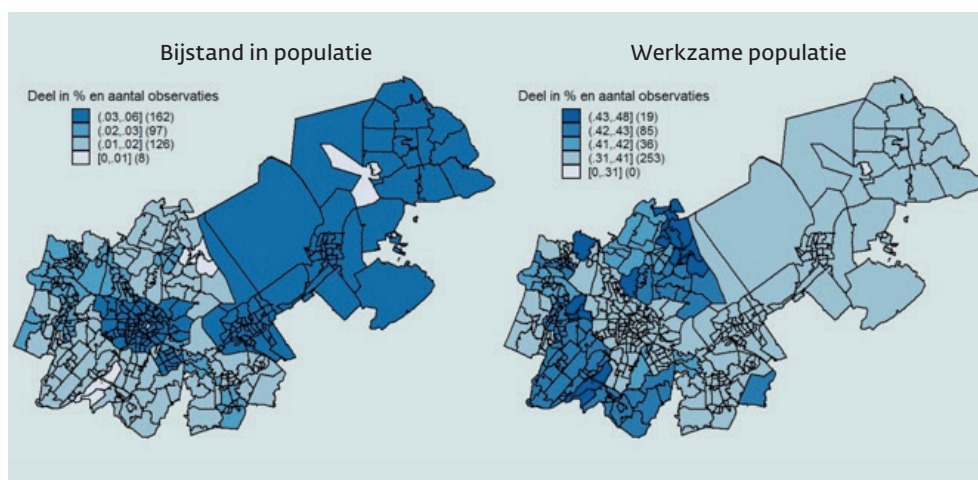
In figuur 1.3 wordt de verdeling van de werkzame populatie naar migratie achtergrond weergegeven. De werkzame populatie met een niet-migratie achtergrond is redelijk gelijk verdeeld over de MRA. De werkzame populatie met een migratie achtergrond is geconcentreerd rond een aantal gemeenten (waaronder Aalsmeer, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemskerk).

Figuur 1.3 Verdeling populatie naar migratie achtergrond, 2015, kwartaal 4

Figuur 1.4 geeft de verdeling weer van de populatie in de bijstand en de werkzame populatie. Opvallend is dat personen met een bijstandsuitkering vooral in de grote steden (zoals Amsterdam, Almere) en de wat kleinere regio's wonen in Flevoland. De werkzame populatie is ook niet gelijk verdeeld in de MRA.

Figuur 1.4 Verdeling populatie naar bijstand en werkzame status, 2015, kwartaal 4

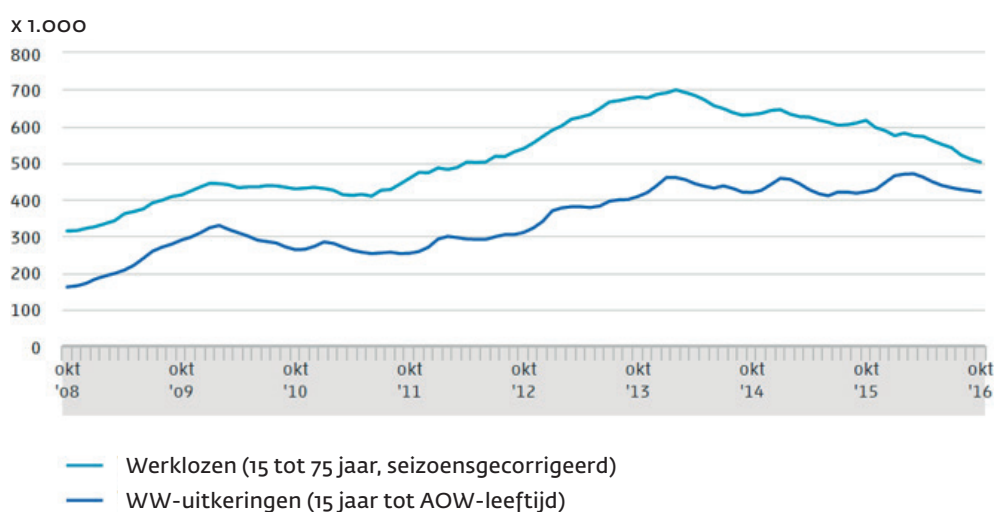
1.2 Ontwikkeling arbeidsmarkttoestanden in de periode 2012 - 2015

In de monitor worden vijf arbeidsmarkttoestanden onderscheiden: (1) werkzaam, (2) WW ontvanger (3) ontvanger van een bijstandsuitkering, (4) overige uitkering (5) niet in school/overig zonder inkomen. Er is gekozen om per persoon één sociaaleconomische categorie voor elk kwartaal te bepalen om dubbeltellingen te voorkomen (bijvoorbeeld iemand studeert en is daarnaast werkzaam). Naast toestanden kijken we naar de dynamiek of mobiliteit op de arbeidsmarkt: de dynamiek wordt vastgelegd door de overgang van de ene toestand naar de andere.

Alle ingeschreven inwoners binnen de MRA in 2014 en 2015 worden geobserveerd. Het is op basis van administratieve data niet te achterhalen of iemand die op dit moment inactief is, wel bereid is te participeren, dan wel op zoek is naar een baan en daarmee voldoet aan de criteria van werkloosheid. In plaats daarvan gebruiken we informatie uit de registratiebestanden over de uitkeringsstatus en vermelden we het aantal mensen dat een werkloosheidsuitkering ontvangt in plaats van het aantal werklozen. We kunnen daardoor ook niet de arbeidsparticipatiegraad (werkenden en werkzoekenden als percentage van de totale bevolking in de leeftijdsgroep) berekenen. Alle gerapporteerde percentages zijn dan ook te interpreteren als “het aantal personen ten opzichte van de totale MRA-populatie”. Voor veel analyses is daarom vooral de ontwikkeling in arbeidsmarkttoestanden (dynamiek) van belang en niet zozeer de omvang van de percentages.

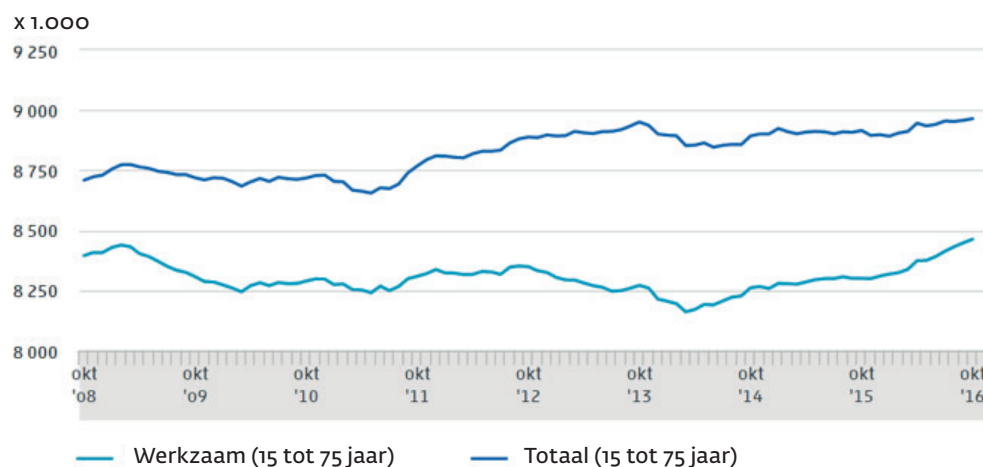
Ter illustratie van de relevantie om naar de ontwikkelingen te kijken in plaats van participatiegraad in percentages is figuur 1.5 weergegeven, waarin voor heel Nederland de ontwikkeling van geregistreeerde WW-uitkeringen wordt vergeleken met de omvang van de werkloze beroepsbevolking tussen 2008 en 2016. Hieruit blijkt duidelijk dat het aantal WW-uitkeringen een onderschatting is van het totale werkloze beroepsbevolking. De discrepantie tussen het aantal werklozen en het aantal WW-ontvangers komt doordat sommige werklozen geen recht hebben op WW, bijvoorbeeld doordat ze niet aan de 26- weken eis voldoen of omdat ze inmiddels hun WW-rechten hebben opgebruikt. Een tweede conclusie die uit figuur 1.5 kan worden getrokken is dat de trend in WW-uitkeringen gelijk is aan die van de werkloze beroepsbevolking. Terwijl het aantal werklozen en personen met WW-uitkeringen vanaf 2008 gestegen is, wordt tussen 2013 en 2016 een daling geconstateerd en worden de aantallen WW ontvangers en werklozen meer vergelijkbaar. Tegelijkertijd blijkt uit Figuur 1.6 uit dat het aantal werkzame beroepsbevolking is gestegen tussen 2013 en 2016.

Figuur 1.5 Vergelijking ontwikkeling aantal WW-uitkeringen en werkloze beroepsbevolking, maandcijfers

Bron: CBS, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/46/werkloosheid-blijft-dalen>

Figuur 1.6 Vergelijking ontwikkeling aantal totale en werkzame beroepsbevolking (seizoen gecorrigeerd), maandcijfers

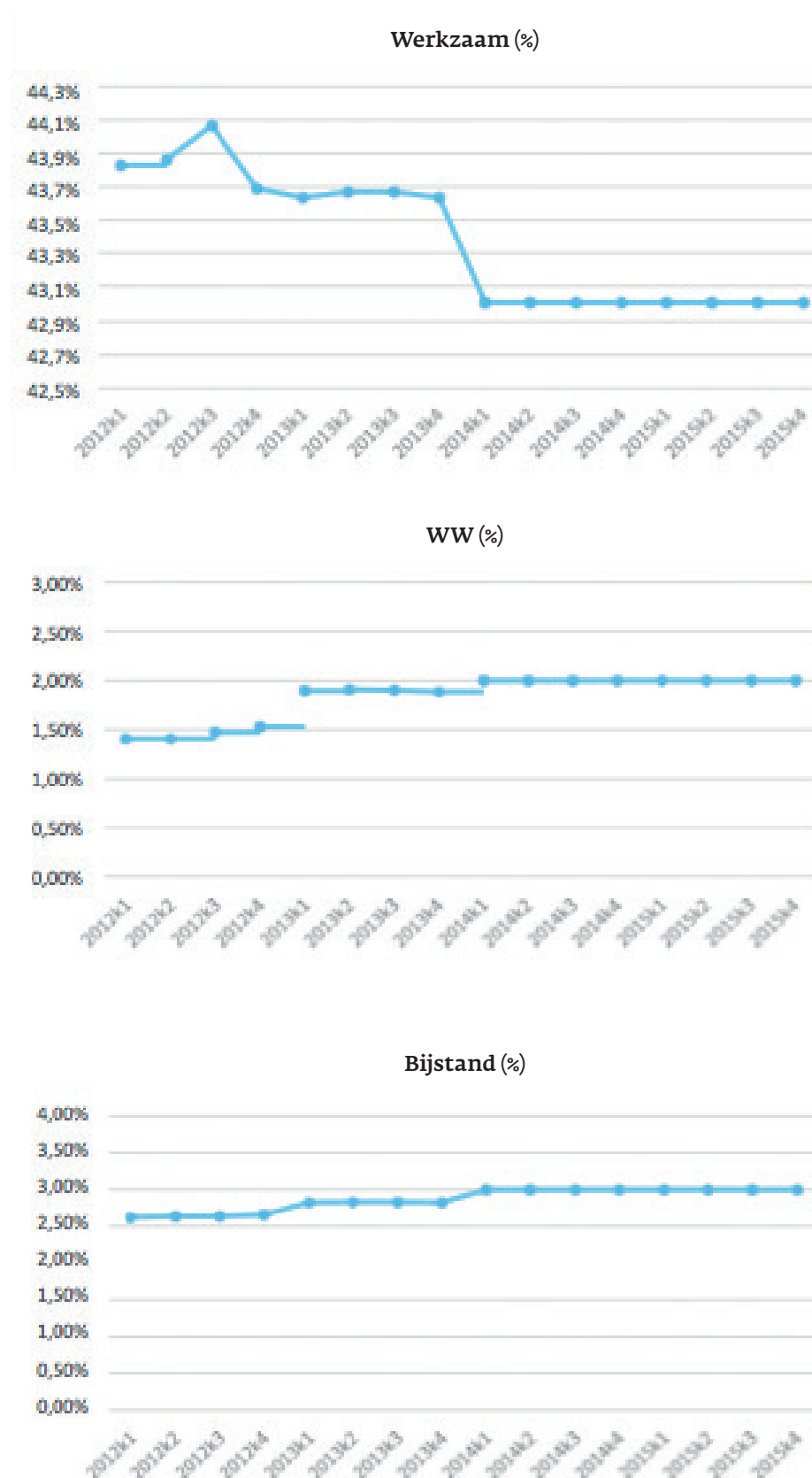
Bron: CBS, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/46/werkloosheid-blijft-dalen>

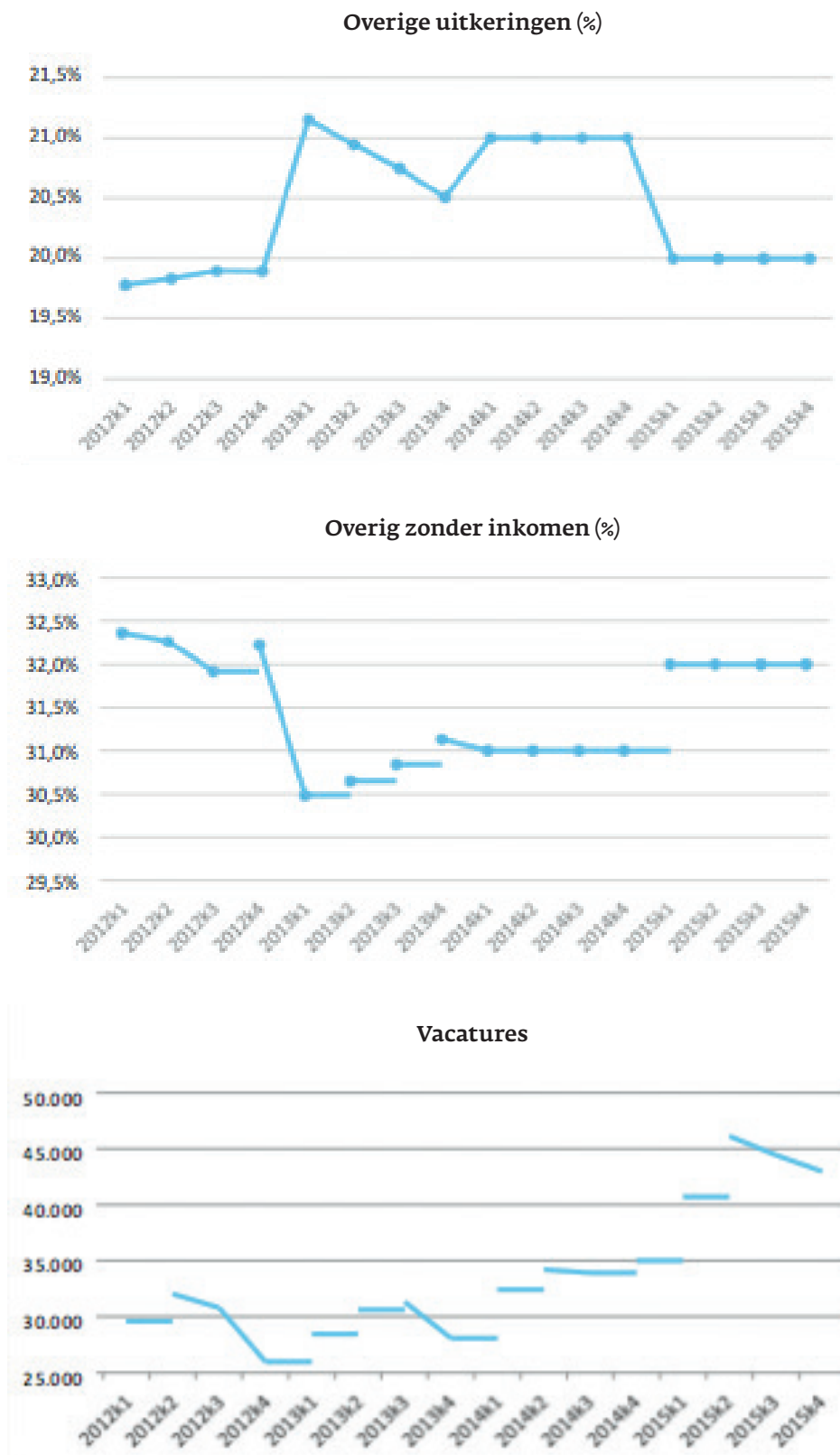
De sociaal-economische categorieën zijn in verschillende mate van belang voor het bepalen van de potentiële omvang van het totale aanbod op de arbeidsmarkt. De ontwikkelingen in arbeidsmarktaanbod dienen echter beschouwd te worden in samenhang met veranderingen in de vraag naar arbeid. Vandaar dat figuur 1.7 (blz. 20) zowel de ontwikkeling in bovengenoemde vijf sociaal economische situaties laat zien voor de periode 2012-2015 in de MRA, als ook de ontwikkeling in het aantal openstaande vacatures wordt weer- gegeven.

De bevindingen in figuur 1.7 kunnen als volgt worden samengevat:

- Het percentage werkenden (sociaaleconomische categorie 1) is met 43-44% van de totale populatie opvallend constant gedurende 2014-2015.
- Het percentage personen dat WW ontvangt (categorie 2) neemt in 2012-2013 iets toe om in de periode 2014-2015 constant te blijven (ongeveer 2% van de MRA populatie ontvangt WW).
- Het percentage personen dat bijstand ontvangt (categorie 3) neemt in 2012-2013 iets toe om in de periode daarna – 2014-2015 – constant te blijven (3% van de MRA-inwoners ontvangt bijstand).
- Het percentage personen dat een andere uitkering ontvangt (categorie 4) neemt in 2013-2014 iets toe en is in de periode daarna gedaald (20% van de MRA ontvangt een andere uitkering).
- Het percentage personen dat onderwijs volgt, of om andere redenen geen substantieel inkomen genereert, neemt af gedurende 2013-2014 en neemt toe in 2015, tot een vergelijkbaar niveau als eind 2012 (32% van de MRA bevolking volgt onderwijs).
- Het totaal aantal openstaande vacatures neemt toe van rond 30.000 begin 2012 tot bijna 43.000 in eind 2015. Het tweede deel van 2015 neemt het aantal vacatures iets af (van rond 45.000 tot 43.000).

Figuur 1.7 Arbeidsmarktaanbod (% van totale MRA-bevolking) en arbeidsmarktvraag (aantallen binnen MRA) naar kwartaal voor de periode 2012-2015

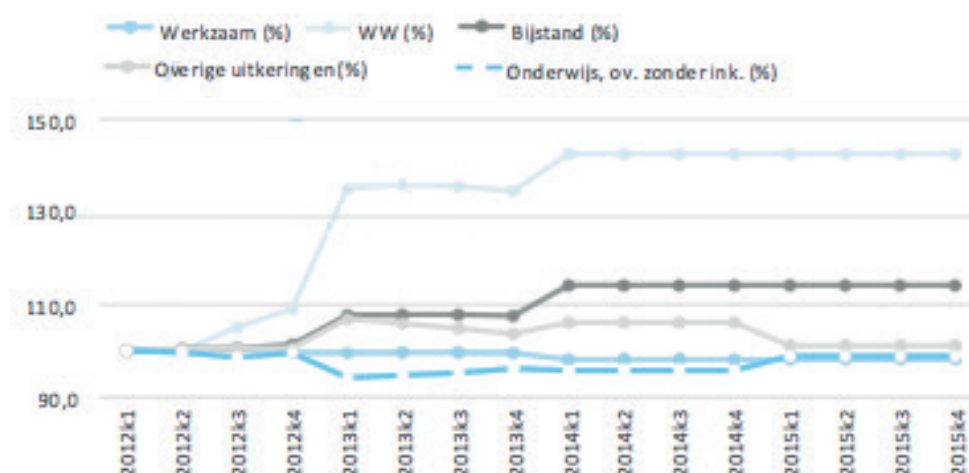

In figuur 1.8 (blz. 22) wordt de ontwikkeling in het (potentiele) arbeidsaanbod nogmaals bekeken, maar nu relatief ten opzichte van de situatie in het eerste kwartaal van 2012. Hier valt op dat het aandeel WW-ontvangers en personen in

de bijstand tot het eerste kwartaal van 2014 relatief toeneemt en daarna gelijk blijft of iets terugloopt. De aandelen van de categorieën “Werkzaam”, “Overige uitkeringen” en “Niet in school/Overig zonder inkomen” zijn in 2015 vergelijkbaar met die in 2012.

Figuur 1.8 Relatieve ontwikkeling van de verschillende bronnen van het (potentiele) arbeidsaanbod (2012k1=100)

1.3

Beschrijving arbeidsmarktdynamiek in de periode 2012 - 2015

Figuur 1.9 geeft de arbeidsmarktdynamiek in één figuur weer op basis van de absolute aantallen. Dit figuur zet het aantal openstaande vacatures af tegen het aantal WW-ontvangers per kwartaal voor de periode 2012-2015.⁶ De getekende 45-graden lijn geeft de situatie weer waarbij het aantal openstaande vacatures precies even groot is als het aantal mensen dat een WW-uitkering ontvangt. Op deze lijn zouden dus theoretisch gezien alle openstaande vacatures ingevuld kunnen worden door personen met een WW-uitkering. Punten rechts van de 45-graden lijn geven aan dat er meer WW-ontvangers zijn dan openstaande vacatures. Punten links van de 45-graden lijn geven aan dat er meer openstaande vacatures zijn dan het aantal personen met een WW-uitkering. Hoe verder punten rechts van de lijnen liggen, des te groter de conjuncturele werkloosheid en des te ruimer de arbeidsmarkt. Als de punten zich verder links van de lijnen bevinden, duidt dit op een krappe arbeidsmarkt waarbij er meer vacatures zijn dan mensen om ze te vervullen.

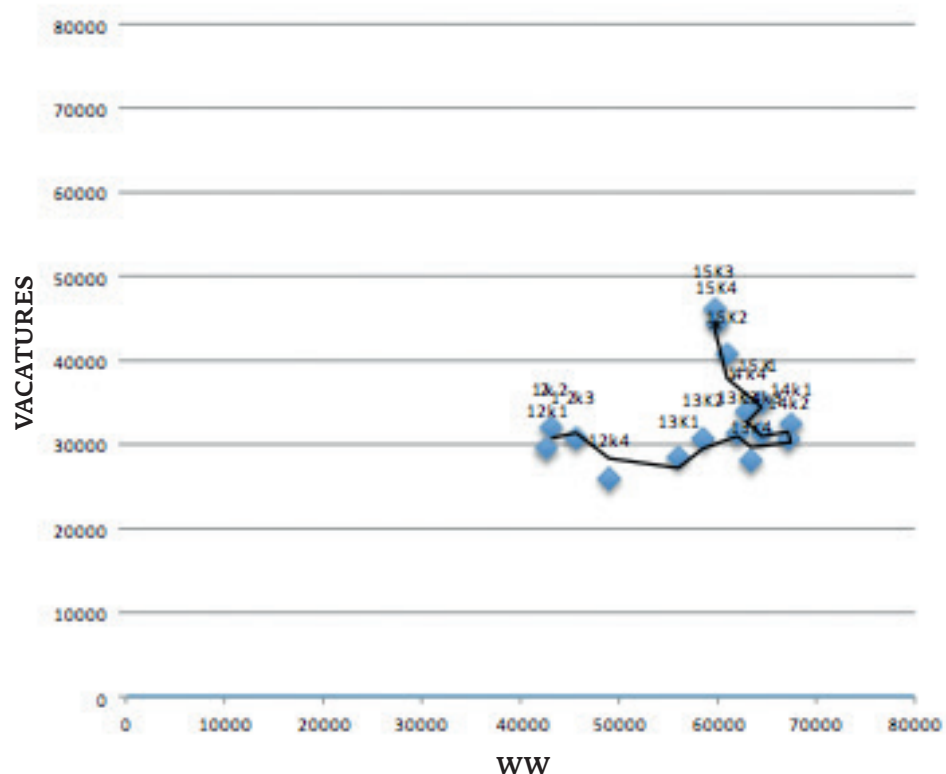
Met behulp van de 45-graden lijn kunnen we frictie- en structurele werkloosheid, waarbij vraag en aanbod niet goed op elkaar aansluiten, onderscheiden van conjuncturele werkloosheid, dat wil zeggen werkloosheid die het gevolg is van tekort aan banen door schommelingen in de economische conjunctuur.

⁶ Op basis van de WWPERSOONBUS data. In de eerdere versies van de Monitor was een aantal van WW-uitkering ontvangers geïdentificeerd op basis van de SECMBUS data, met een selectie van personen voor wie het onderwijsniveau bekend was.

Op dezelfde wijze kunnen we de ontwikkelingen over de tijd duiden. Een ontwikkeling omhoog of omlaag langs de 45- graden lijn duidt op een toename, respectievelijk afname van de frictie- of structurele werkloosheid. Een verticale ontwikkeling geeft aan dat de arbeidsmarkt verkraapt bij gelijkblijvende structurele werkloosheid als de verticale ontwikkeling zich boven de 45- graden lijn bevindt. Het duidt daarnaast op een verkraping van de arbeidsmarkt met een gelijktijdige verschuiving van conjuncturele naar structurele of frictie- werkloosheid als de verticale ontwikkeling zich beneden de 45-graden lijn bevindt.

Op basis van figuur 1.9 kan gesteld worden dat de arbeidsmarkt in de MRA in de laatste kwartalen van 2015 is verbeterd. In de periode 2013-2014 neemt het aantal ontvangers met een WW-uitkering van 56.016 in het eerste kwartaal van 2013 toe tot 67.421 in het eerste kwartaal van 2014. Deze toename gaat gepaard met een sterke toename van het aantal openstaande vacatures. De WW/vacature curve beweegt zich in 2015 bijna recht omhoog. Dit geeft aan dat de arbeidsmarkt in deze periode is verkraapt terwijl de werkloosheid niet is afgenomen. Dit duidt op een verslechtering van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt waarbij de werkloosheid minder een conjunctureel en meer een structureel karakter krijgt: er zijn steeds meer vacatures maar de werkzoekende WW-uitkering ontvangers beschikken kennelijk niet over de juiste kennis en vaardigheden om dit toenemende aantal vacatures te vervullen.

Figuur 1.9 Balans vacatures en WW-uitkering ontvangers in MRA, naar kwartaal in 2012-2015

Tabel 1.2 Vacatures en WW-uitkering ontvangers, naar kwartaal in 2014-2015

Jaar	Kwartaal	WW	Vacatures
2012	K1	42653	29593
	K2	43163	32031
	K3	45670	30791
	K4	49023	25969
2013	K1	56016	28474
	K2	58533	30641
	K3	62017	31337
	K4	63347	28063
2014	K1	67421	32430
	K2	67142	30641
	K3	64465	31337
	K4	63004	33939
2015	K1	64470	34991
	K2	60964	40732
	K3	59740	46135
	K4	59971	44439

Als we het eerste kwartaal van 2012 vergelijken met het laatste kwartaal van 2015 dan zien we dat per saldo gedurende deze periode zowel het aantal WW ontvangers als het aantal openstaande vacatures is toegenomen. Zo waren er in het eerste kwartaal van 2012 42.653 WW ontvangers tegenover 59.971 in het laatste kwartaal van 2015. Het aantal vacatures nam toe van 29.593 in het eerste kwartaal van 2012 tot 44.439 in het laatste kwartaal van 2015. De conclusie is dat over de gehele periode 2012-2015 genomen de aansluiting tussen vraag en aanbod is verslechterd – er zijn zowel meer werkzoekenden gekomen als meer vacatures en deze twee lijken elkaar minder makkelijk te vinden – en de structurele werkloosheid is gestegen. Wel zien we vanaf 2015 een geringe afname van de werkloosheid. Dit duidt op een lichte verbetering in de aansluiting en een afname van de conjuncturele werkloosheid ten opzichte van de voorgaande perioden.

Om te kijken of deze dynamiek zich vooral concentreert in bepaalde deelmarkten of segmenten, worden in het vervolg van dit hoofdstuk de resultaten uitgesplitst naar achtereenvolgens regio's, leeftijdscategorieën, opleidingsniveaus en sectoren.

1.3.1 Arbeidsmarktdynamiek naar regio

Tabel 1.3 laat de ontwikkeling van de vijf bovengenoemde sociaaleconomische categorieën apart zien voor de vijf deelregio's per kwartaal voor 2014 en 2015. De tabel laat zien dat de waargenomen trends voor de verschillende deelgebieden grotendeels overeenkomen met de waargenomen trends in de gehele MRA. Over het algemeen zijn de veranderingen in de percentages tussen het eerste kwartaal 2014 en het laatste kwartaal 2015 vrij gering.

Toch zijn er verschillen tussen kwartalen in de arbeidsmarktregio's, als het gaat om de percentages personen in de verschillende sociaaleconomische

categorieën. Zo variëren de percentages ‘Overige uitkeringsontvangers’ en ‘Niet in school/overig zonder inkomen’ sterk tijdens de periode 2014-2015 in elke arbeidsmarktregio. Dit heeft deels te maken met diplomering en schoolverlaten rond de zomermaanden.

Tabel 1.3 Ontwikkeling sociaaleconomische toestanden, naar regio, per kwartaal, 2014-2015

	2014				2015			
MRA, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Werk	43	43	43	43	43	43	43	43
WW	2	2	2	2	2	2	2	2
Bijstand	3	3	3	3	3	3	3	3
Overige uitkeringen	21	21	21	20	20	20	20	20
Niet in school/ Overig zonder inkomen	31	31	31	31	32	32	32	32
Zuid-Kennemerland, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Werk	43	44	41	43	43	44	41	43
WW	2	2	2	2	2	2	2	2
Bijstand	2	4	2	2	2	4	2	2
Overige uitkeringen	25	19	26	25	24	18	25	24
Niet in school/ Overig zonder inkomen	28	31	29	28	29	32	30	29
Groot-Amsterdam, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Werk	43	43	44	41	43	43	44	42
WW	3	2	2	2	3	2	2	2
Bijstand	3	2	4	2	3	2	4	2
Overige uitkeringen	18	25	19	25	17	24	18	24
Niet in school/ Overig zonder inkomen	34	28	31	29	35	29	33	30
Gooi en Vechtstreek, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Werk	43	43	43	44	43	42	43	44
WW	2	3	2	2	2	3	2	2
Bijstand	2	3	2	4	2	3	2	4
Overige uitkeringen	24	18	25	18	24	17	24	18
Niet in school/ Overig zonder inkomen	28	34	29	32	29	35	29	33
Zaanstreek-Waterland, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Werk	41	43	43	43	41	43	42	43
WW	2	2	3	2	2	2	3	2
Bijstand	2	2	3	2	2	2	3	2
Overige uitkeringen	25	24	18	24	24	23	17	23
Niet in school/ Overig zonder inkomen	30	28	34	29	31	29	35	30
Flevoland, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Werk	44	41	43	43	43	41	43	42
WW	2	2	2	3	2	2	2	3
Bijstand	4	2	2	3	4	2	2	3
Overige uitkeringen	18	25	24	18	17	24	23	17
Niet in school/ Overig zonder inkomen	32	30	29	34	33	31	30	35

1.3.2 Arbeidsmarktdynamiek naar leeftijd

Tabel 1.4 laat de ontwikkeling van bovengenoemde sociaaleconomische categorieën apart zien per kwartaal voor 2014 en 2015 voor vijf leeftijds-categorieën: 15-26 jaar, 27-34 jaar, 35-44 jaar, 45-54 jaar en 55-plus. Uit de tabel blijkt dat er geen opvallende verschuiving optreedt in de sociaaleconomische toestanden in de periode 2014-2015. Het grootste aandeel werkzame personen zit in de leeftijdscategorie van 35-44 jaar. Het percentage WW ontvangers in de leeftijdsgroepen 35-44 jaar en 45-54 jaar is groter dan in andere leeftijdsgroepen, maar blijft stabiel (4%) tijdens de geobserveerde periode. Alleen in het laatste kwartaal van 2015 neemt dit percentage af van 4% naar 3% voor de leeftijdsgroep 35-44 jaar. Het grootste aandeel van personen zonder inkomen is onder 15- 26 jarigen. Dit percentage is licht toegenomen van 66% in het eerste kwartaal van 2014 tot 68% tijdens 2015. Het aandeel werkzame 55-plussers is in geringe mate toegenomen van 28% in het eerste kwartaal van 2014 tot 30% in de laatste kwartalen van 2015.

Bijgevolg is het aandeel 55-plussers met overige uitkeringen licht gedaald van 62% in 2014 tot 60% in het laatste kwartaal van 2015.

Tabel 1.4 Ontwikkeling sociaaleconomische toestanden, naar leeftijd, per kwartaal, 2014-2015

	2014				2015			
Leeftijd/Toestand, %	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
15/26								
Werk	29	29	29	28	28	28	28	28
WW	1	1	1	1	1	1	1	1
Bijstand	1	1	1	1	1	1	1	1
Overige uitkeringen	2	2	2	2	2	2	2	2
Niet in school/ Overig zonder inkomen	66	67	67	67	68	68	68	68
27/34								
Werk	75	75	75	75	75	75	75	75
WW	3	3	3	3	3	3	3	3
Bijstand	4	4	4	4	4	4	4	4
Overige uitkeringen	5	4	4	4	4	4	4	4
Niet in school/ Overig zonder inkomen	13	13	13	13	13	13	13	15
35/44								
Werk	77	77	77	77	77	77	77	77
WW	4	4	4	4	4	4	4	3
Bijstand	5	5	5	5	5	5	5	5
Overige uitkeringen	5	5	5	5	5	5	5	5
Niet in school/ Overig zonder inkomen	9	9	9	9	9	9	9	9
45/54								
Werk	75	75	75	75	75	75	76	76
WW	4	4	4	4	4	4	4	4
Bijstand	5	5	5	5	5	5	5	5
Niet in school/ Overig zonder inkomen	7	7	7	7	7	7	7	7
Niet in school/ Overig zonder inkomen	8	8	8	8	8	8	8	8
55+								
Werk	28	29	29	29	29	29	30	30
WW	2	2	2	2	2	2	2	2
Bijstand	3	3	3	3	3	3	3	3
Overige uitkeringen	62	62	62	61	61	61	61	60
Niet in school/ Overig zonder inkomen	5	5	5	5	5	5	5	5

1.3.3 Arbeidsmarktdynamiek naar opleidingsniveau

Tabel 1.5 geeft een beschrijving van de sociaaleconomische positie naar opleidingsniveau in 2014 en 2015. Hierbij onderscheiden we vijf opleidingsniveau: elementair, lager, middelbaar, hoger, wetenschappelijk. Daarnaast is er een groep, vooral oudere personen, waarvan het opleidingsniveau onbekend is. Tabel 1.5 laat zien dat:

- Jongere cohorten (i.e. 27-44 jaar) hoger opgeleid zijn dan oudere cohorten. Het omslagpunt ligt hierbij in de leeftijdscategorie 45-55 jaar. Boven 45 jaar is het aandeel hoger en wetenschappelijk opgeleiden lager dan voor de leeftijdscategorieën jonger dan 45 jaar.
- Vrouwen relatief hoger opgeleid zijn dan mannen.
- Personen van migrantenafkomst relatief ondervertegenwoordigd zijn in de hogere en wetenschappelijke opleidingsniveaus.
- Oudere cohorten sterk oververtegenwoordigd zijn in de groep waarvoor het opleidingsniveau onbekend is.
- Personen met lager en middelbaar opleidingsniveau relatief vaker WW of bijstand ontvangen dan andere opleidingsniveaus.

Tabel 1.5 Beschrijving ontwikkeling MRA populatie, naar opleidingsniveau, 2014-2015, kwartaal 4

	2014						2015					
	elementair, %	lager, %	middelbaar, %	hoger, %	wetenschappelijk, %	onbekend, %	elementair, %	lager, %	middelbaar, %	hoger, %	wetenschappelijk, %	onbekend, %
Man	51	52	50	45	47	49	51	52	50	45	47	49
15/26	41	48	34	16	8	2	41	48	34	16	7	2
27/34	6	14	18	26	30	6	6	14	18	26	30	6
35/44	12	10	17	27	30	13	12	10	17	27	30	13
45/54	15	12	16	17	20	21	15	12	16	17	20	21
55+	25	16	15	14	12	58	25	16	15	14	12	56
Nederlandse achtergrond	58	62	67	74	74	70	59	62	67	74	75	68
Migranten-achtergrond	42	38	33	26	26	30	41	38	33	26	25	32
1ste generatie	12	16	15	13	13	24	12	16	15	12	13	25
2de generatie	29	22	18	13	12	7	29	22	18	13	12	7
Werk	5	34	57	74	81	46	5	34	57	74	81	45
WW	1	4	4	3	3	1	1	4	4	3	3	1
Bijstand	3	6	3	1	1	2	3	6	3	1	1	2
Overige uitkeringen	5	13	9	7	5	42	5	13	9	7	5	39
Niet in school/Overig zonder inkomen	86	42	26	14	10	9	86	42	26	14	9	13
Aantal (x 1000)	532	203	468	225	163	941	522	200	462	222	161	972

Tabel 1.6 geeft de ontwikkeling van de vijf sociaaleconomische categorieën afzonderlijk per kwartaal weer voor 2014 en 2015 per opleidingsniveau. De tabel toont dat de waargenomen trends voor de verschillende opleidingsniveaus op sommige punten van elkaar afwijken:

- Het percentage werkzame personen neemt toe met het opleidingsniveau. Het aandeel betaald werkenden onder elementair, lager en middelbaar opgeleiden is beduidend lager dan onder hoger en wetenschappelijk opgeleiden.
- Dit komt deels doordat elementair en lager opgeleiden vaker nog in het onderwijs zitten of niet op de arbeidsmarkt actief zijn. Het aandeel MRA-inwoners dat onderwijs volgt of buiten de arbeidsmarkt staat neemt af met het opleidingsniveau. Hetzelfde geldt voor de categorie 'Niet in school/Overig zonder inkomen'.

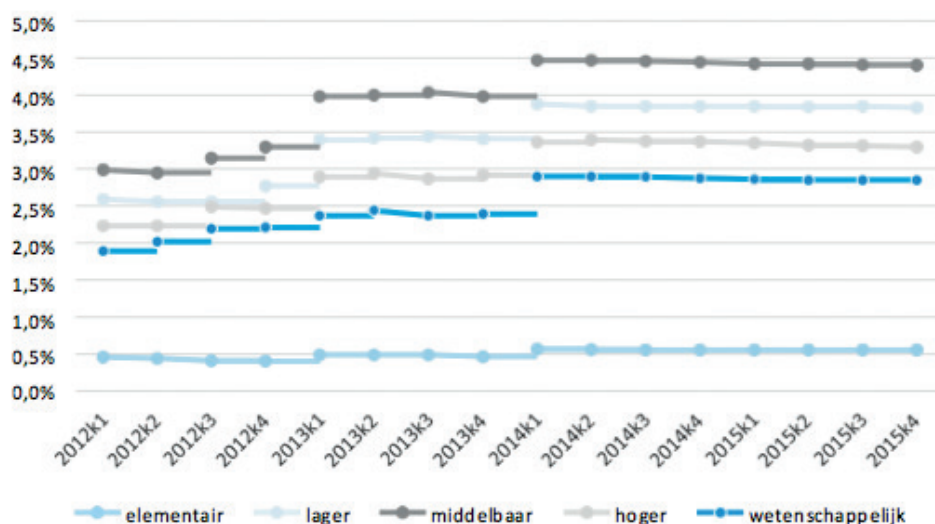
Tabel 1.6 Ontwikkeling sociaaleconomische toestanden, naar opleidingsniveau, per kwartaal 2014-2015

	2014				2015			
	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Elementair, %								
Werk	5	5	5	5	5	5	5	5
WW	1	1	1	1	1	1	1	1
Bijstand	4	4	3	3	3	3	3	3
Overige uitkeringen	6	5	5	5	5	5	5	5
Niet in school/ Overig zonder inkomen	85	85	86	86	86	86	86	86
Lager, %								
Werk	34	34	34	34	34	34	34	34
WW	4	4	4	4	4	4	4	4
Bijstand	6	6	6	6	6	6	6	6
Overige uitkeringen	13	13	13	13	13	13	13	13
Niet in school/ Overig zonder inkomen	42	42	42	42	42	42	42	42
Middelbaar, %								
Werk	57	57	57	57	57	57	57	57
WW	4	4	4	4	4	4	4	4
Bijstand	3	3	3	3	3	3	3	3
Overige uitkeringen	10	10	9	9	9	9	9	9
Niet in school/ Overig zonder inkomen	26	26	26	26	26	26	26	26
Hoger, %								
Werk	74	74	74	74	74	74	74	74
WW	3	3	3	3	3	3	3	3
Bijstand	1	1	1	1	1	1	1	1
Overige uitkeringen	7	7	7	7	7	7	7	7
Niet in school/ Overig zonder inkomen	14	14	14	14	14	14	14	14

Wetenschappelijk, %								
Werk	81	81	81	81	81	81	81	81
WW	3	3	3	3	3	3	3	3
Bijstand	1	1	1	1	1	1	1	1
Overige uitkeringen	6	6	6	5	5	5	5	5
Niet in school/ Overig zonder inkomen	10	10	10	10	10	10	9	9
Onbekend, %								
Werk	45	45	46	46	46	46	45	45
WW	1	1	1	1	1	1	1	1
Bijstand	2	2	2	2	2	2	2	2
Overige uitkeringen	43	42	42	42	41	40	39	39
Niet in school/ Overig zonder inkomen	9	8	8	9	10	11	12	13

Opvallend is dat de verschillen in het percentage WW ontvangers tussen opleidingsniveaus vrij constant is over de tijd. In figuur 1.10 is de ontwikkeling in het percentage WW-ontvangers over de periode 2012-2015 per kwartaal weergegeven. Voor alle opleidingsniveaus zien we eind 2012 en begin 2014 een (geringe) toename in het percentage WW-ontvangers. Deze ontwikkeling doet zich echter op alle opleidingsniveaus voor zodat de verschillen tussen opleidingsniveaus vrijwel niet veranderen. Over de gehele periode 2012-2015 is het percentage WW-uitkering ontvangers het hoogst onder middelbaar opgeleiden. Eind 2015 lijkt er een lichte daling in het percentage WW-ontvangers op te treden.

Figuur 1.10 WW-uitkering ontvangers per kwartaal naar opleidingsniveau (%), 2012-2015

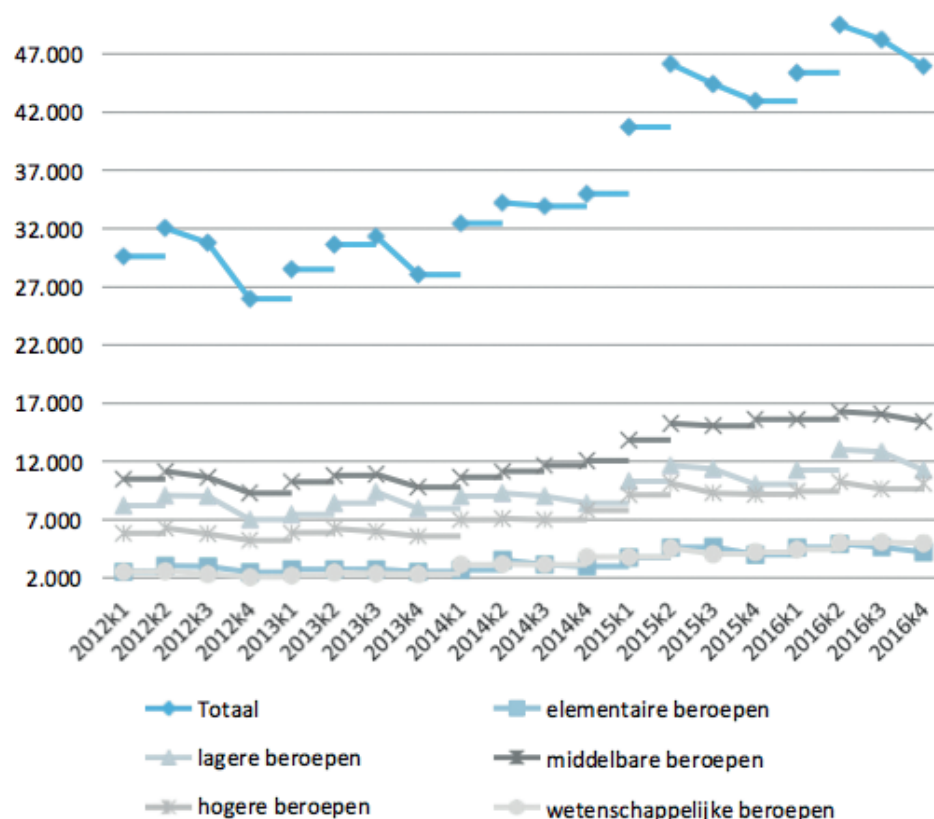

In figuur 1.11 (blz. 32) is het aantal vacatures over de periode 2012-2016 weergegeven naar opleidingsniveau. In tegenstelling tot figuur 1.10 waar het percentage WW-ontvangers is weergegeven, gaat het hier om absolute aantallen. De ontwikkeling van het aantal vacatures is tot op zekere hoogte vergelijkbaar met die van het aantal WW-ontvangers: verschillen tussen opleidingsniveaus maar vergelijkbare ontwikkelingen over de tijd. Vanaf het laatste kwartaal van 2014 zien we een flinke stijging van het aantal vacatures. Voor 2015 schommelt het aantal vacatures rond de 30.000, daarna schiet het omhoog tot rond de 45.000. Het grootste aantal vacatures is voor middelbaar opgeleiden. Dit komt mede doordat middelbaar opgeleiden de grootste groep werkenden is.

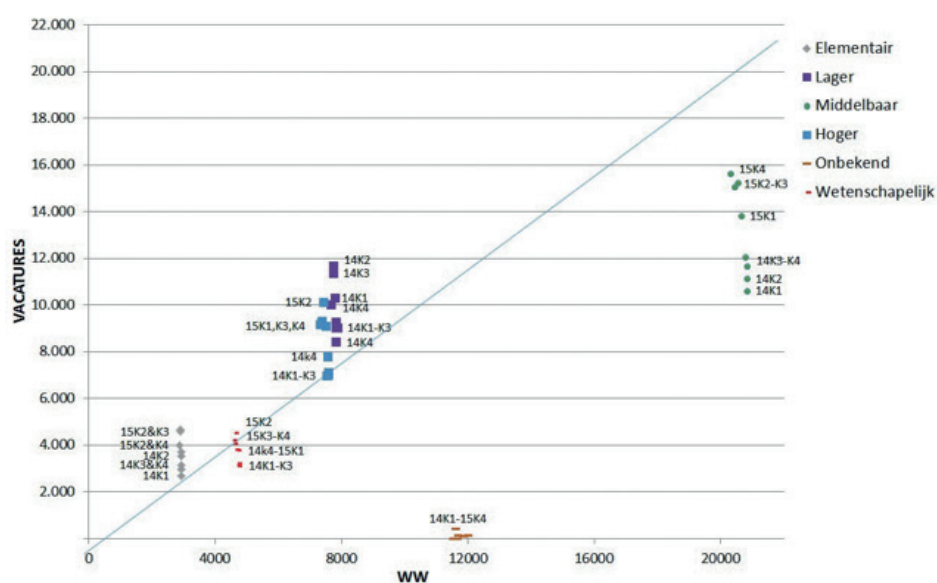
In figuur 1.12 (blz. 32) wordt per opleidingsniveau de ontwikkeling in de verhouding tussen het aantal WW-ontvangers en het aantal openstaande vacatures in de periode 2014-2015 in beeld gebracht. Vrijwel alle lijnen in de figuur lopen naar boven. Dit geeft aan dat voor alle opleidingsniveaus de werkloosheid niet of slechts in geringe mate daalt, terwijl tegelijkertijd het aantal vacatures sterk toeneemt. Dit duidt op een verslechtering in de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, ongeacht het opleidingsniveau. Wat deze figuur verder illustreert is dat de conjuncturele werkloosheid – de werkloosheid die het gevolg is van een tekort aan banen – zich concentreert onder de middelbaar opgeleiden. Een relatief groot deel van de WW-ontvangers heeft een middelbare opleiding. Daarbij moet wel worden bedacht dat middelbaar opgeleiden ook de grootste groep onder de werkenden vormt. Onder de middelbaar opgeleiden zien we gedurende de periode 2014-2015 een geringe daling van de conjuncturele werkloosheid (de lijn schuift iets naar links). Tegelijkertijd lijkt de aansluiting tussen vraag en aanbod voor middelbaar opgeleiden te verslechteren en neemt de structurele werkloosheid toe (de lijn schuift naar boven). Per saldo resulteert een beperkte daling van het aantal WW-ontvangers met een middelbare opleiding en een flinke toename van het aantal openstaande vacatures voor dit opleidingsniveau.

Voor de andere opleidingsniveaus bewegen de lijnen zich op of rond de 45-graden lijn. Dit geeft aan dat de werkloosheid voor dit opleidingsniveau niet zozeer het gevolg is van een tekort aan openstaande vacatures, maar het gevolg is van het niet goed op elkaar aansluiten van vraag- en aanbod op de arbeidsmarkt (frictie- of structurele werkloosheid). Voor deze vier opleidingsniveaus beweegt de lijn zich vooral omhoog: het aantal vacatures neemt toe maar het aantal WW-ontvangers neemt niet navenant af. Dit wijst op een toename van de frictie- of structurele werkloosheid.

Figuur 1.11 MRA-vacatures per kwartaal naar opleidingsniveau

Figuur 1.12 Balans vacatures en WW-uitkeringen binnen de MRA naar opleidingsniveau, per kwartaal, 2014-2015

1.3.4 Arbeidsmarktdynamiek naar sector

Tabel 1.7 (blz. 34) geeft het aandeel werkzame personen per arbeidsmarktsector in de totale werkgelegenheid in de MRA weer. De sectorindeling is gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI 2008). De tabel geeft het aandeel WW-ontvangers per arbeidsmarktsector weer in het totaal aantal WW-ontvangers. Hierbij gaat het om de arbeidsmarktsector waar zij werkzaam waren voordat ze in de WW terecht kwamen.⁷ Voor WW-ontvangers is in de tabel de laatste bedrijfstak weergegeven waar zij in het laatste een jaar hebben gewerkt. De tabel laat zien dat ongeveer 15% van de werkzame bevolking in de MRA werkzaam is in 'Groot- en detailhandel en reparatie van auto's', terwijl eveneens 15% werkzaam is in 'Gezondheids- en welzijnszorg'. Van de WW-uitkering ontvangers komt 21-25% uit de sector 'Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening', 15-16% uit de groot- en detailhandel en reparatie van auto's en 12-13% uit de gezondheids- en welzijnszorg. Deze analyses dienen met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden omdat voor een groot deel van de werkzame personen, en personen met WW-uitkering, de sector onbekend is (12% of meer).

Op basis van deze tabel kan gesteld worden dat er grote verschillen bestaan tussen sectoren in de relatieve omvang van het aantal werkzame en werkloze personen. Zo is in de sectoren 'Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen', 'Onderwijs' en 'Gezondheids- en welzijnszorg' het aandeel werkzame personen veel hoger dan het aandeel WW-uitkering ontvangers. In de sector 'Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen' is in 2015 6.77% van de werkenden werkzaam, terwijl slechts 1.43% van de WW-uitkering ontvangers uit deze sector komt. Hetzelfde geldt voor het onderwijs: 6.69% van de werkenden is werkzaam in het onderwijs terwijl maar 3.69% van de WW-uitkering ontvangers voorheen in het onderwijs werkzaam was. Echter, in andere sectoren, en dan vooral de sector 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', is juist het aandeel WW-uitkering ontvangers hoger dan het aandeel werkzame personen. In deze sector – waaronder onder andere ook de uitzendbureaus vallen – is in 2015 9.98% van de werkenden werkzaam terwijl 25.21% van de WW-uitkering ontvangers uit deze sector werkzaam komt.

Om in één oogopslag inzicht te krijgen in de verschillen tussen aantal werkzame personen, en het aantal WW-ontvangers als indicator van het aantal werkloze personen, geeft figuur 1.13 (blz. 35) voor iedere sector de relatieve ratio tussen beide voor zowel 2014-K1 als 2015-K4.⁸ Een ratio van 1 betekent dat het aandeel WW-uitkeringen (ten opzichte van het totaal aantal WW-uitkeringen) overeenkomt met het aandeel werkzame personen in een bepaalde sector (ten opzichte van het totaal aantal werkzame personen). Wanneer deze verhouding lager is dan 1 kenmerkt een sector zich door relatief weinig WW-uitkeringen

7 Om dubbeltellingen voor deeltijdwerkers te voorkomen, waardoor sectoren waarin veel personen deeltijds werken oververtegenwoordigd raken, is er voor gekozen om iedere werkende persoon slechts aan één sector toe te wijzen.

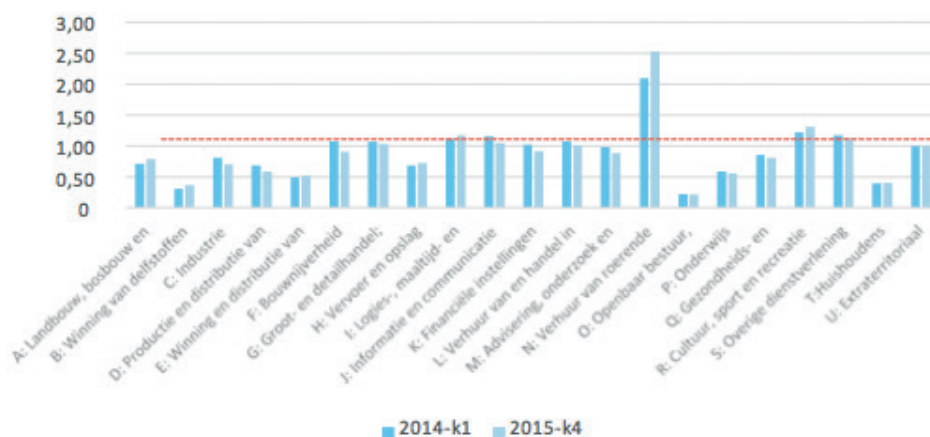
8 Deze verhouding is berekend als het aandeel WW-uitkering ontvangers in een bepaalde sector t.o.v. het totaal aantal WW-uitkering ontvangers gedeeld door het aandeel werkzame personen in een bepaalde sector t.o.v. het totaal aantal werkzame personen.

ten opzichte van het aandeel werkzame personen. Dit geldt zoals opgemerkt dus vooral voor de sector ‘openbaar bestuur en onderwijs’. Omgekeerd geldt dat bij een verhouding groter dan 1 het aandeel WW-uitkeringen in een sector relatief hoog is ten opzichte van het aandeel werkzame personen. Figuur 1.13 bevestigt dat dit vooral voor de sector ‘verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening’ het geval is.

Tabel 1.7 Beschrijving aantal werkzame/werkloze personen per sector (% van alle werkende/werkloze personen), 2014-kwartaal 1 en 2015-kwartaal 4

	2014-K1		2015-K4	
	Werkzaam	WW	Werkzaam	WW
Landbouw, bosbouw en visserij	0.48	0.34	0.47	0.37
Winning van delfstoffen	0.10	0.03	0.11	0.04
Industrie	6.56	5.26	6.70	4.67
Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas	0.31	0.21	0.29	0.17
Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering	0.51	0.25	0.52	0.27
Bouwnijverheid	2.91	3.12	2.85	2.56
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	15.11	16.13	14.92	15.25
Vervoer en opslag	5.85	4.00	5.60	4.02
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	4.51	5.00	4.52	5.30
Informatie en communicatie	5.47	6.29	5.60	5.83
Financiële instellingen	5.85	5.97	5.95	5.42
Verhuur van en handel in onroerend goed	1.15	1.24	1.17	1.18
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	8.20	8.00	8.54	7.53
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	9.95	20.86	9.98	25.21
Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	6.85	1.52	6.77	1.43
Onderwijs	6.70	3.93	6.69	3.69
Gezondheids- en welzijnszorg	15.31	13.06	15.08	12.20
Cultuur, sport en recreatie	2.12	2.59	2.06	2.68
Overige dienstverlening	1.77	2.08	1.81	2.04
Huishoudens als werkgever	0.28	0.11	0.35	0.14
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0.01	0.01	0.01	0.01
Aantal (x 1000)	928	50	936	45
Aantal (x 1000) onbekend of niet gekoppeld	161	6	154	9

Figuur 1.13 Verhouding aandeel WW-uitkeringen en werkzame personen, 2014 K1-2015 K4

1.3.5 Arbeidsmarktdynamiek naar opleidingsniveau en sector

In tabel 1.8 (blz. 36) wordt de verdeling naar opleidingsniveau van de werkenden per sector gepresenteerd en in figuur 1.14 (blz. 38) zijn de ontwikkelingen in de verhouding tussen WW-ontvangers en openstaande vacatures nog eens onderscheiden naar opleidingsniveau. Sectors met een groot aandeel hoger en wetenschappelijk opgeleiden zijn: 'Informatie en communicatie', 'Financiële instellingen', 'Advisering, onderzoek, specialistische zakelijke dienstverlening, en 'Onderwijs'. In deze sectoren heeft meer dan 40% van de werkenden een hoger of wetenschappelijk opleidingsniveau. Sectors met een groot aandeel middelbaar opgeleiden zijn: de 'Bouwnijverheid', 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's', 'Logies-, maaltijd- en drankverstreking' en 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening'. In deze sectoren heeft 30% en meer van de werkenden een middelbare opleiding.

Tabel 1.8 Beschrijving opleidingsniveau 2014-2015 per sector MRA (%)

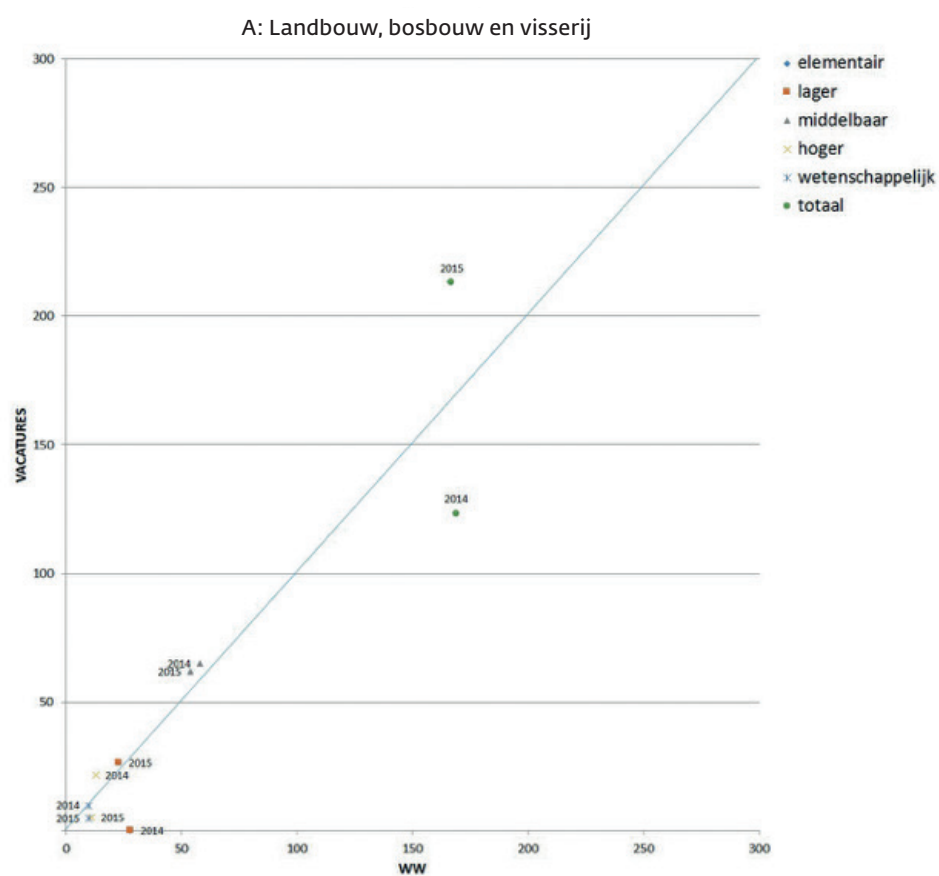
	2014						2015					
	elementair, %	lager, %	middelbaar, %	hoger, %	wetenschappelijk, %	onbekend, %	elementair, %	lager, %	middelbaar, %	hoger, %	wetenschappelijk, %	onbekend, %
Landbouw, bosbouw en visserij	4.55	8.51	22.89	6.91	3.21	53.93	4.56	8.26	22.63	6.81	3.29	54.44
Winning van delfstoffen	0.95	5.36	16.72	15.25	18.61	43.11	0.80	5.22	15.85	14.74	19.46	43.93
Industrie	5.26	9.37	22.90	9.10	5.38	47.98	5.11	9.04	22.93	9.35	5.47	48.10
Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas	0.38	3.64	20.64	17.42	18.82	39.10	0.37	3.76	20.93	16.76	15.96	42.22
Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering	2.75	8.05	20.14	9.31	4.92	54.81	2.75	8.38	20.93	16.76	4.91	53.49
Bouwnijverheid	2.03	8.31	30.45	8.14	2.41	48.66	2.11	8.31	30.62	8.19	2.47	48.30
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	2.54	9.75	30.79	10.96	5.22	40.74	2.53	9.55	29.72	10.65	5.32	42.22
Vervoer en opslag	2.36	8.36	26.53	7.51	4.12	51.12	2.46	8.80	26.76	7.18	3.92	50.89
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	5.41	12.32	33.93	9.85	2.96	35.52	5.44	12.29	32.98	8.99	2.31	37.98
Informatie en communicatie	0.57	2.89	21.08	25.08	17.66	32.72	0.54	2.82	20.45	24.47	17.29	34.42
Financiële instellingen	0.41	2.03	17.30	18.71	23.20	38.36	0.42	2.05	17.10	18.63	23.19	38.61
Verhuur van en handel in onroerend goed	1.10	4.56	25.23	17.67	10.66	40.77	0.99	4.86	26.02	17.87	10.60	39.67
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	0.62	2.74	17.30	19.18	28.79	31.37	0.60	2.65	17.19	18.74	28.14	32.68
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	6.10	11.32	31.47	12.54	6.83	31.73	6.00	11.21	30.52	11.99	6.05	34.23
Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	0.60	4.51	20.91	13.01	15.65	45.32	0.60	4.41	21.01	13.49	15.91	44.58
Onderwijs	0.41	1.27	10.87	34.92	24.65	27.88	0.41	1.33	10.99	35.17	24.36	27.74
Gezondheids- en welzijnszorg	1.44	4.86	29.13	17.54	12.05	34.98	1.41	4.76	29.44	17.43	12.11	34.85
Cultuur, sport en recreatie	1.30	6.11	26.16	20.89	11.14	34.40	1.37	5.97	26.89	20.14	11.10	34.70
Overige dienstverlening	2.03	5.69	26.53	12.34	17.84	35.57	2.07	5.96	25.44	12.28	18.47	35.77
Huishoudens als werkgever	9.37	10.67	26.62	8.41	2.94	41.99	9.40	11.16	26.74	7.73	2.88	42.09
Extraterritoriale organisaties en lichamen	n/a	n/a	15.25	11.86	14.41	54.24	n/a	n/a	14.17	9.45	14.17	58.27

In figuur 1.14 (blz. 38) worden de openstaande vacatures en WW-uitkering ontvangers gesplitst naar sector en opleidingsniveaus voor de periode 2014, kwartaal 1 en 2015, kwartaal 4. De figuur toont de trends in de 16 grootste sectoren voor vijf opleidingsniveaus (elementair, lager, middelbaar, hoger en wetenschappelijk). Daarnaast bevat de figuur cijfers voor het totaal aantal WW-ontvangers. De categorie ‘totaal’ bevat alle opleidingsniveaus en opleidingsniveau ‘onbekend’. Omdat voor een groot deel van de WW-ontvangers de sector of het onderwijsniveau niet bekend is dienen deze analyses met voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

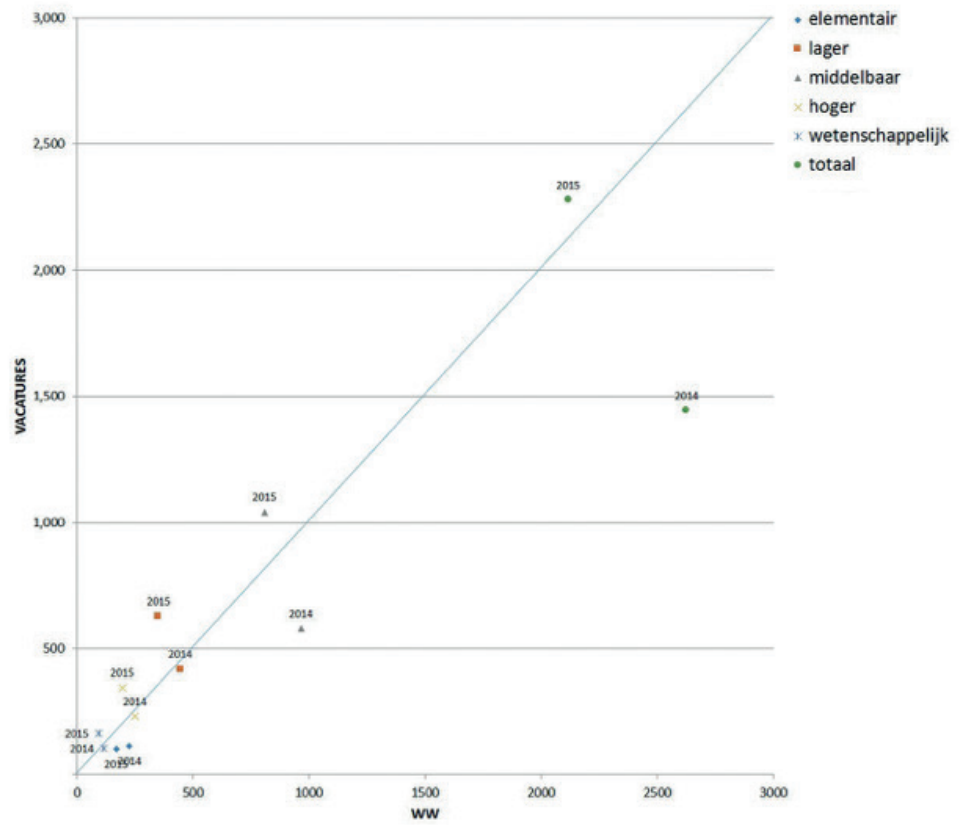
We beschrijven een aantal opmerkelijke ontwikkelingen:

- Er zijn meer vacatures in alle sectoren in het laatste kwartaal in 2015 dan in het eerste kwartaal van 2014, behalve in de sector ‘Logies-, maaltijd- en drankverstreking’.
- De werkloosheid in alle sectoren aan het einde van 2015 blijft vergelijkbaar met die aan het begin van 2014, of ligt eronder, behalve in de sector ‘Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening’. In deze sector zijn in 2015 meer WW-ontvangers met name onder lager en middelbaar opgeleiden.
- De arbeidsmarktsituatie voor middelbaar opgeleiden is in een aantal sectoren verbeterd, met name in de sectoren ‘Vervoer en opslag’, ‘Informatie en communicatie’, ‘Financiële instellingen’, ‘Verhuur van en handel in onroerend goed’, ‘Onderwijs’, ‘Gezondheids- en welzijnszorg’ en ‘Cultuur, sport en recreatie’. De punten van de observaties bevinden zich dichterbij de 45-graden lijn in 2015 dan in 2014. Tegelijkertijd is de balans tussen het aantal openstaande vacatures en het aantal WW-uitkering ontvangers slechter geworden in de sector ‘Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen’.
- Het aantal WW-uitkering ontvangers blijft ver onder de 45-graden lijn voor de sectoren ‘Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening’, ‘Cultuur, sport en recreatie’ en ‘Financiële instellingen’. Dit betekent dat er veel meer WW-ontvangers zijn dan openstaande vacatures.
- Opvallend is de arbeidsmarktdisbalans in sector ‘Logies-, maaltijd- en drankverstreking’. In deze sector blijft de arbeidsvraag (vacatures) veel hoger dan het potentiële arbeidsaanbod (het aantal WW-uitkering ontvangers).

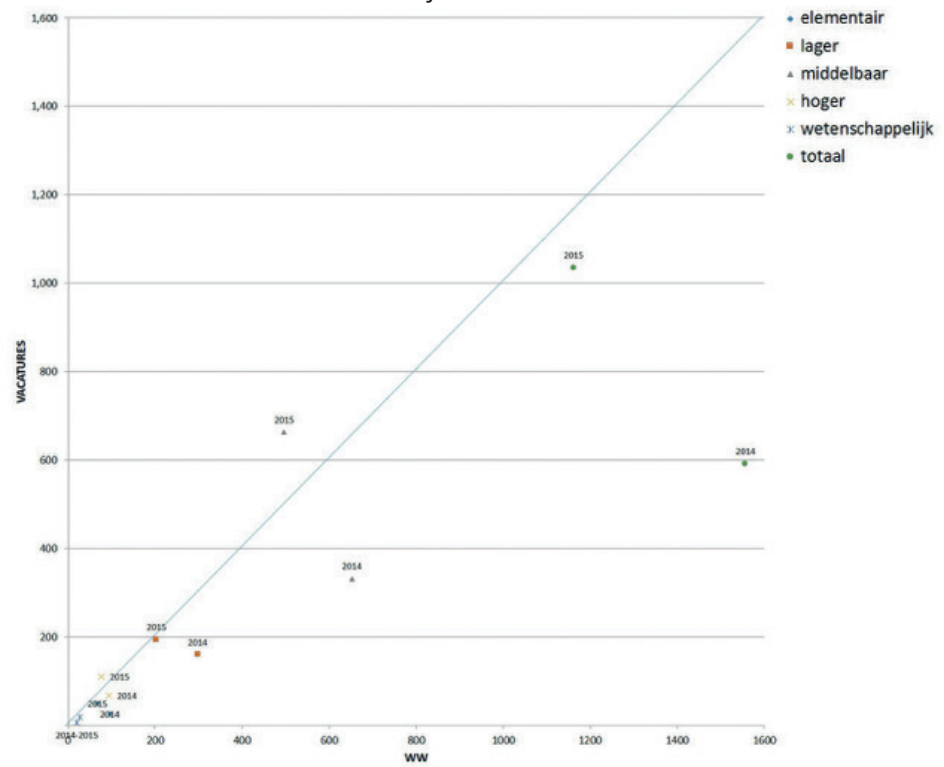
Figuur 1.14 Balans vacatures en WW-uitkeringen naar sector en opleidingsniveau, 2014 K1 – 2015 K4

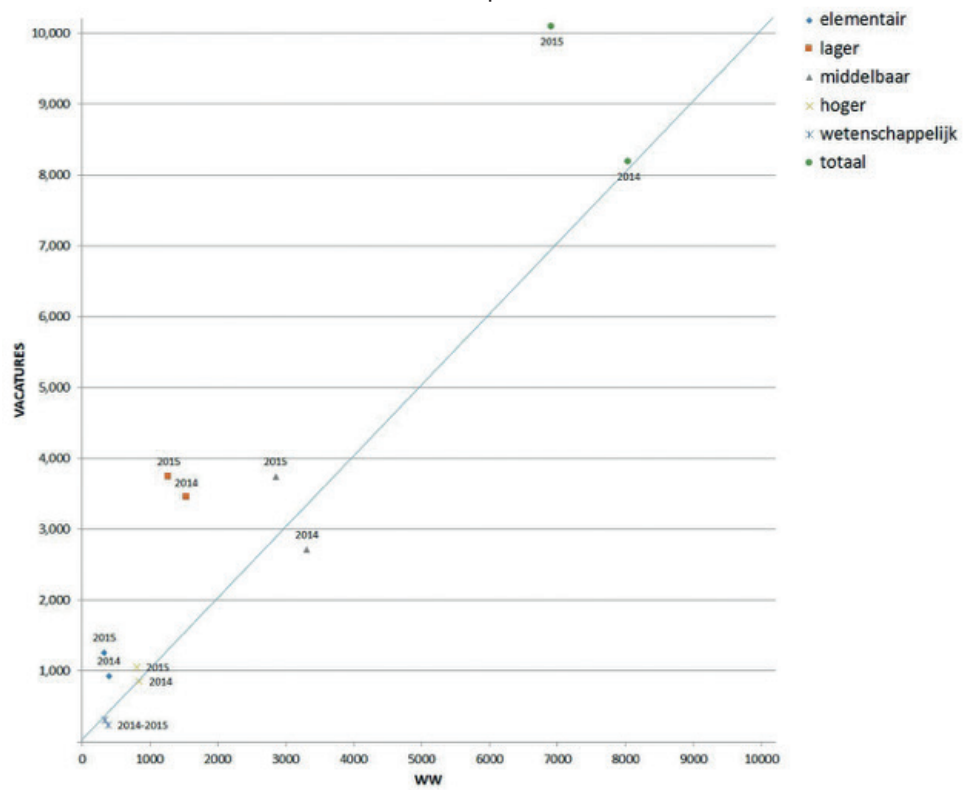
C: Industrie

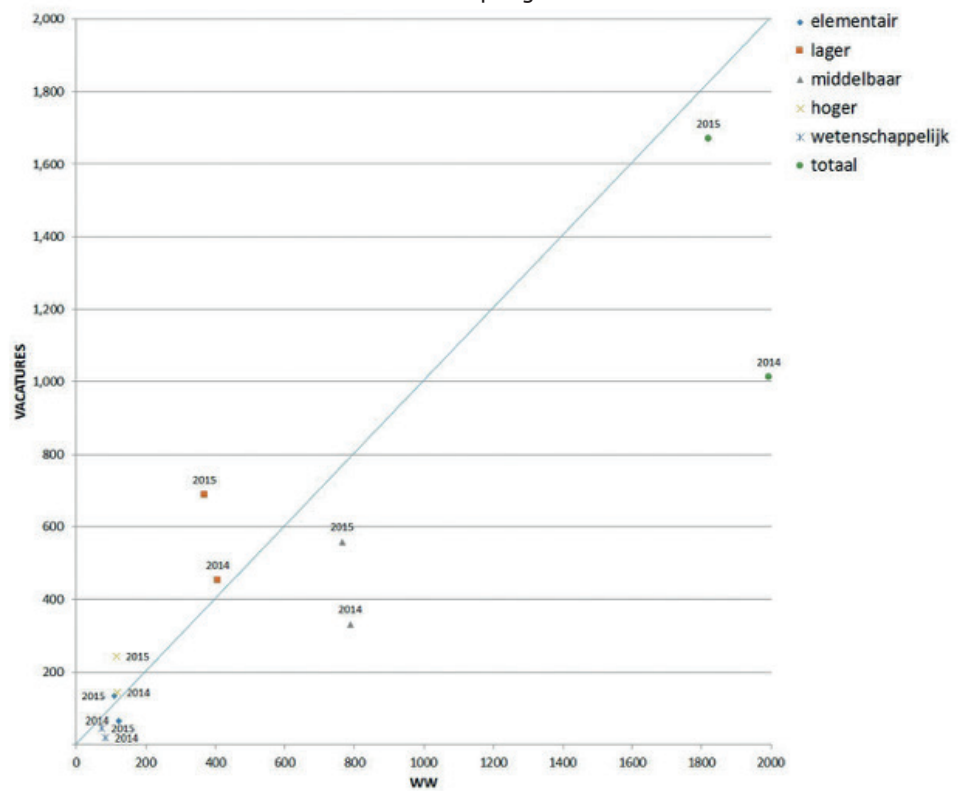
F: Bouwnijverheid

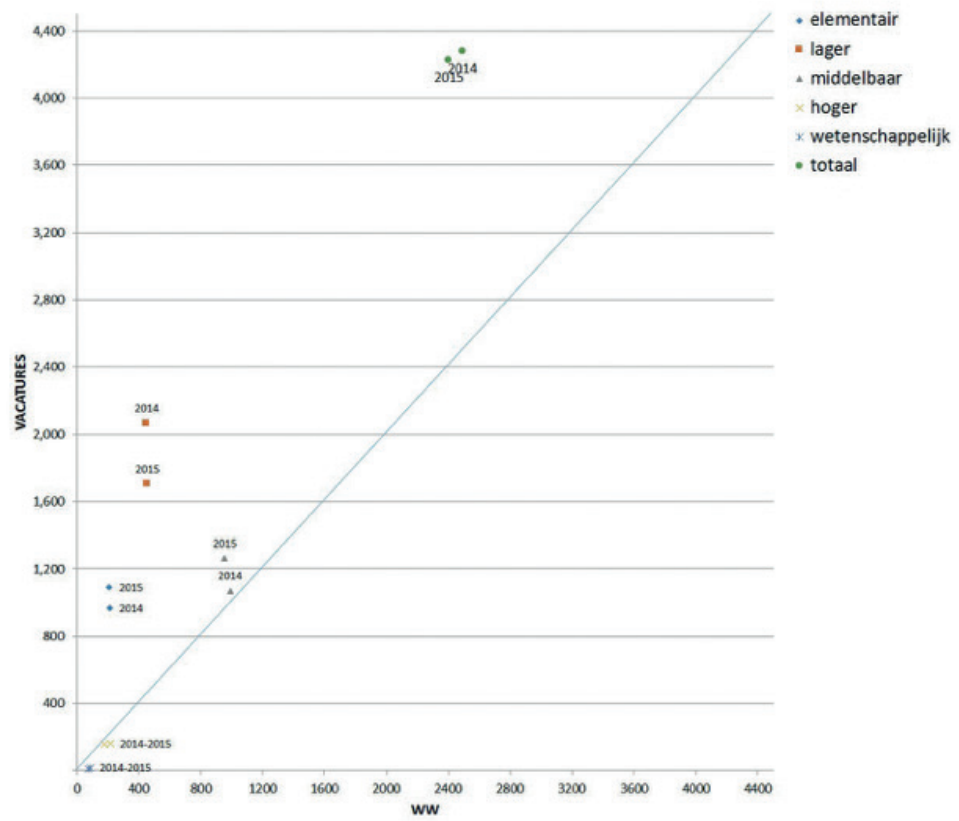
G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's

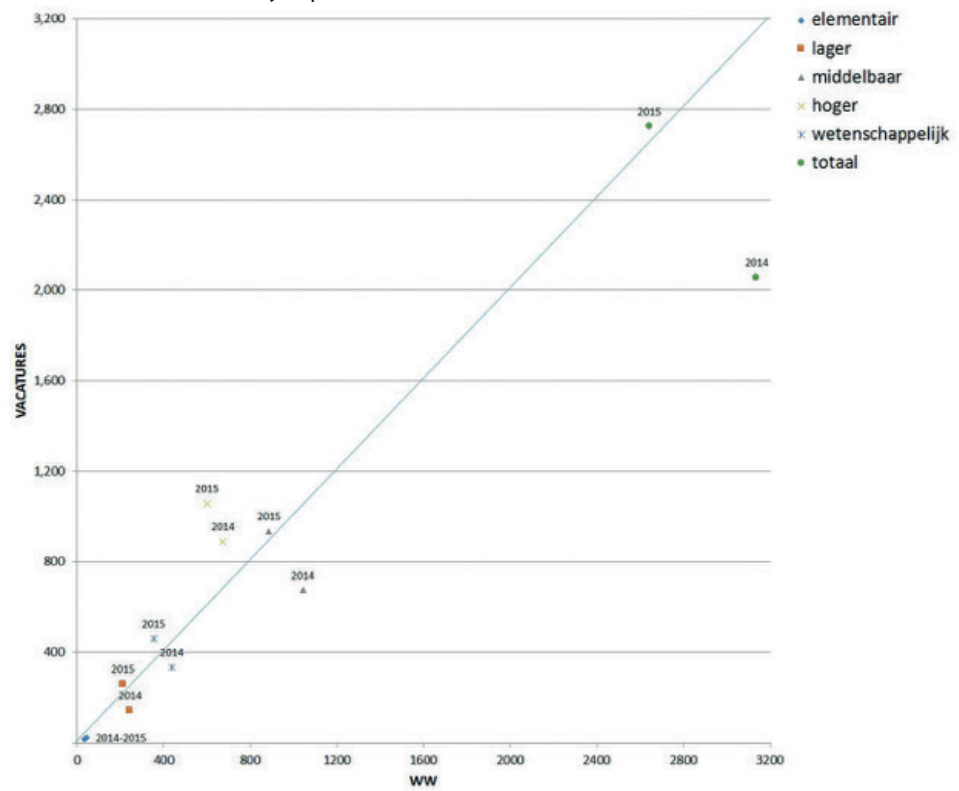
H: Vervoer en opslag

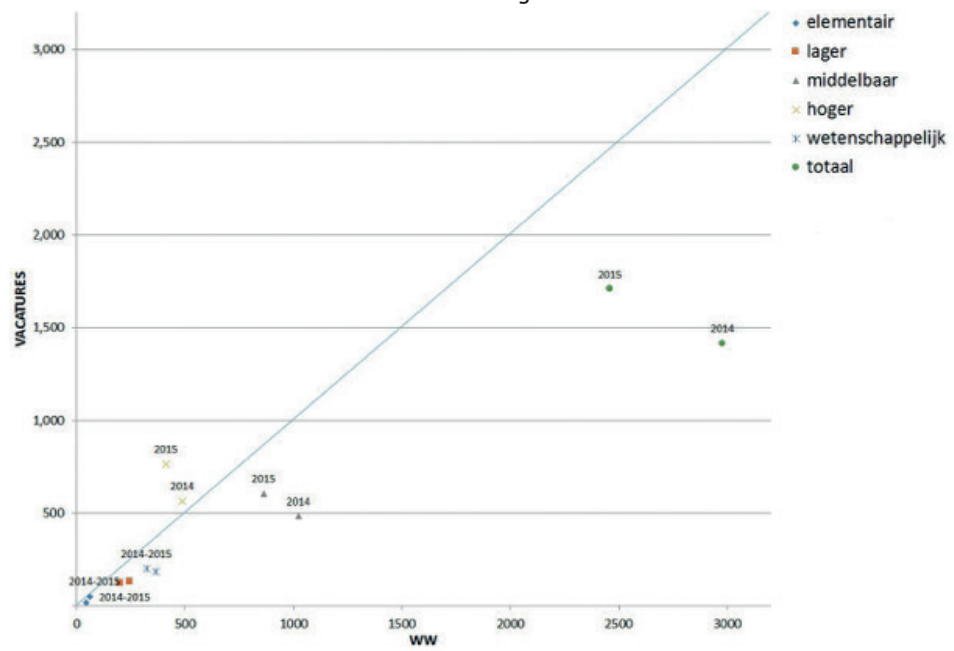
I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking

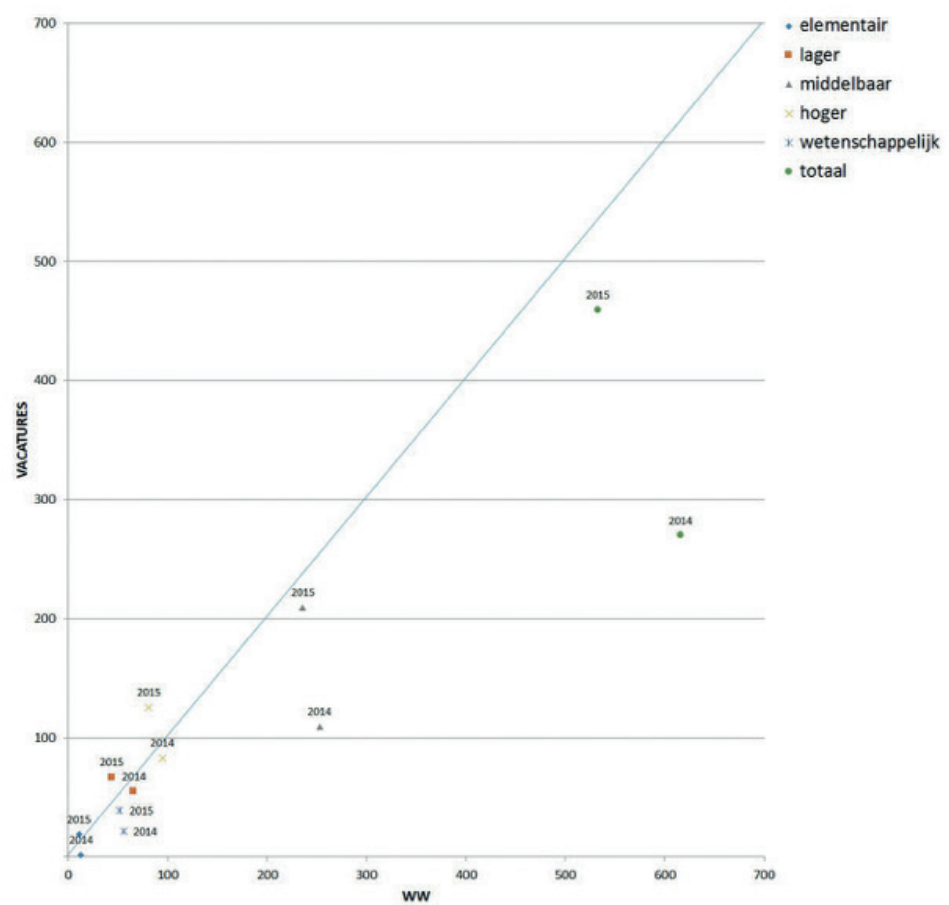
J: Informatie en communicatie

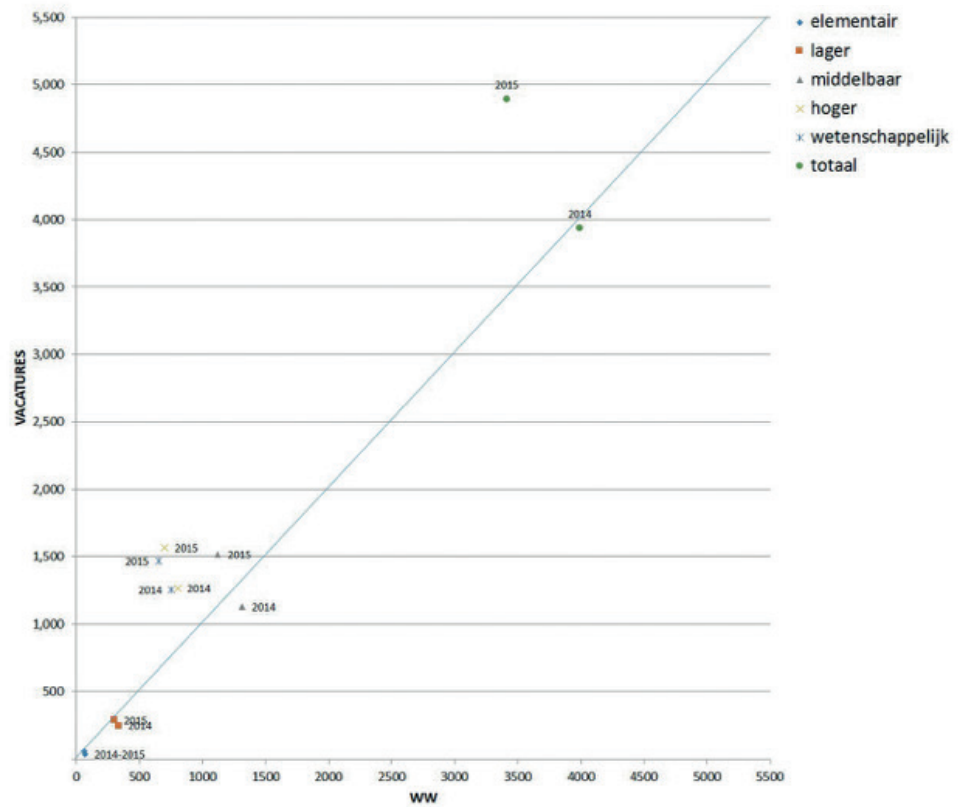
K: Financiële instellingen

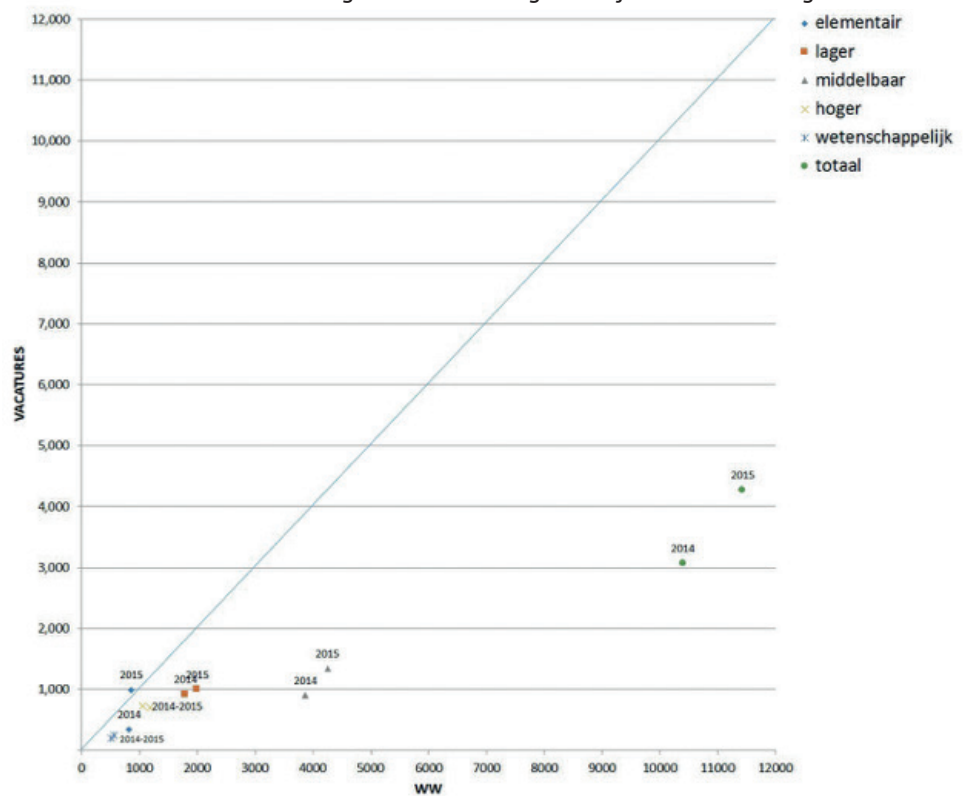
L: Verhuur van en handel in onroerend goed

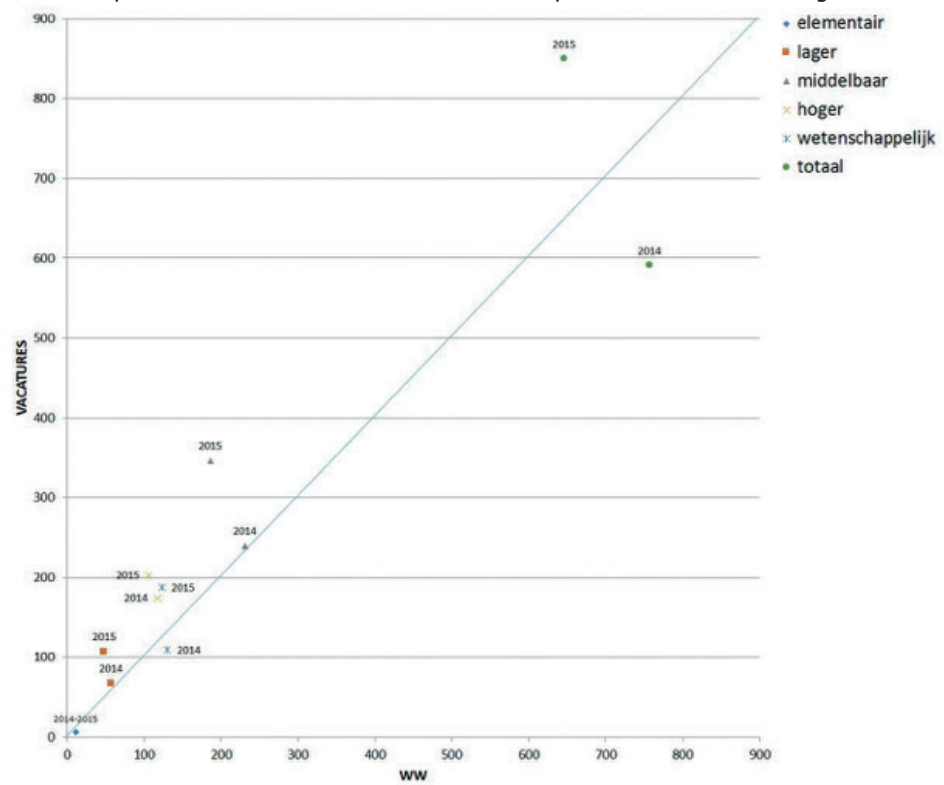
M: Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening

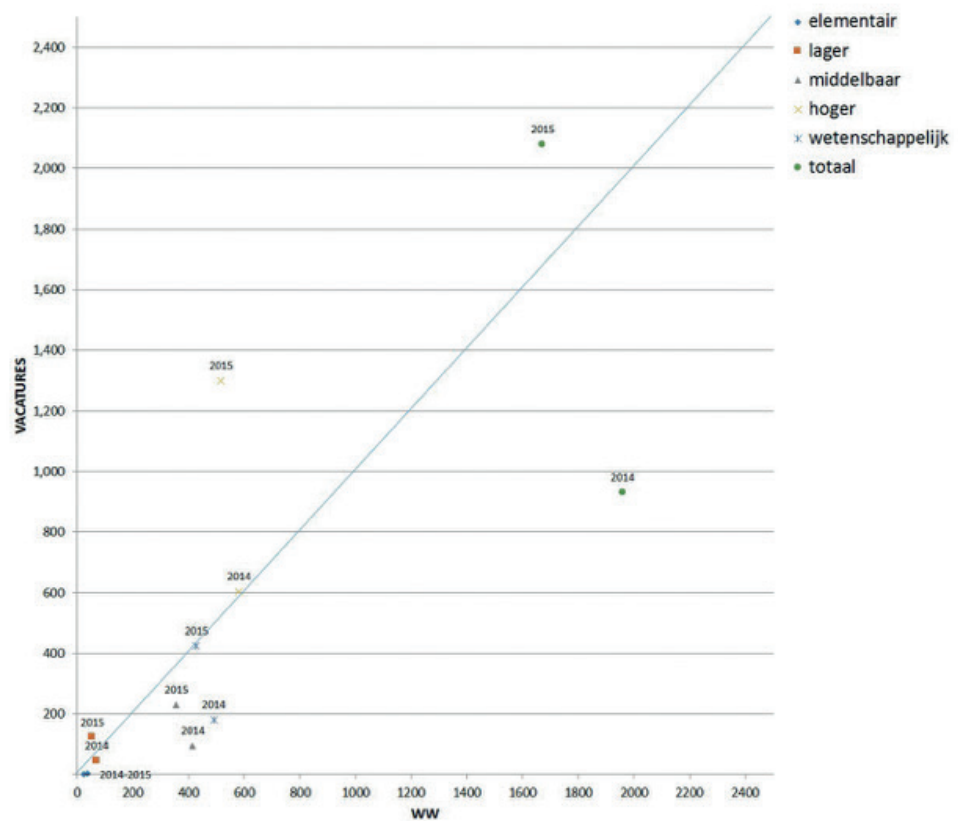
N: Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening

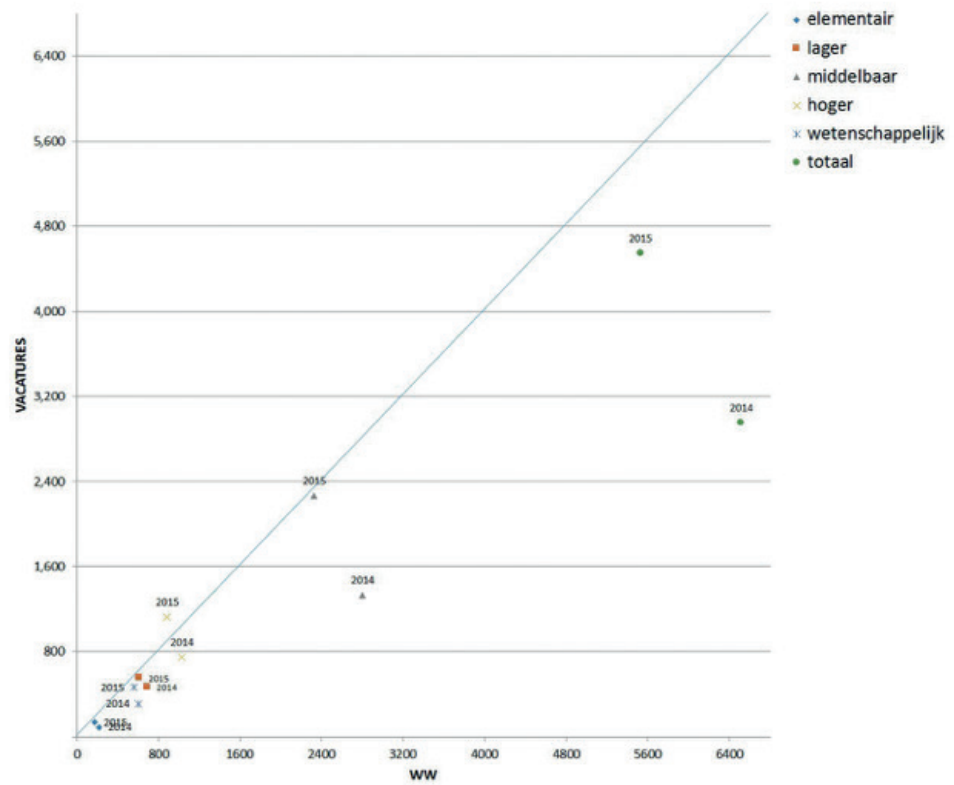
O: Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen

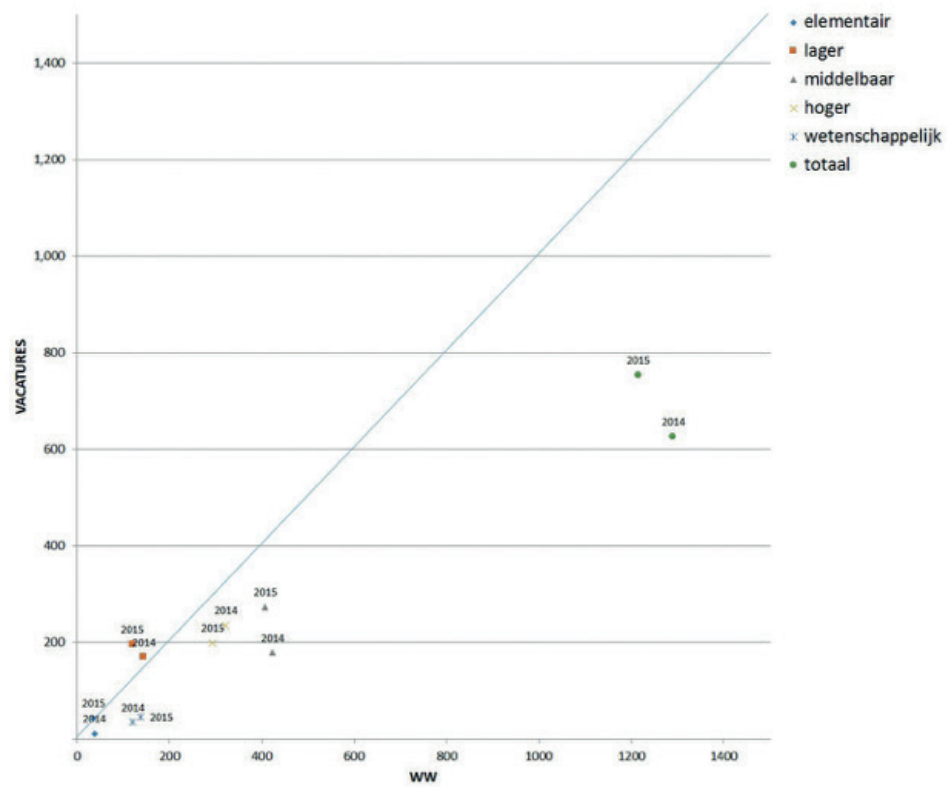
P: Onderwijs

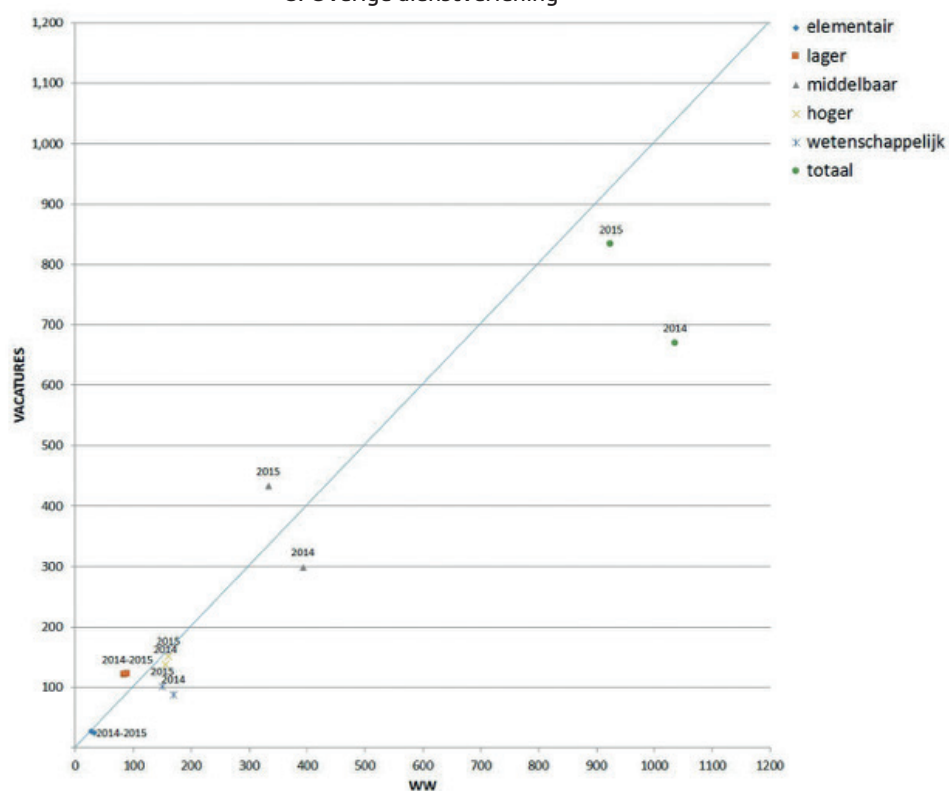
Q: Gezondheids- en welzijnszorg

R: Cultuur, sport en recreatie

S: Overige dienstverlening

2 Mobiliteit op de MRA-arbeidsmarkt

Om de dynamiek en de mobiliteit op de arbeidsmarkt in kaart te brengen, wordt gebruik gemaakt van data over personen met een WW-uitkering, hun sociaal-economische toestand na uitstroom uit de WW en de intersectorale mobiliteit. Verder wordt gebruik gemaakt van een multivariaat ‘*competing risks*’ duurmodel om de uitstroom kansen uit de WW nader te onderzoeken.⁹

2.1 Arbeidsmarktkansen vanuit de WW in de periode 2012-2015

Tabel 2.1 toont de uitstroom vanuit een WW-uitkering per jaar in de periode 2012-2015 in de MRA. Ongeveer de helft van de WW ontvangers stroomt binnen een jaar uit de WW. De uitstroomkans is het grootst in 2014 met zo’n 54%. De gemiddelde duur van de WW-uitkering in het geval van uitstroom in het referentiejaar is 9 maanden. In 2015 is de duur van de WW-uitkering onder uitstromers uit de WW gemiddeld 10 maanden.

Tabel 2.2 (blz. 48) geeft de toestanden na de uitstroom uit WW weer. Rond 60% van de uitstromers vindt werk in loondienst, ongeveer 7% wordt zzp’er, 5-7% gaat naar een bijstand uitkering, 13-14% uitstromers komen terecht in de categorie ‘Niet in school/Overig zonder inkomen’. Opvallend is dat de uitstroom naar de ‘Bijstand’ is afgenomen in 2015 en de uitstroom naar ‘Overige uitkeringen’ is toegenomen.

Tabel 2.1 Uitstroom uit WW in de periode, 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Geen uitstroom, %	48.9	50.2	45.8	46.6
Uitstroom, %	51.1	49.8	54.2	53.4
Duur van WW in het geval van uitstroom in het referentiejaar	255 dagen	264 dagen	285 dagen	311 dagen
Aantal (x 1000)	106	130	140	132

9 Voor een beschrijving van de methodologie van competing risks duurmodellen bij de uitstroom uit werkloosheid, zie W. Groot (1990), ‘Heterogeneous jobs and re-employment probabilities’, *The Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 52, p. 253-267

Tabel 2.2 Toestand na de uitstroom uit WW, 2012-2015

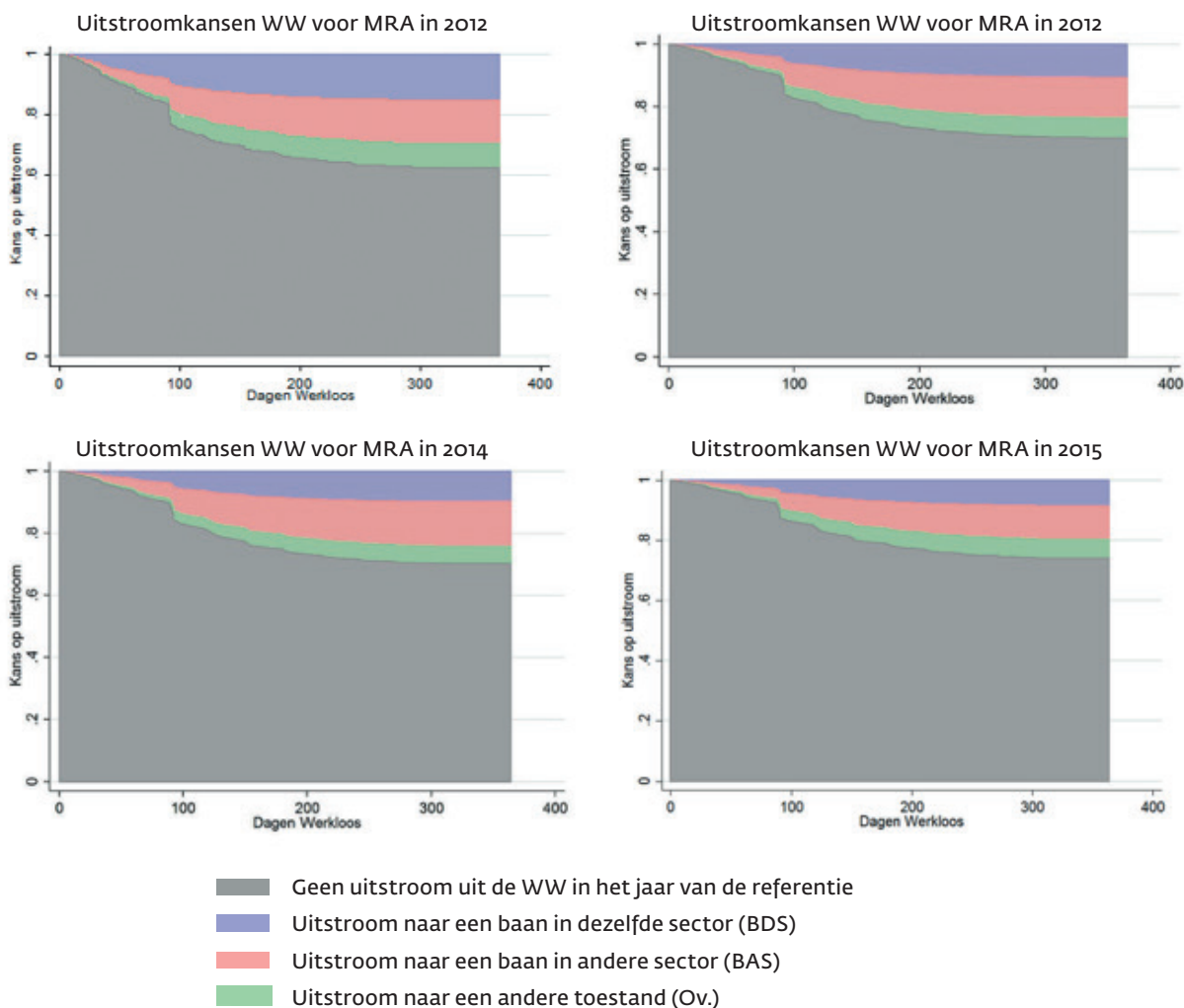
	2012	2013	2014	2015
Werk	60.2	57.6	58.0	58.4
ZZP	6.9	7.3	7.5	7.3
Bijstand	5.8	7.0	6.5	5.2
Overige uitkeringen	12.8	11.8	12.4	13.0
Niet in school/ Ov. zonder inkomen	12.9	14.4	14.2	13.7
Onbekend	1.5	1.9	1.6	2.4
Aantal (x 1000)	46	54	64	60

Figuur 2.1 toont hoe de uitstroomkansen uit de WW in 2015 zijn veranderd ten opzichte van de voorgaande jaren vanaf 2012. De selectie is gemaakt op basis van WW uitstromers van wie de bedrijfssector bekend was. Er wordt in ieder kalenderjaar alleen gekeken naar de gebeurtenissen in dat specifieke jaar. Met andere woorden, voor 2012 worden alleen WW-uitkeringen beschouwd die gestart zijn in 2012 en wordt gekeken of er op, of voor, 31 december 2012 WW-uitstroom heeft plaatsgevonden. Door hetzelfde te doen voor 2015 wordt bepaald of 2015 (on)gunstiger was ten opzichte van 2012-2014 als het gaat om WW-uitstroom. Deze keuze is gemaakt omdat het doel van de monitor is om *echt* te meten wat de invloed is van de economische situatie van een bepaald jaar op de kans op uitstroom uit de WW naar een andere toestand, en om dit tussen jaren te kunnen vergelijken. Er wordt verondersteld dat er vier mogelijke arbeidsmarktsituaties zijn voor personen met een WW-uitkering:

1. Uitstroom naar een baan in dezelfde sector als de vorige baan;
2. Uitstroom naar een baan in andere sector dan de vorige baan;
3. Uitstroom naar een overige toestand (bijstand, pensioen, opleiding, etc.);
4. Geen uitstroom uit de WW-uitkering.

Er zijn verschillende redenen waarom juist deze analyse wordt uitgevoerd. Ten eerste is het mogelijk om hiermee de kans op een overgang te kunnen aan geven, rekening houdend met het feit dat personen naar meerdere toestanden kunnen uitstromen. Dat is van belang omdat de overgangskans naar een bepaalde toestand niet onafhankelijk is van de kans op een overgang naar een andere toestand. Ten tweede kan in een dergelijk duurmodel rekening worden gehouden met de invloed die de duur van een periode zelf heeft op de waargenomen overgangen. De kans op het vinden van een baan kan bijvoorbeeld afhangen van hoe lang een persoon al werkloos is. Ten derde kan gecorrigeerd worden voor de invloed die achtergrondkenmerken van personen hebben op de overgangskansen.

Figuur 2.1 Uitstroomkansen uit de WW in tijdens jaar 2012, 2013, 2014 en 2015

Figuur 2.1 laat zien dat de (duurafhankelijk) dynamiek in uitstroomkansen in de periode 2012-2015 redelijk onveranderd blijft. In alle jaren wordt na 3 maanden een kink geobserveerd. Deze kink wordt veroorzaakt doordat de minimale duur van een WW- uitkering 3 maanden is (mits voldaan wordt aan de 26 wekeneis). De maximale duur van een WW-uitkering is 38 maanden, maar de 4 figuren laten duidelijk zien dat de dynamiek in de ontwikkeling van de uitstroomkansen na ongeveer 150 dagen niet meer verandert. WW-ontvangers die na 150 dagen nog geen nieuwe baan hebben gevonden zijn vrijwel allemaal na een jaar (365 dagen) nog steeds zonder werk. De eerste 5 maanden van werkloosheid zijn dus cruciaal voor het perspectief op de arbeidsmarkt.

Personen die in 2015 uitkeringsgerechtigd werden, stroomden binnen dat jaar relatief minder vaak uit naar een baan en bleven vaker werkloos dan personen met een WW- uitkering in 2012-2013. Tegelijkertijd zijn de uitstroomkansen in 2014 en 2015 vergelijkbaar met elkaar. Een andere belangrijke observatie is dat in 2012 personen iets vaker uitstromen naar een baan in dezelfde sector dan naar een baan in een andere sector in vergelijking met meer recente jaren, 2013-2015. Ook valt op dat uitstroom naar een andere sector in 2014-2015 relatief vaker voorkwam dan in 2012.

2.2 Uitstroom uit de WW naar dezelfde en een andere sector

In tabel 2.3 is per sector waar WW ontvangers (op basis van 2014) voor hun WW periode werkzaam waren aangegeven (op basis van 2013 data) naar welke sector de uitstroom plaatsvindt (op basis van gegevens voor 2015). Per sector worden de drie grootste sectoren in 2015 gepresenteerd waarnaar de uitstroom plaatsvindt. Zo zien we dat de grootste uitstroom (30% uit de oude sector en meer) naar dezelfde sector is bij 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking', 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening' en 'Onderwijs'. Het moeilijkste is het om een baan te vinden in dezelfde sector voor WW ontvangers uit de volgende sectoren: 'Landbouw, bosbouw en visserij', 'Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas', 'Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering' en 'Gezondheids- en welzijnszorg'. Opvallend is dat de sector 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening' - waaronder onder andere ook de uitzendbureaus vallen - een relatief populaire sector is om uit te stromen WW-ers (bijvoorbeeld, 'Landbouw, bosbouw en visserij', 'Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas', 'Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering'). Uitzendbureaus vervullen nog steeds een belangrijke rol bij het weer aan het werk helpen van WW-ers.

In het algemeen is de grootste uitstroom uit de WW (meer dan 60%) onder WW ontvangers die in 2013 werkzaam zijn in 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', 'Onderwijs' en 'Cultuur, sport en recreatie'. De laagste uitstroom (minder dan de helft van de WW populatie) is onder WW ontvangers die in 2013 in de volgende sectoren werkten: 'Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas', 'Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering' en 'Financiële instellingen'.

Tabel 2.3 Uitstroom van een sector naar WW in 2014 naar werkzaam in dezelfde of andere sector in 2015

Van Landbouw, bosbouw en visserij, naar:

Sector	%
Landbouw, bosbouw en visserij	16,52
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	9,40
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	17,95
Andere sectoren	13,96
Geen uitstroom naar werkzaam	42,17
Aantal (x 1000)	>1

Van Industrie naar:

Sector	%
Industrie	17,51
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	8,08
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	14,00
Andere sectoren	14,6
Geen uitstroom naar werkzaam	45,81
Aantal (x 1000)	4

Van Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	4.70
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	11.41
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	19.46
Andere sectoren	13.42
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	51.01
<i>Aantal (x 1000)</i>	>1

Van Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering, naar:

Sector	%
Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering	11.26
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	5.41
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	19.82
Andere sectoren	12.5
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	51.01
<i>Aantal (x 1000)</i>	>1

Van Bouwnijverheid naar:

Sector	%
Bouwnijverheid	19.80
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	4.71
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	18.89
Andere sectoren	14.44
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	42.16
<i>Aantal (x 1000)</i>	3

Van Groot- en detailhandel; reparatie van auto's, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	26.79
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	3.11
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	11.98
Andere sectoren	17.31
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	40.81
<i>Aantal (x 1000)</i>	15

Van Vervoer en opslag, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	4.14
Vervoer en opslag	26.89
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	16.60
Andere sectoren	12.79
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	39.58
<i>Aantal (x 1000)</i>	4

Van Logies-, maaltijd- en drankverstrekking, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	5.73
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	31.47
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	12.88
Andere sectoren	13.91
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	36.01
<i>Aantal (x 1000)</i>	6

Van Informatie en communicatie, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	5.88
Informatie en communicatie	18.70
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	10.23
Andere sectoren	19.49
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	45.70
<i>Aantal (x 1000)</i>	5

Van Financiële instellingen, naar:

Sector	%
Financiële instellingen	11.65
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	5.33
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	10.02
Andere sectoren	16.48
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	56.52
<i>Aantal (x 1000)</i>	4

Van Verhuur van en handel in onroerend goed, naar:

Sector	%
Verhuur van en handel in onroerend goed	12.52
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	5.05
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	11.31
Andere sectoren	22.52
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	48.60
<i>Aantal (x 1000)</i>	1

Van Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	6.05
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	19.46
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	10.51
Andere sectoren	22.35
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	41.63
<i>Aantal (x 1000)</i>	7

Van Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	5.04
Vervoer en opslag	2.70
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	37.06
Andere sectoren	18.71
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	36.49
<i>Aantal (x 1000)</i>	25

Van Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen, naar:

Sector	%
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	4.28
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	15.87
Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	19.08
Andere sectoren	19.58
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	41.19
<i>Aantal (x 1000)</i>	1

Van Onderwijs, naar:

Sector	%
Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	3.25
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	6.48
Onderwijs	38.43
Andere sectoren	13.87
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	37.97
<i>Aantal (x 1000)</i>	4

Van Gezondheids- en welzijnszorg, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	2.78
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	8.18
Cultuur, sport en recreatie	39.78
Andere sectoren	10.07
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	39.19
<i>Aantal (x 1000)</i>	13

Van Cultuur, sport en recreatie, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	4.71
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	10.17
Cultuur, sport en recreatie	26.45
Andere sectoren	19.79
<i>Geen uitstroom naar werkzaam</i>	38.88
<i>Aantal (x 1000)</i>	3

Van Overige dienstverlening, naar:

Sector	%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	6.26
Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	7.09
Overige dienstverlening	20.89
Andere sectoren	23.38
Geen uitstroom naar werkzaam	42.38
Aantal (x 1000)	2

In tabel 2.4 wordt gekeken naar de uitstroom van personen met een WW-uitkering in 2014 die in 2013 waren geregistreerd bij een *uitzendbureau* (SBI 78).¹⁰ De uitstroom van deze personen naar werk (zzp is niet inbegrepen) is relatief groot, meer dan 60%. Het grootste deel (37% van alle WW ontvangers die voor hun WW-periode bij een uitzendbureau werkten) komen terecht bij 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', dat wil zeggen weer bij een uitzendbureau. 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's' is de tweede meest populaire sector (5% van alle WW ontvangers die voorheen bij een uitzendbureau werkzaam waren).

Tabel 2.5 (blz. 56) toont de tegenovergestelde analyses: uitstroom van verschillende sectoren in 2013 naar WW in 2014 en dan *naar een uitzendbureau* in 2015. Uit de tabel blijkt dat de mobiliteitspatronen van andere sectoren naar een uitzendbureau vergelijkbaar zijn met de mobiliteitspatronen van een uitzendbureau naar sectoren. 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening' en 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's' zijn sectoren waaruit het grootste percentage WW uitstromers terecht komen bij een uitzendbureau.

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/artikelen/achtergrond/2012/36/monitor-juridische-en-administratieve-diensten-tweede-kwartaal-2012/zakelijke-diensten-nbsp--monitor-vanaf-1e-kwartaal-2012-->

Tabel 2.4 Uitstroom van uitzendbureau in 2013 naar WW in 2014 en naar sectoren in 2015

	Sectoren in 2015
A: Landbouw, bosbouw en visserij	0.15
B: Winning van delfstoffen	n/a
C: Industrie	2.47
D: Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas	0.07
E: Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering	0.24
F: Bouwnijverheid	1.30
G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	5.05
H: Vervoer en opslag	2.96
I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	2.61
J: Informatie en communicatie	1.85
K: Financiële instellingen	1.12
L: Verhuur van en handel in onroerend goed	0.46
M: Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	2.90
N: Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	37.13
O: Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	1.14
P: Onderwijs	1.53
Q: Gezondheids- en welzijnszorg	2.49
R: Cultuur, sport en recreatie	1.00
S: Overige dienstverlening	0.53
T: Huishoudens als werkgever	0.09
U: Extraterritoriale organisaties en lichamen	n/a
Geen uitstroom naar werkzaam	35.88
Aantal (x 1000)	19

Tabel 2.5 Uitstroom van verschillende sectoren in 2013 naar WW in 2014 en naar *uitzendbureau* in 2015.

	Sectoren in 2013
A: Landbouw, bosbouw en visserij	0.35
B: Winning van delfstoffen	n/a
C: Industrie	3.70
D: Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas	0.20
E: Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering	0.26
F: Bouwnijverheid	3.24
G: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	10.25
H: Vervoer en opslag	3.99
I: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	3.88
J: Informatie en communicatie	3.13
K: Financiële instellingen	2.55
L: Verhuur van en handel in onroerend goed	0.75
M: Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	4.33
N: Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening	52.52
O: Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	1.07
P: Onderwijs	1.57
Q: Gezondheids- en welzijnszorg	5.56
R: Cultuur, sport en recreatie	1.63
S: Overige dienstverlening	0.74
T: Huishoudens als werkgever	0.07
U: Extraterritoriale organisaties en lichamen	n/a
<i>Aantal (x 1000)</i>	96

3 Aansluiting Onderwijs - Arbeidsmarkt

3.1 Onderwijsdeelname in de MRA

Tabel 3.1 (blz. 58) beschrijft de deelname aan het onderwijs onder jongeren van alle leeftijden en onder jongeren van 15-26 jaar uitgesplitst naar drie leeftijdscategorie in de periode 2012- 2015. Leeftijd is bepaald op basis van de leeftijd in de maand oktober van de genoemde jaren.

Het aantal leerlingen/studenten is afgenomen van 365 duizend in 2012 naar 338 duizend in 2015. Het percentage leerlingen in de vo is wat toegenomen van rond 40% in 2012 naar 43% in 2015. Tegelijkertijd is het percentage leerlingen in de mbo gedaald van rond 23% naar 20%. Het aandeel leerlingen met een tweede generatie migrantenachtergrond is gestegen van 25% in 2012 naar 28% in 2015. Het aandeel leerlingen van de eerste generatie is daarentegen wat gedaald.

In 2015 waren er minder leerlingen in alle leeftijdscategorieën dan in 2012. De grootste daling was voor de leeftijd categorie 18-22 (15 duizend). In de andere twee leeftijdscategorieën was deze daling 5 duizend. Het percentage personen met migrantenachtergrond in de leeftijdscategorie 15-17 is licht toegenomen van 34% naar 35%. Uit de tabel blijkt dat de samenstelling naar type opleiding niet constant is gebleven tijdens de periode 2012-2015. De grootste verandering is in de leeftijdscategorie 23-26, voornamelijk in de hbo opleiding. Het percentage hbo leerlingen is gestegen van 40% in 2012 naar 45% in 2015.

Tabel 3.1 Beschrijving MRA scholieren/studenten naar leeftijd, 2012-2015

leeftijdscategorie	alle leeftijden			
schooljaar	2012	2013	2014	2015
Leeftijd, %	19.6	19.4	19.0	18.7
Geslacht, %:				
Man	48.4	48.6	48.8	49.2
Etniciteit, %:				
Nederlandse achtergrond	64.2	63.5	63.8	63.8
Migrantenachtergrond	35.8	36.5	36.2	36.2
1e generatie	10.4	10.4	9.3	8.5
2e generatie	25.4	26.1	26.9	27.8
Type opl., %:				
VE	1.5	1.5	1.2	0.8
VO	39.7	39.9	41.4	43.4
WO	16.0	16.1	15.9	15.4
HBO	20.0	20.8	21.1	20.7
MBO	22.8	21.8	20.3	19.7
Aantal (x 1000)	365	365	351	338

Tabel 3.1 (vervolg)

leeftijdscategorie	15-17				18-22				23-26			
schooljaar	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Leeftijd, %	16.0	16.0	16.0	16.0	19.9	19.9	19.9	19.9	24.1	24.1	24.1	24.2
Geslacht, %:												
Man	49.0	49.5	50.2	50.9	47.0	47.0	47.2	47.5	49.8	49.2	48.6	48.6
Etniciteit, %:												
Nederlandse achtergrond	66.3	65.3	65.0	64.6	65.8	65.4	65.9	65.8	61.0	60.4	61.6	60.9
Migrantenachtergrond	33.7	34.7	35.0	35.4	34.2	34.6	34.1	34.2	39.0	40.0	38.4	39.1
1e generatie	6.2	6.1	5.7	5.6	9.3	9.2	8.4	8.1	16.8	17.2	15.5	14.7
2e generatie	27.5	28.5	29.3	29.9	24.9	25.4	25.7	26.1	22.2	22.4	22.9	24.3
Type opl., %:												
VE	0.7	0.7	0.7	0.8	2.2	1.9	1.9	1.8	0.6	0.8	0.5	0.2
VO	74.2	73.9	72.8	73.8	3.4	3.4	2.5	2.7	0.0	0.0	0.0	0.0
WO	0.3	0.3	0.6	0.5	24.8	24.9	25.8	25.5	43.6	42.9	41.7	41.0
HBO	2.6	2.9	3.2	2.8	33.8	34.6	35.5	35.3	40.2	41.6	43.9	44.9
MBO	22.2	22.3	22.8	22.2	35.8	35.3	34.3	34.5	15.6	14.7	13.9	13.9
Aantal (x 1000)	85	83	84	80	123	123	114	108	47	48	46	43

Tabel 3.2 geeft informatie over het aantal leerlingen/studenten dat een diploma heeft behaald in de periode 2012-2015 naar opleidingstype. In 2015 waren er minder vrouwen in het vo (50%) vergeleken met 2012 (53%). Opvallend is ook dat het percentage geslaagde vo leerlingen is gedaald van 90% tijdens de periode 2012-2014 naar 84% in 2015.

Het aantal uitgereikte diploma's in het mbo is afgenomen van 25 duizend in 2012 naar 21 duizend in 2015. De verdeling van de mbo leerlingen naar mbo-niveau is ook veranderd ten opzichte van eerdere jaren. In 2015 had rond 70% van de mbo leerlingen een mbo-1 diploma terwijl dat in 2012 maar 59% was. Tegelijkertijd zijn de percentages op andere mbo-niveaus gedaald.

In het hbo is het aantal uitgereikte diploma's toegenomen tussen 2013 en 2014 (24 duizend) om vervolgens in 2015 te dalen tot hetzelfde niveau zoals in 2012 (22 duizend). Het percentage tweede generatie migranten is hoger in 2015 (30,5) dan in 2012. Het aantal uitgereikte diploma's in het wo is gedaald van 20 duizend in 2012 naar 17 duizend in 2015.

Tabel 3.2 Diploma's voor ingeschreven MRA-studenten, naar type opleiding, 2012-2015

	VO				MBO			
schooljaar	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Leeftijd, %	16.3	16.3	16.2	16.2	22.3	23.3	22.2	21.5
Geslacht, %:								
Man	47.1	47.3	49.0	50.4	49.0	49.0	50.3	50.2
Etniciteit, %:								
Nederlandse achtergrond	68.3	67.3	66.9	65.6	57.6	57.6	58.0	57.7
Migrantenachtergrond	31.7	32.7	33.1	34.4	42.4	42.4	42.0	42.3
1e generatie	5.1	5.2	4.5	4.3	14.8	14.8	12.9	11.8
2e generatie	26.6	27.5	28.7	30.1	27.6	27.6	29.1	30.4
Geslaagden, %:	89.0	90.4	90.6	83.8				
mbo-1					54.7	59.2	65.2	69.9
mbo-2					2.0	1.4	0.6	0.1
mbo-3					27.5	25.7	22.6	20.2
mbo-4					15.9	13.7	11.6	9.8
Aantal (x 1000)	29	29	28	30	25	25	23	21

Tabel 3.2 (vervolg)

	HBO				WO			
schooljaar	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Leeftijd, %	23.3	23.1	23.0	23.3	23.8	23.7	23.9	23.7
Geslacht, %:								
Man	42.5	41.5	42.2	42.5	42.2	41.3	40.6	40.2
Etniciteit, %:								
Nederlandse achtergrond	69.4	69.4	69.2	68.0	72.8	71.0	70.1	70.0
Migrantenachtergrond	30.6	30.6	30.8	32.0	27.2	29.0	30.0	30.1
1e generatie	11.4	11.4	10.6	10.5	11.2	13.3	13.9	13.0
2e generatie	19.2	19.2	20.2	21.5	16.0	15.6	16.0	17.2
Aantal (x 1000)	22	24	24	22	20	20	19	17

Tabel 3.3 beschrijft het aandeel leerlingen dat is doorgestroomd en uitgestroomd in de genoemde jaren. Doorstromers zijn leerlingen die ook in een volgend schooljaar *ingeschreven* staan in het bekostigd reguliere onderwijs in de MRA. Uitstromers zijn leerlingen die in een volgend schooljaar *niet meer ingeschreven* staan in het bekostigd reguliere onderwijs in de MRA. Het aantal doorstromers in het vo is enigszins toegenomen van 140 duizend in 2013 naar 142 duizend in 2016. Tegelijkertijd is het aantal doorstromers in andere onderwijsniveaus sterk gedaald. De grootste daling is te zien op mbo-niveau, van 62 duizend doorstromers in 2013 naar 49 duizend in 2016. Het grootste deel van de leerlingen stroomt door naar, respectievelijk blijft in, hetzelfde opleidingsniveau.

Uit de tabel 3.3 (1) blijkt dat er rond 3% uitstromers in het vo is en dat dit percentage niet veel veranderend gedurende de geobserveerde periode. De meerderheid van de uitstromers heeft een startkwalificatie (rond 84% in 2016). De startkwalificatie is gemeten op basis van het jaar van uitstroom (dus voor de uitstroom in schooljaar 2016 is de startkwalificatie gemeten in 2016 en niet in 2015). Het aandeel uitstromers in de mbo (zie tabel 3.3 (2)) is in 2016 27%. In 2013 was dit aandeel 26%. Rond 80% van de uitstromers in het mbo heeft een startkwalificatie. Het grootste deel van de uitstromers gaat door naar een (andere) mbo opleiding (meer dan 90%), voornamelijk naar de mbo-4. Uit de tabellen 3.3 (3) en 3.3 (4) blijkt dat bijna één kwart van de uitstromers uit het hbo of het wo komt 2015-2016. In 2013 was dit aandeel rond 21%.

Tabel 3.3 Door- en uitstroom van leerlingen uit het onderwijs

(1) VO opleidingsniveau

	2013	2014	2015	2016
Doorstroom naar schooljaar, %:	97.1	97.1	96.4	96.6
naar ve	1.1	1.0	0.9	1.2
naar vo	81.6	81.6	84.1	n/a
naar wo	3.4	3.9	3.0	3.1
naar hbo	4.2	4.2	3.4	3.9
naar mbo	9.8	9.3	8.6	n/a
Uitstroom in schooljaar, %:	3.0	2.9	3.6	3.4
geen startkwalificatie	16.7	28.6	18.9	16.3
wel startkwalificatie	83.3	71.4	81.1	83.7

(2) MBO opleidingsniveau

	2013	2014	2015	2016
Doorstroom naar schooljaar, %:	74.3	72.1	72.5	73.2
naar ve	0.5	0.5	0.5	0.7
naar vo	0.1	0.1	0.1	0.1
naar wo	0	0.1	0.1	0.1
naar hbo	7.0	7.7	6.6	8.0
naar mbo	92.4	91.7	92.8	91.2
naar mbo-1	2.7	1.4	0.5	0.2
naar mbo-2	20.7	19.3	16.7	14.5
naar mbo-3	29.2	29.4	29.9	28.3
naar mbo-4	47.3	50.0	52.9	57.0

Uitstroom in schooljaar, %:	25.8	27.9	27.5	26.8
geen startkwalificatie	20.5	21.9	19.6	18.8
wel startkwalificatie	79.5	78.1	80.4	81.2

(3) HBO opleidingsniveau

	2013	2014	2015	2016
Doorstroom naar schooljaar, %:	79.3	77.0	76.4	76.1
naar ve	0.1	0.2	0.2	0.1
naar vo	0	0	0	0
naar wo	2.7	2.9	2.7	2.4
naar hbo	96.3	96.1	96.5	97.3
naar mbo	0.9	0.9	0.7	0.2
Uitstroom in schooljaar, %:	20.7	23.0	23.6	23.9

(4) WO opleidingsniveau

	2013	2014	2015	2016
Doorstroom naar schooljaar, %:	79.5	76.2	75.4	76.0
naar ve	0	0	0	0
naar vo	0	0	0	0
naar wo	98.2	98.0	98.2	98.4
naar hbo	1.7	1.9	1.7	1.6
naar mbo	0.1	0.1	0.1	0
Uitstroom in schooljaar, %:	20.5	23.8	24.6	24.0

3.2 Succes en aansluiting op de arbeidsmarkt

Tabel 3.4 beschrijft de arbeidsmarktpositie van uitstromers in de periode 2013-2015, per kwartaal 4.¹¹ De uitstromers uit het vo met een startkwalificatie presteren beter op de arbeidsmarkt dan de uitstromers die geen startkwalificatie hebben. Dit is vooral te zien in 2015: rond 60% van de uitstromers met een startkwalificatie is werkzaam terwijl slechts 39% van de uitstromers zonder startkwalificatie werkzaam is. In 2013 was de verdeling van de werkzame uitstromers met en zonder startkwalificatie respectievelijk 56% en 33%.

Een vergelijkbaar patroon is te zien voor de mbo uitstromers. Er zijn meer werkzame mbo'ers met startkwalificatie dan uitstromende mbo'ers zonder startkwalificatie. Opvallend is dat het deel werkzame uitstromende mbo'ers is toegenomen van 62% in 2013 naar 81% in 2015, voor uitstromende mbo'ers met een startkwalificatie, en van 39% in 2013 naar 54% in 2015 voor uitstromende mbo'ers zonder startkwalificatie. Als gevolg hiervan daalde het aandeel uitstromende mbo'ers met toestand 'Niet in school/Overig zonder inkomen'. In 2015 waren er ook minder uitstromende mbo'ers met een WW uitkering in vergelijking met 2013. Tegelijkertijd wordt dit gecompenseerd door een stijging van het aandeel uitstromende mbo'ers met een bijstandsuitkering.

¹¹ Data over de arbeidsmarktpositie voor 2016 zijn nog niet beschikbaar.

Uit de tabel 3.4(3) blijkt dat de arbeidsmarkt voor uitstromers met een hogere opleiding (hbo of wo) beter is geworden in 2014 en 2015, in vergelijking met 2013. In 2015 was rond 81% van de uitstromers uit het hbo en 78% uitstromers uit het wo werkzaam op de arbeidsmarkt.

Tabel 3.4 Arbeidsmarkttoestand van uitstromers, kwartaal 4

VO opleidingsniveau

Uitgestroomd in schooljaar	2013		2014		2015	
	met start-kwalificatie	geen start-kwalificatie	met start-kwalificatie	geen start-kwalificatie	met start-kwalificatie	geen start-kwalificatie
<i>Status K4, %:</i>						
Baan	56.2	33.4	54.5	36.0	59.8	39.4
WW	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Bijstand	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Overige uitkering	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Niet in school/Overig zonder inkomen	43.5	61.4	45.2	60.4	39.9	58.4
Aantal (x 1000)	2	>1	2	>1	3	>1

MBO opleidingsniveau

Uitgestroomd in schooljaar	2013		2014		2015	
	met start-kwalificatie	geen start-kwalificatie	met start-kwalificatie	geen start-kwalificatie	met start-kwalificatie	geen start-kwalificatie
<i>Status K4, %:</i>						
Baan	61.8	38.5	79.3	52.6	81.0	53.8
WW	3.5	2.8	2.8	2.7	1.3	1.3
Bijstand	3.0	4.2	3.7	6.4	3.2	6.8
Overige uitkering	2.8	6.8	3.5	10.2	2.4	6.3
Niet in school/Overig zonder inkomen	28.9	47.6	10.7	28.2	12.1	31.9
Aantal (x 1000)	15	4	15	4	15	4

HBO en WO opleidingsniveau

Uitgestroomd in schooljaar	2013		2014		2015	
	HBO	HBO	HBO	WO	WO	WO
<i>Status K4, %:</i>						
Baan	55.9	79.7	80.5	50.7	78.4	78.0
WW	2.0	1.9	1.1	1.0	1.1	0.6
Bijstand	1.2	1.7	1.3	0.9	1.1	0.8
Overige uitkering	1.3	1.6	1.4	1.1	1.4	1.1
Niet in school/Overig zonder inkomen	39.6	15.0	15.7	46.2	18.1	19.6
Aantal (x 1000)	15	15	17	12	12	13

Op basis van de constatering in de vorige monitorrapporten van 2015 en 2016, dat de arbeidsmarktpositie van middelbaar opgeleiden achteruit is gedaan, is er de laatste jaren extra aandacht voor de aansluiting op de arbeidsmarkt voor mbo'ers. In tabel 3.5 is de uitstroom naar de arbeidsmarkt onder mbo'ers uitgesplitst naar mbo-niveau en geslacht. Het grootste aandeel werkzame mbo'ers is man en stroomt uit op mbo-3 niveau. Het kleinste aandeel is vrouw en stroomt uit op mbo-2 niveau. Mannelijke uitstromers op mbo-2 niveau en mbo-3 niveau hebben vaker een baan dan vrouwelijke uitstromers op dezelfde niveaus. Vrouwelijke uitstromers op mbo-4 niveau in 2014 en 2015 presteren iets beter op de arbeidsmarkt dan mannelijke uitstromers op dit niveau. Het grootste aandeel uitstromende mbo'ers met een uitkering (WW, bijstand, overige uitkering) is op het mbo-2 niveau. Tegelijkertijd is het aandeel mbo'ers met een uitkering gedaald in de periode 2013-2015 voor alle mbo-niveaus. Dit is vooral te zien voor mannelijke uitstromers op mbo-2 niveau waar het aandeel mbo'ers met uitkering is gedaald van 15% in 2013 naar 10% in 2015.

Tabel 3.5 Sociaal-economische toestand naar mbo-niveau

MBO-2

Uitgestroomd in schooljaar	2013	2014	2015	2013	2014	2015
	Mannen			Vrouwen		
<i>Status K4, %:</i>						
Baan	70.2	69.5	70.9	62.7	59.8	60.0
WW	4.0	3.3	1.6	4.1	2.7	2.0
Bijstand	5.0	4.5	4.2	9.5	10.1	9.7
Overige uitkering	6.1	4.7	4.3	7.7	7.7	6.9
Niet in school/Overig zonder inkomen	14.7	18.0	19.0	16.0	19.7	21.4
Aantal (x 1000)	4	4	3	4	3	2

MBO-3

Uitgestroomd in schooljaar	2013	2014	2015	2013	2014	2015
	Mannen			Vrouwen		
<i>Status K4, %:</i>						
Baan	78.4	80.8	81.2	73.6	74.5	76.2
WW	3.4	2.3	1.8	3.6	2.6	2.0
Bijstand	2.4	2.0	1.7	5.5	5.4	5.5
Overige uitkering	3.7	2.2	1.9	5.0	3.7	3.0
Niet in school/Overig zonder inkomen	12.2	12.8	13.4	12.4	13.8	13.3
Aantal (x 1000)	3	3	3	3	3	3

MBO-4

Uitgestroomd in schooljaar	2013	2014	2015	2013	2014	2015
	Mannen			Vrouwen		
<i>Status K4, %:</i>						
Baan	77.3	75.4	77.0	76.1	76.8	79.1
WW	1.6	1.5	1.0	2.0	1.8	1.1
Bijstand	2.1	2.2	2.3	3.7	3.3	3.5
Overige uitkering	2.4	2.3	1.9	3.3	2.8	2.5
Niet in school/Overig zonder inkomen	16.6	18.6	17.8	15.0	15.4	13.9
Aantal (x 1000)	3	3	4	4	4	4

4 Hoe regionaal en nationaal is de MRA Onderwijs- en Arbeidsmarkt?

Jaarlijks wordt er een speciaal onderwerp gekozen om te verdiepen. Het verdiepingsonderwerp in de Onderwijs- en arbeidsmarktmonitor 2017 betreft de geografische mobiliteit en de mate van geslotenheid en openheid van de MRA arbeidsmarkt. In hoeverre kunnen we de MRA als een op zichzelf staande – om niet te zeggen autarkische – economie beschouwen en in welke mate is de MRA onderdeel van een groter geheel en vindt er interactie en mobiliteit plaats met andere delen van Nederland? Hoe mobiel zijn inwoners in de MRA? Werken ze vooral in hun eigen regio of is heel Nederland een werkplaats voor hen? Het antwoord op deze vraag is van belang voor de vraag in hoeverre de MRA een op zichzelf staande regio is.

Om bovenstaande vragen te beantwoorden presenteren we gegevens waar mensen die in de MRA wonen, betaald werken. We nemen dus de inwoners van de MRA en kijken vervolgens waar in Nederland (inclusief de MRA) zij werkzaam zijn. Naast informatie over de mate van openheid en geslotenheid van de MRA kijken we naar veranderingen in de mobiliteit. Om die reden presenteren we gegevens waar inwoners van de MRA werken in het eerste kwartaal van 2014 (2014 K1) en in het laatste kwartaal van 2015 (2015 K4). De gegevens voor 2014 staan links, die voor 2015 staan rechts. In de legenda is steeds aangegeven om hoeveel mensen het gaat. Dus, bijvoorbeeld, bij de afbeelding “Mobiliteit uit de MRA” geeft de legenda aan dat tussen 50.000 en 300.000 mensen in het rode gebied werken. Dit betreft in totaal 80 gebiedsdelen. Dit laatste is tussen haakjes weergegeven.

Voordat de resultaten worden gepresenteerd is het goed nog stil te staan bij de beperkingen van de analyses. Zo kunnen alleen absolute aantallen worden gepresenteerd en geen percentages. Dit maakt het moeilijker om de uitkomsten te vergelijken, bijvoorbeeld omdat sommige regio's nu eenmaal dichter bevolkt zijn dan andere en de aantallen voor sommige opleidingsniveaus nu eenmaal groter zijn dan voor andere. Vanwege deze beperking presenteren we hieronder ook resultaten van zogenaamde ‘hot and cold spot’ analyses.¹² Een tweede beperking is dat mensen niet altijd werken op de plek waar zij geregistreerd staan als werkenden. Verder is niet iedereen geregistreerd in de CBS ABR data waar deze analyses op zijn gebaseerd. Zo ontbreekt bijvoorbeeld informatie over zzp-ers en ondernemers. Een derde beperking is dat het CBS geen data levert op volledig postcodeniveau, maar op een hoger aggregatieniveau, bijvoorbeeld op het niveau van de eerste drie cijfers van de postcode. Desalniettemin leveren deze analyses interessante resultaten op.

¹² Zie bijvoorbeeld Keisuke (2015). Hot and Cold Spot Analysis Using Stata, RIETI Technical Paper Series 15-T- 001, <http://www.rieti.go.jp/jp/publications/tp/15t001.pdf>

De uitkomsten van de analyses worden weergegeven in een aantal afbeeldingen zoals op bladzijde 67. We bespreken eerst de afbeeldingen 'Mobiliteit uit de MRA': De belangrijkste conclusie die uit de analyse over mobiliteit van inwoners uit de MRA te trekken valt, is dat inwoners in de MRA vrijwel overal in Nederland werken, maar op sommige plaatsen meer dan andere. Van de MRA-inwoners werken 61.000 mensen in Zuid Kennemerland, 304.000 in Groot Amsterdam, 45.000 in de Gooi en Vechtstreek, 46.000 in de Zaanstreek- Waterland, 56.000 in Flevoland en 217.000 buiten de MRA. Een groot aantal MRA-inwoners is werkzaam in andere grote steden dan Amsterdam zoals Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Een groot aantal MRA-inwoners is ook werkzaam in iets minder grote steden als Zwolle, Leeuwarden en Groningen. Over het algemeen neemt het aantal mensen dat buiten de MRA werkzaam is af met de afstand tot de MRA: hoe verder weg hoe minder mensen uit de MRA er werkzaam zijn. Wel zijn er enkele uitzonderingen in het Noord-Oosten van Nederland. Zo werken betrekkelijk veel mensen uit de MRA in bijvoorbeeld de Eemshaven en Hoogeveen.

Vervolgens bespreken we de resultaten voor een aantal bedrijfstakken, om te beginnen voor mensen die werkzaam zijn in 'Cultuur, Sport en Recreatie'. De meeste inwoners van de MRA die in deze sector werkzaam zijn, werken ook in de MRA. Echter ook in de grote steden in de buurt van de Amsterdam zoals Utrecht, Den Haag en Rotterdam zijn grote aantallen inwoners van de MRA in deze sector werkzaam.

De meeste mensen die bij financiële instellingen werken, werken in of dicht bij de MRA. Daarbuiten zijn er enkele plekken waar MRA-inwoners bij financiële instellingen werken zoals in het noorden rond Leeuwarden en in het zuiden rond Eindhoven.

MRA-inwoners die werken in de 'landbouw, bosbouw en visserij' doen dat overwegend in een gemeente dicht bij de MRA. Er zijn geen grote aantallen mensen die werkzaam zijn in deze sector die dat doen ver buiten de MRA.

Betrekkelijk grote aantallen MRA-inwoners die werken in het onderwijs doen dat in een gebied buiten de MRA. In de grotere steden rond Amsterdam zijn betrekkelijk veel MRA-inwoners werkzaam in het onderwijs.

Naast een verdeling van de mobiliteit naar bedrijfstak presenteren we ook overzichten naar opleidingsniveau van de MRA-inwoners. De afbeeldingen naar opleidingsniveau geven weer waar in Nederland inwoners in de MRA met een bepaalde opleiding werkzaam zijn. Ook hier zien we dat MRA-inwoners over heel Nederland werkzaam zijn. De meest interessante conclusie die uit deze afbeeldingen te trekken is, is dat de mobiliteit toeneemt met het opleidingsniveau. Van de inwoners met een elementaire of lagere opleiding is het overgrote deel werkzaam in of dicht bij de MRA. Inwoners met een middelbare en hogere opleiding werken veel meer verspreid over Nederland.

Tabel 4.1 Mobiliteit in de MRA

Regio	2014 K1						2015 K4					
	1	2	3	4	5	Buiten MRA	1	2	3	4	5	Buiten MRA
% baan in regio	8.4	41.7	6.2	6.3	7.7	29.8	7.9	42.8	6.6	6.1	7.3	29.3
Aantal (x 1000)	61	304	45	46	56	217	58	316	49	45	54	216
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	42.8	25.8	0.9	2.4	0.8	27.3	39.6	26.8	0.8	2.7	0.7	29.3
2	2.7	65.8	2.0	1.6	1.4	26.6	2.5	65.4	2.0	1.6	1.3	27.3
3	0.7	17.9	45.4	0.5	3.1	32.4	0.5	19.0	43.1	0.6	2.9	33.8
4	3.1	31.1	1.0	38.8	1.1	24.8	3.2	29.9	0.8	39.1	1.1	25.7
5	0.5	18.3	4.4	0.7	39.3	36.8	0.5	17.1	4.7	0.7	38.5	38.6

1- Zuid Kennemerland; 2- Groot Amsterdam; 3- Gooi en Vechtstreek; 4- Zaanstreek-Waterland; 5- Flevoland

De tabel “Mobiliteit in de MRA voor mannen en vrouwen” geeft weer waar mensen die in de MRA wonen, werken in het eerste kwartaal van 2014. Zo geeft de eerste rij aan dat de meeste mannen die in regio 1, dat wil zeggen Zuid-Kennemerland wonen ook in Zuid Kennemerland werken (36%). Een relatief groot deel werkt in regio 2 Groot-Amsterdam. Echter, een groot deel van de mannen die in Zuid Kennemerland wonen, werken buiten de MRA. Zij werken ergens in Nederland, maar niet in de MRA. Inwoners van Flevoland werken het vaakst buiten de MRA, gevolgd door inwoners van Gooi- en Vechtstreek, Zuid Kennemerland en Groot Amsterdam. Relatief het minst mobiel zijn de inwoners van Zaanstreek-Waterland, van hen werkt slechts ongeveer een kwart buiten de MRA.

Als we deze mobiliteit onderscheiden naar geslacht, dan laat de tabel zien dat 30-40% van de mannen in de MRA buiten de MRA werkzaam zijn. Voor vrouwen is dat iets minder, namelijk 20-30%. Naast een onderverdeling van de mobiliteit van mannen en vrouwen in de MRA presenteren we ook mobiliteitscijfers naar migratie achtergrond, leeftijd en opleidingsniveau.

Nederlanders zonder migrantenachtergrond werken vaker in de regio waar ze ook wonen, dan Nederlanders met een migrantenachtergrond. Het aandeel migranten dat naar Groot- Amsterdam pendelt, is in elke regio groter dan gemiddeld. Dat betekent dat een relatief groter deel van de Nederlanders zonder migrantenachtergrond werken in de regio waar ze ook wonen. Zeker 20% van de Nederlanders met een migrantenachtergrond pendelt naar Groot-Amsterdam. Minder dan 16% van de Nederlanders zonder migrantenachtergrond die in Flevoland en de Gooi en Vechtstreek wonen pendelen voor werk naar Groot-Amsterdam.

Als we kijken naar leeftijd, dan constateren we dat de mobiliteit naar buiten de MRA het grootst is onder inwoners van 45-54 jaar. Van deze leeftijdscategorie werkt 25% (Zaanstreek-Waterland) tot 41% (Flevoland) buiten de MRA. De verschillen in mobiliteit naar leeftijd zijn vrij gering. Van de inwoners van Groot Amsterdam in de leeftijd van 15-22 jaar werkt 26.9% buiten de MRA. In de leeftijd 23-26 is dat 26.4% en in de leeftijd 45-54 jaar werkt 27% van de inwoners van Groot Amsterdam buiten de MRA. Onder 55-plussers is dat 25.3%.

De verschillen naar opleidingsniveau zijn beduidend groter dan de verschillen naar leeftijd. Hoger opgeleiden zijn mobieler dan lager opgeleiden. Kijken we nogmaals naar de inwoners van Groot Amsterdam, dan werkt van de inwoners met een elementaire opleiding 26% buiten de MRA. Voor lager opgeleiden is dat 25.6%, voor middelbaar opgeleiden 26.6%, voor hoger opgeleiden 27.4% en voor wetenschappelijk opgeleiden is dat 34.5%. Vooral wetenschappelijk opgeleide inwoners van de MRA werken relatief vaak buiten de MRA.

Tabel 4.2 Mobiliteit in de MRA voor mannen en vrouwen

Regio	2014 K1						2015 K4					
	1	2	3	4	5	Buiten MRA	1	2	3	4	5	Buiten MRA
Mannen: Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	36.0	27.2	1.0	2.4	0.9	32.5	33.8	28.0	0.9	2.6	0.8	33.9
2	2.4	63.1	2.0	1.5	1.4	29.5	2.2	62.6	2.0	1.6	1.4	30.2
3	0.8	18.6	39.0	0.5	3.3	37.8	0.6	19.3	37.6	0.7	3.2	38.6
4	3.2	29.9	1.2	35.1	1.2	29.3	4.0	28.4	0.9	35.1	1.3	30.4
5	0.6	19.3	3.8	0.6	33.4	42.2	0.6	17.1	4.2	0.7	33.0	44.4
Vrouwen: Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	49.8	24.5	0.7	2.4	0.7	21.9	46.1	25.6	0.7	2.8	0.6	24.3
2	3.0	68.6	1.9	1.6	1.3	23.7	2.7	68.5	2.0	1.6	1.2	24.0
3	0.6	17.1	52.5	0.6	2.8	26.5	0.5	18.6	49.7	0.5	2.5	28.3
4	3.0	32.3	0.9	42.7	1.1	20.1	2.4	31.6	0.6	43.5	1.0	20.8
5	0.4	17.3	5.2	0.6	46.3	30.3	0.3	17.1	5.2	0.7	45.3	31.4

1-Zuid Kennemerland; 2-Groot Amsterdam; 3- Gooi en Vechtstreek; 4- Zaanstreek-Waterland; 5- Flevoland

Tabel 4.3 Mobiliteit in de MRA van personen met Nederlandse achtergrond en migrantenachtergrond

Regio	2014 K1						2015 K4					
	1	2	3	4	5	Buiten MRA	1	2	3	4	5	Buiten MRA
Migrantenachtergrond: Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	35.8	31.3	1.0	4.1	1.3	26.5	32.7	35.8	0.7	3.5	0.9	26.4
2	1.8	67.5	2.1	3.5	1.7	23.4	1.7	68.7	1.8	1.5	1.5	24.8
3	0.6	20.5	42.6	1.5	3.7	31.2	0.5	25.0	38.5	0.5	3.8	31.7
4	2.3	37.6	1.3	32.0	1.9	25.0	2.4	41.0	1.0	28.9	1.8	25.0
5	0.6	25.8	5.9	1.7	32.8	33.2	0.5	27.5	5.0	0.9	30.7	35.2
Nederlandse achtergrond: Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	43.1	23.5	0.9	3.1	0.8	28.5	41.4	24.6	0.8	2.5	0.7	30.0
2	3.0	62.3	2.2	2.5	1.2	28.8	3.0	63.3	2.1	1.6	1.2	28.8
3	0.5	15.3	47.8	1.6	3.0	31.7	0.6	17.6	44.2	0.6	2.8	34.3
4	3.0	26.6	0.9	44.1	1.1	24.3	3.4	27.2	0.7	41.7	1.0	25.9
5	0.4	12.8	5.0	1.1	43.1	37.5	0.4	13.4	4.5	0.6	41.3	39.7

1-Zuid Kennemerland; 2-Groot Amsterdam; 3- Gooi en Vechtstreek; 4- Zaanstreek-Waterland; 5- Flevoland

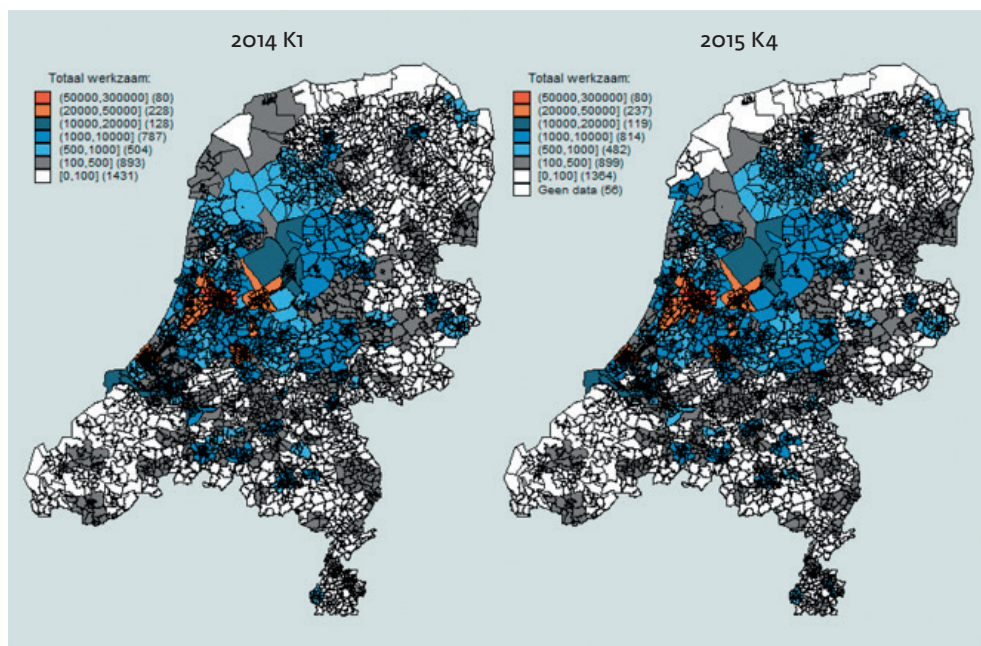
Tabel 4.4 Mobiliteit in de MRA naar leeftijd

Regio	2014 K1						2015 K4					
	1	2	3	4	5	Buiten MRA	1	2	3	4	5	Buiten MRA
Tussen 15-22:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	46.4	19.4	0.8	9.2	1.0	23.2	47.5	21.1	0.5	3.3	1.0	26.6
2	2.6	66.2	1.5	1.7	1.9	26.1	2.7	65.0	1.8	1.7	1.9	26.9
3	0.9	9.6	49.4	10.7	2.1	27.3	1.0	12.2	51.6	0.7	2.8	31.8
4	2.7	24.5	0.8	46.1	2.0	24.0	2.8	26.8	0.6	42.1	1.9	25.8
5	0.9	10.5	3.1	4.1	49.1	32.4	1.0	12.4	3.7	1.0	45.8	36.1
Tussen 23-26:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	42.5	25.6	1.3	3.9	1.6	25.1	40.3	28.7	1.1	2.9	1.4	25.8
2	2.5	62.2	2.3	4.3	2.2	26.4	2.4	65.8	2.0	1.5	1.9	26.4
3	0.7	17.0	43.8	3.2	3.9	31.5	0.6	19.7	41.4	1.1	3.7	33.4
4	2.9	31.5	0.9	39.0	2.1	23.5	2.6	32.5	0.9	35.4	1.9	26.8
5	0.7	15.2	4.3	1.9	42.4	35.5	0.7	17.1	4.4	0.8	40.9	36.1
Tussen 27-34:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	36.2	30.3	1.1	3.3	1.4	27.7	33.6	33.1	0.9	2.9	1.0	28.4
2	2.3	62.3	2.7	2.2	1.8	28.7	2.1	63.4	2.4	1.2	1.5	29.4
3	0.6	19.0	40.7	1.4	3.8	34.5	0.6	22.1	36.5	0.6	3.5	36.7
4	3.2	35.0	1.3	33.9	1.5	25.1	3.0	36.4	1.0	31.9	1.5	26.1
5	0.5	17.7	5.4	1.1	40.5	34.8	0.5	19.0	4.9	0.7	37.8	37.2
Tussen 35-44:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	36.9	28.1	1.0	3.3	0.8	29.9	34.8	30.5	1.0	2.9	0.7	30.2
2	2.5	63.0	2.4	2.2	1.3	28.5	2.5	65.6	2.2	1.5	1.3	26.9
3	0.7	19.3	42.8	1.2	3.6	32.4	0.6	22.4	37.9	0.6	3.0	35.4
4	3.1	30.7	1.0	38.9	1.3	25.0	3.0	32.7	0.8	37.0	1.2	25.3
5	0.5	16.9	5.3	1.0	38.8	37.4	0.4	17.8	4.6	0.7	37.2	39.3
Tussen 45-54:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	42.9	22.8	0.9	2.9	0.7	29.8	41.1	24.0	0.7	2.6	0.6	31.0
2	2.6	65.9	1.9	2.5	1.1	26.0	2.6	65.8	1.7	1.8	1.1	27.0
3	0.5	15.4	48.2	1.1	2.9	31.9	0.5	17.1	45.4	0.5	3.1	33.3
4	2.9	26.5	0.9	44.1	1.0	24.7	4.4	27.1	0.8	41.6	0.9	25.0
5	0.4	15.4	5.5	1.2	38.6	39.0	0.4	16.2	4.8	0.7	36.9	41.0
55+:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	49.4	20.7	0.7	2.8	0.4	26.0	47.6	20.7	0.5	2.4	0.5	28.4
2	2.8	68.3	1.6	2.6	1.0	23.8	2.7	67.5	1.5	2.0	1.0	25.3
3	0.4	13.5	53.3	0.9	2.5	29.4	0.4	16.3	49.2	0.5	2.3	31.2
4	2.4	24.6	0.8	47.9	0.8	23.4	2.2	25.0	0.6	44.8	0.8	26.5
5	0.4	15.6	5.4	1.1	43.1	34.3	0.4	16.5	4.6	0.7	41.3	36.5

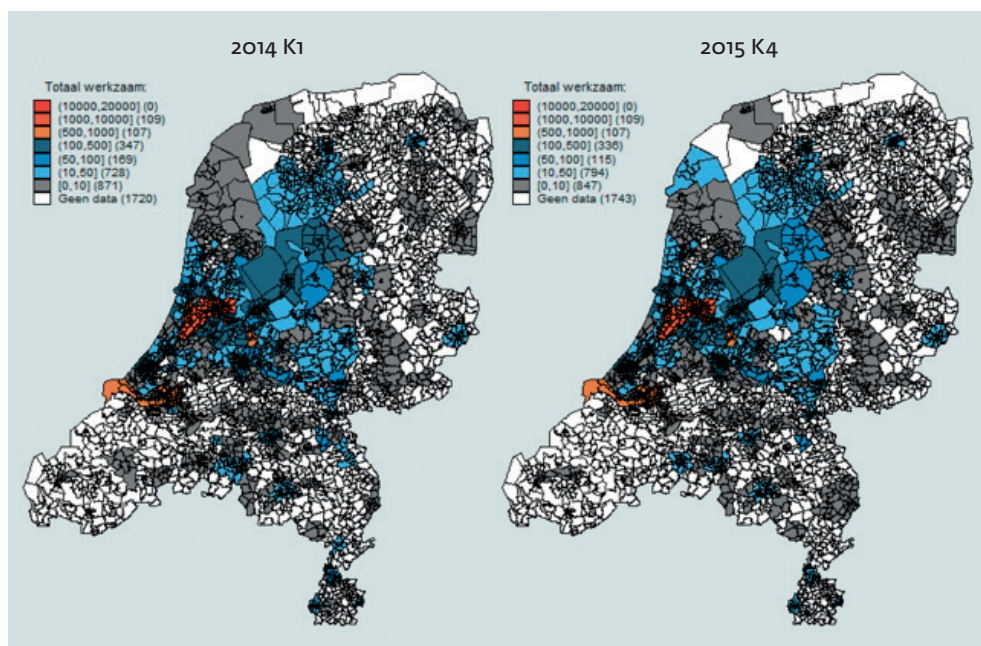
Tabel 4.5 Mobiliteit in de MRA naar opleidingsniveau

Regio	2014 K1						2015 K4					
	1	2	3	4	5	Buiten MRA	1	2	3	4	5	Buiten MRA
Elementair:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	48.0	28.0	0.0	4.0	0.0	20.0	43.7	27.6	0.5	5.0	0.8	22.4
2	1.3	68.0	1.3	2.7	1.3	25.3	1.7	67.3	1.1	2.1	1.9	26.0
3	0.0	9.1	45.5	0.0	9.1	36.4	0.4	14.0	51.9	0.7	5.0	28.1
4	4.5	27.3	0.0	45.5	0.0	27.3	2.5	25.0	0.7	46.5	2.0	23.3
5	0.0	16.1	3.2	0.0	48.4	32.2	0.3	14.2	8.2	0.9	45.4	30.9
Lager:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	48.8	22.5	1.3	2.5	1.3	23.8	46.0	23.5	0.7	3.6	1.1	25.1
2	2.6	67.4	1.6	2.1	2.1	24.2	2.5	66.3	1.3	2.4	1.9	25.6
3	0.0	13.6	50.0	0.0	0.5	31.8	0.5	12.0	48.4	0.7	3.6	34.9
4	2.7	28.0	1.3	41.3	1.3	25.3	2.5	27.2	0.8	40.9	1.4	27.3
5	1.0	16.5	4.1	1.0	41.2	36.1	0.6	15.4	5.3	1.0	40.6	37.1
Middelbaar:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	45.3	24.6	1.0	2.4	1.0	25.6	40.7	26.2	0.8	2.9	0.8	28.6
2	2.8	66.4	1.9	1.8	1.7	25.4	2.7	65.6	1.7	1.9	1.6	26.6
3	0.5	16.6	47.1	0.5	2.7	32.6	0.6	16.8	44.8	0.7	2.9	34.1
4	3.3	32.1	1.1	36.9	1.5	25.1	3.0	31.5	0.8	37.7	1.4	25.6
5	0.6	16.9	5.0	0.6	39.7	37.2	0.5	16.7	5.1	0.7	38.1	38.9
Hoger:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	38.5	30.7	1.0	2.6	1.0	26.0	36.2	31.8	1.2	2.5	1.0	27.3
2	3.1	64.1	2.7	1.6	1.6	26.9	3.1	63.8	2.7	1.5	1.5	27.4
3	0.8	22.5	37.5	0.8	4.2	34.2	0.8	22.9	36.5	0.6	3.6	35.5
4	3.9	37.8	0.8	30.7	1.6	25.2	3.5	38.0	1.1	31.7	1.2	24.5
5	0.6	19.5	4.1	0.6	39.6	35.5	0.5	19.2	3.6	0.5	39.0	37.1
Wetenschappelijk:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	27.8	33.0	0.9	1.7	0.9	35.7	25.6	34.4	1.0	1.9	0.5	36.5
2	2.3	57.8	2.5	1.1	1.4	35.0	2.0	58.8	2.4	1.1	1.2	34.5
3	1.1	26.4	31.0	0.0	3.4	37.9	0.5	27.5	29.4	0.6	2.4	39.6
4	4.2	37.5	2.1	25.0	2.1	29.2	12.0	34.3	1.0	22.8	1.4	28.4
5	0.0	24.1	3.7	0.0	37.0	35.2	0.5	20.7	3.4	0.3	37.2	38.0
Onbekend:												
Woont in regio, werkt in regio (in %):												
1	45.5	23.4	0.7	2.4	0.4	27.6	42.7	23.6	0.6	2.7	0.5	29.9
2	2.6	70.0	1.4	1.6	1.0	23.4	2.3	69.1	1.7	1.5	1.0	24.3
3	0.7	15.4	50.7	0.3	2.9	30.1	0.4	17.3	47.6	0.5	2.8	31.3
4	2.6	28.5	0.7	43.2	0.7	24.2	2.3	26.7	0.6	43.7	0.9	25.7
5	0.4	18.8	4.4	0.7	38.3	37.4	0.4	16.8	4.4	0.7	37.9	39.8

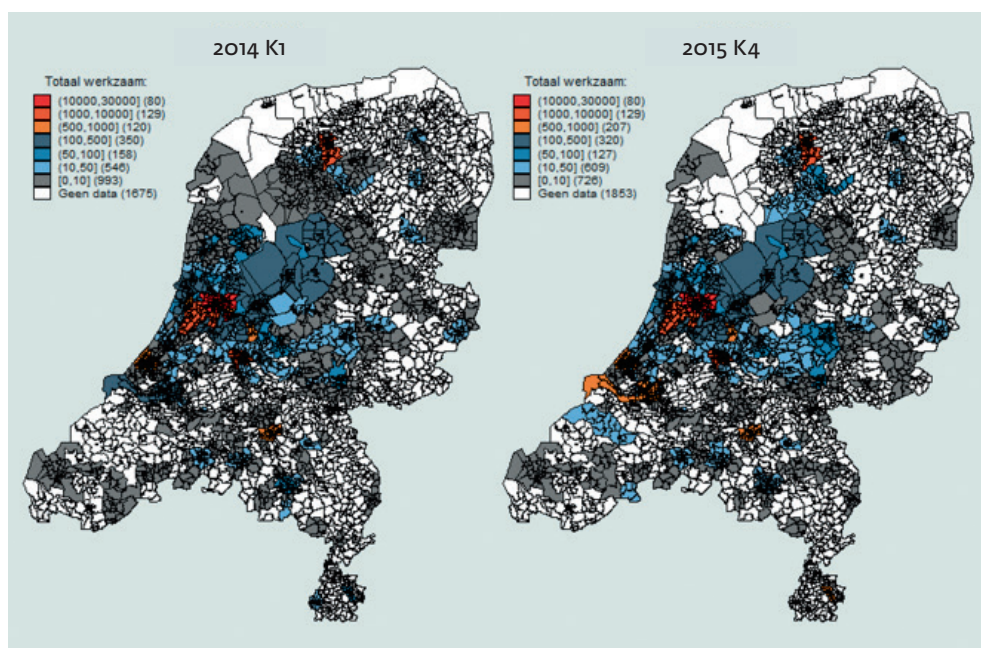
Kaart 4.1. Mobiliteit uit de MRA

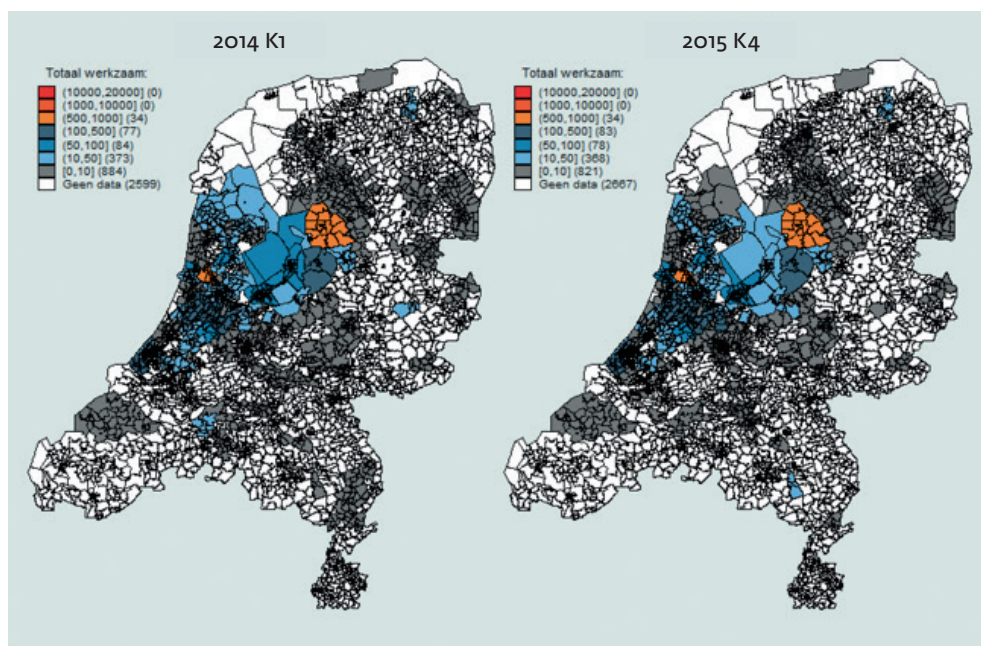
Kaart 4.2. Werkzaam in Cultuur, Sport en Recreatie

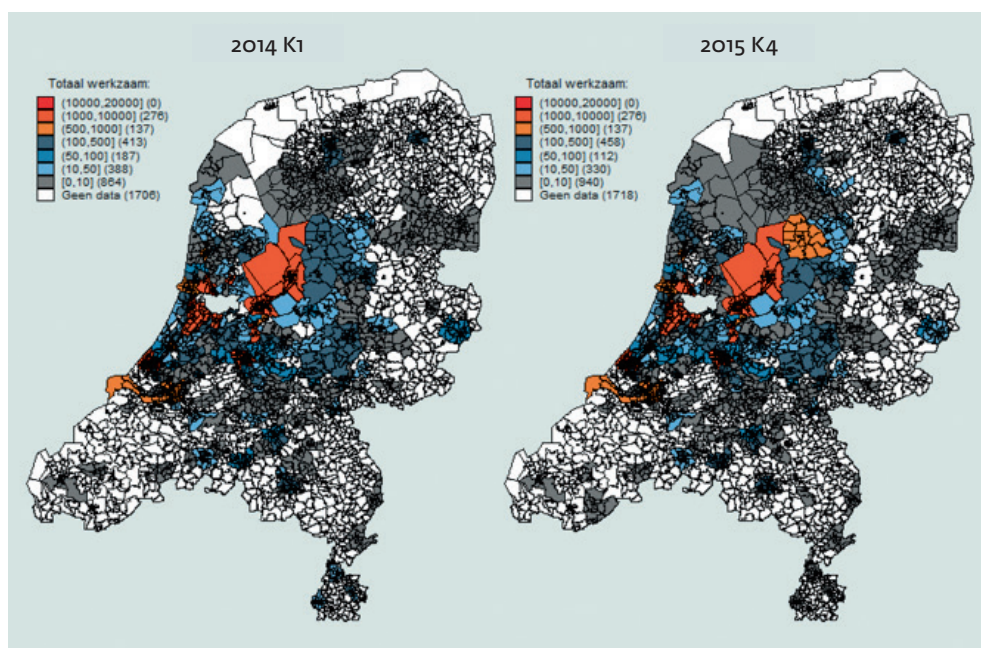
Kaart 4.3. Werkzaam in Financiële Instellingen

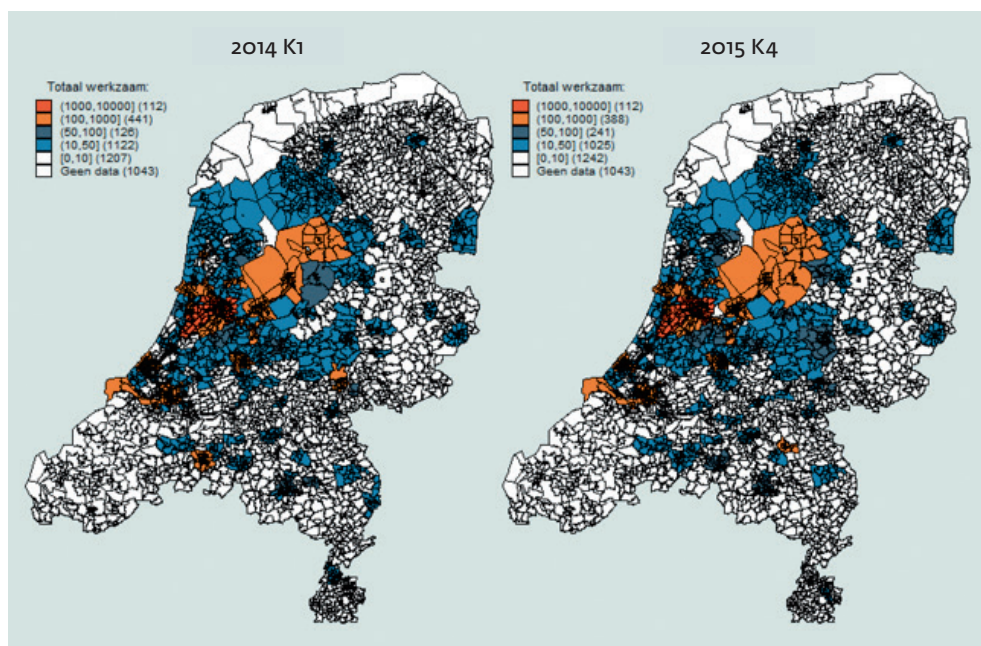
Kaart 4.4. Werkzaam in Landbouw, Bosbouw en Visserij

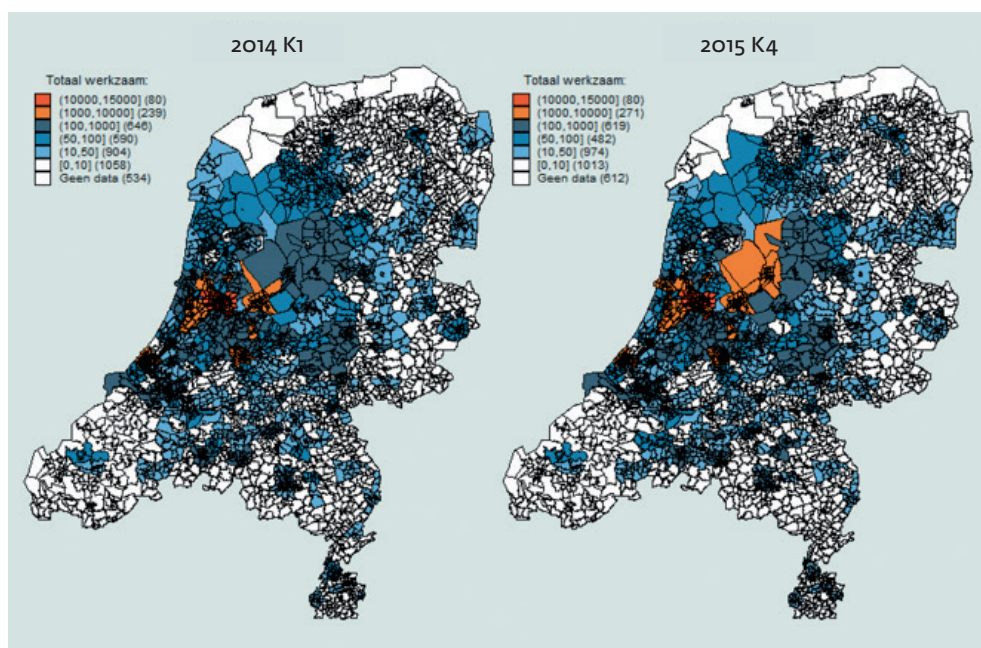
Kaart 4.5. Werkzaam in Onderwijs Instellingen

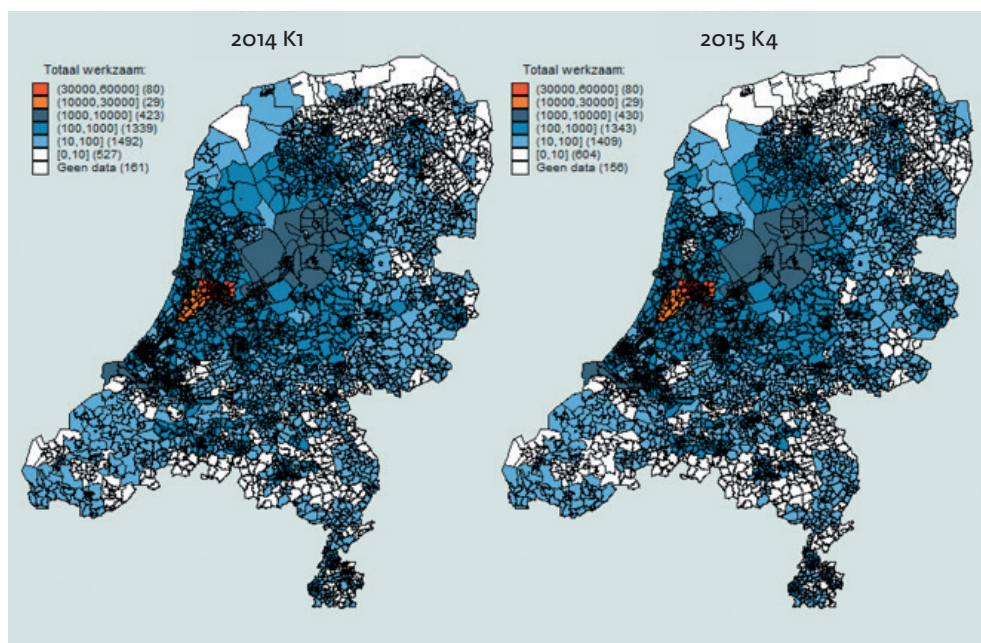
Kaart 4.6. Werkzaam met een elementaire opleiding

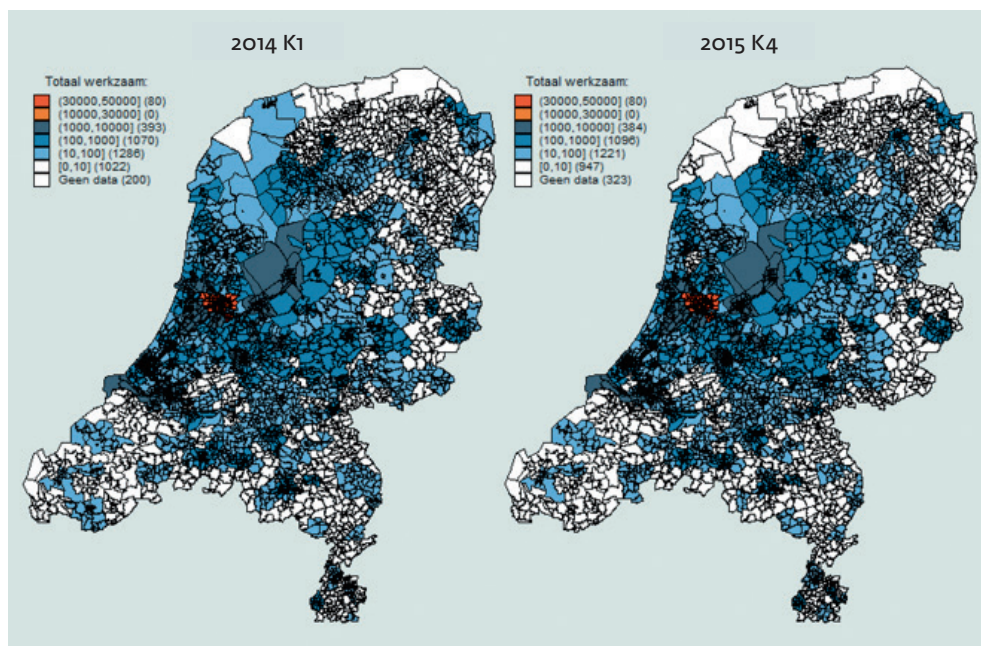
Kaart 4.7. Werkzaam met een lagere opleiding

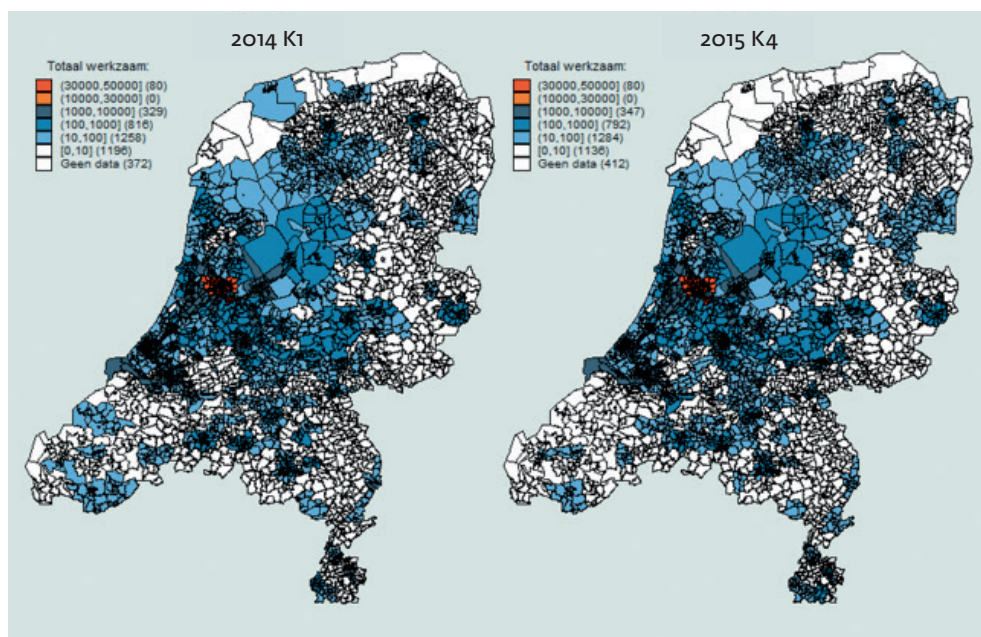
Kaart 4.8. Werkzaam met een middelbare opleiding

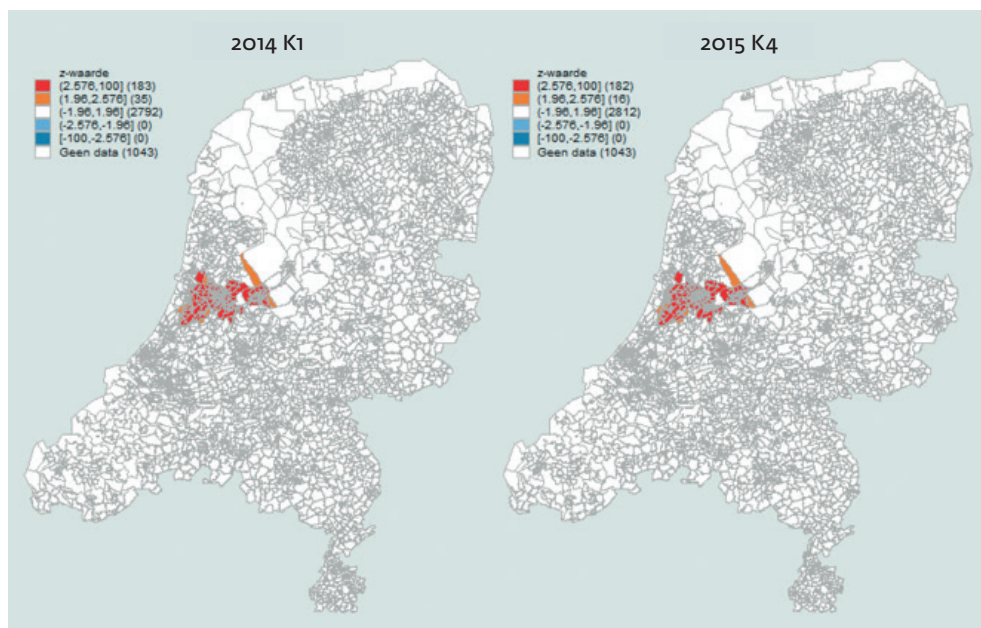
Kaart 4.9. Werkzaam met een hogere opleiding

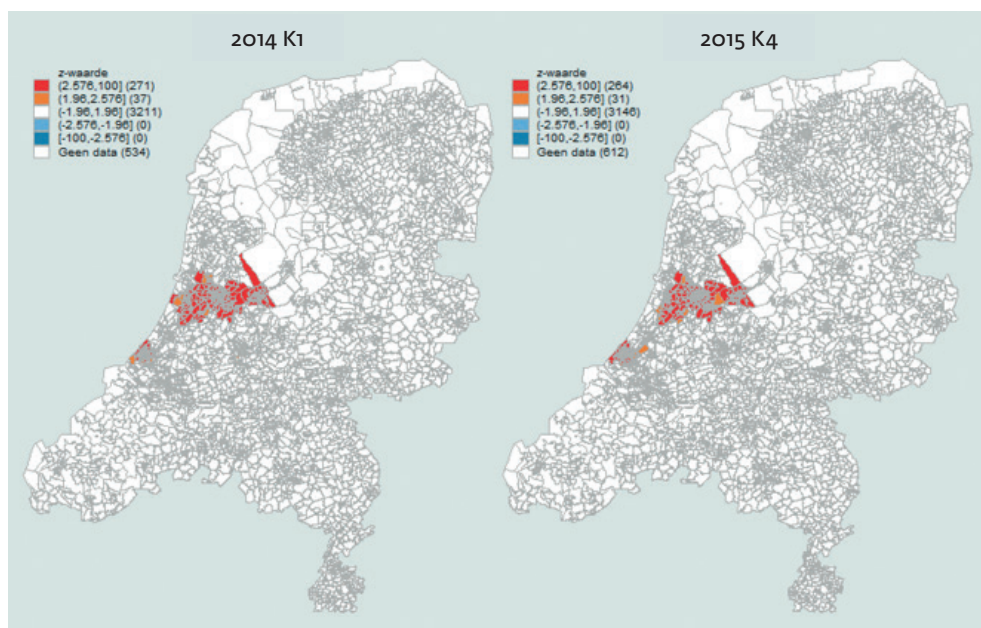
Kaart 4.10. Werkzaam met een wetenschappelijke opleiding

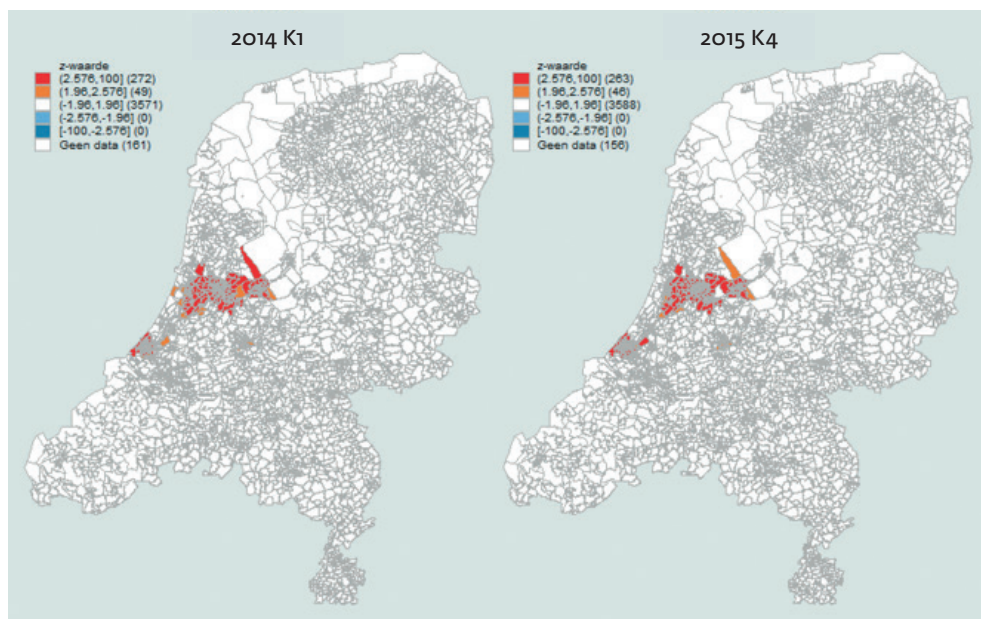
Kaart 4.11. Hot and cold spot analyse – Werkzaam met een elementaire opleiding

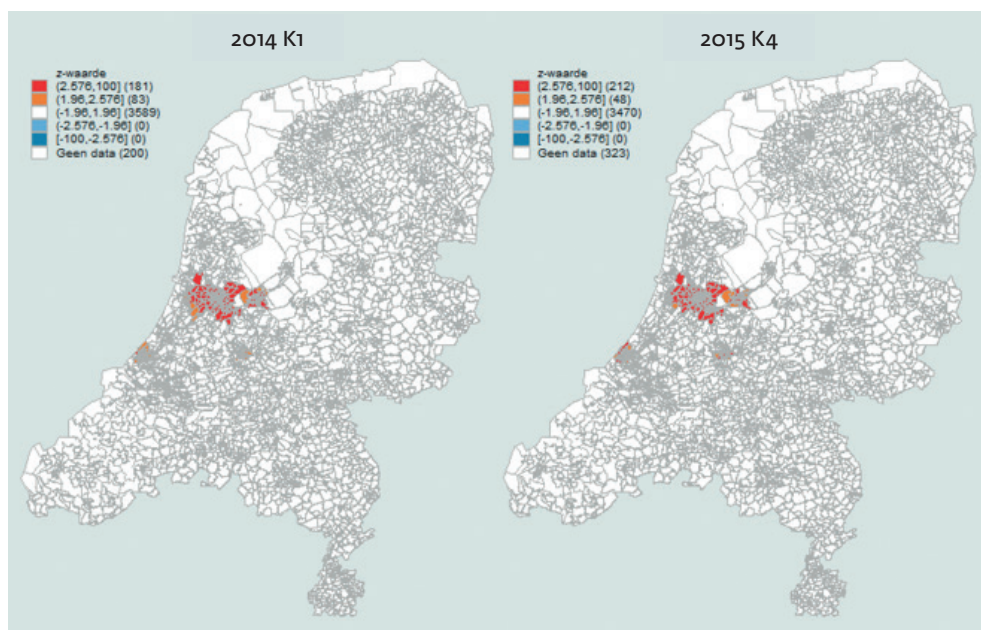
Kaart 4.12. Hot and cold spot analyse – Werkzaam met een lagere opleiding

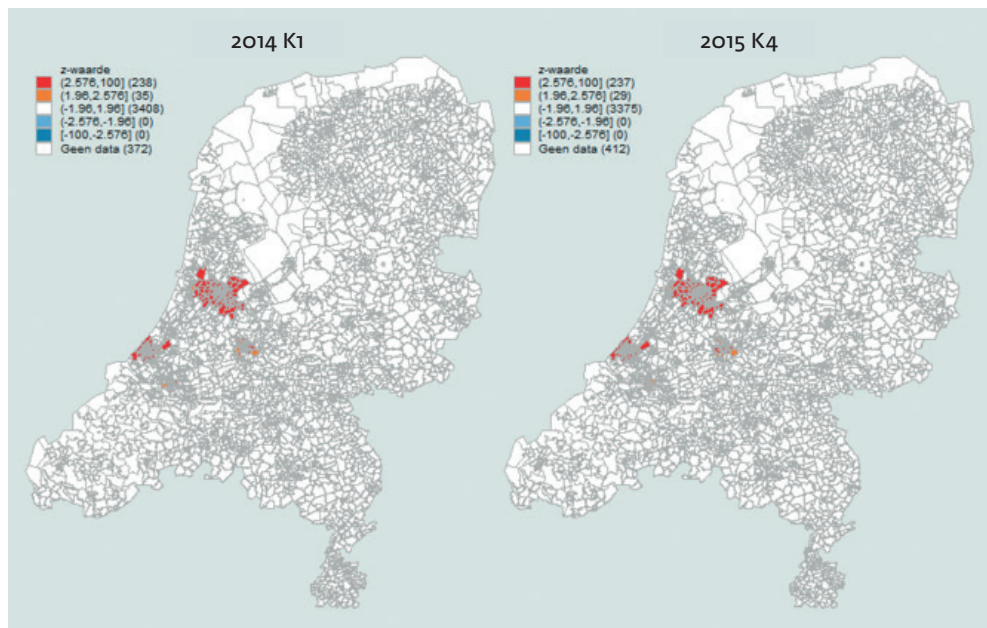
Kaart 4.13. Hot and cold spot analyse – Werkzaam met een middelbare opleiding

Kaart 4.14. Hot and cold spot analyse – Werkzaam met een hogere opleiding

Kaart 4.15. Hot and cold spot analyse – Werkzaam met een wetenschappelijke opleiding

De grafieken in de “Hot and cold spot analysis” geven aan waar de ‘warme’ en ‘koude’ plekken in Nederland zich bevinden. Een hot (cold) spot is een regio dat zelf een hoge (lage) concentratie heeft terwijl de omliggende regio’s (omliggende 50 kilometer) ook een hoge (lage) concentratie heeft. Dat betekent dat de rode gebieden, de gebieden zijn waar een relatief groot aantal mensen zich zowel bevinden in het gebied zelf als in de direct omliggende gebieden. Een wit gebied is een gebied met een statistisch significant hoge of lage concentratie van MRA-inwoners die daar werken. Een blauw gebied is een gebied waar nauwelijks inwoners uit de MRA werken. Een gebied kan niet uit zichzelf rood of blauw zijn. De gebieden rond het rode of blauwe gebied bepalen de kleur van een cluster.

De grafieken met de hot and cold spot analyse maken een vergelijking mogelijk. Zo zijn MRA-inwoners met een elementaire opleiding vooral geclusterd in de MRA. Voor de andere opleidingsniveaus zien we naast clustering in de MRA ook clusterings rond Den Haag en Rotterdam. Voor hoger en wetenschappelijk opgeleiden zien we daarnaast nog een clustering rond Utrecht.

De belangrijkste resultaten van de hot en cold spot analyse laten zich als volgt samenvatten:

- Mannen zijn mobieler dan vrouwen. Hetzelfde geldt voor mensen met een migrantenachtergrond ten opzichte van mensen met een niet-migranten achtergrond. Inwoners in de leeftijd 27-44 jaar zijn het meest mobiel.
- In het algemeen geldt, hoe hoger opgeleid hoe mobieler men is (hoewel er wel een paar uitzonderingen zijn). MRA-inwoners met een wetenschappelijke opleiding zijn het meest mobiel.
- Werkenden in de MRA pendelen voornamelijk naar Den Haag en Utrecht. Een kleiner deel gaat naar Rotterdam. Echter, in elke regio in Nederland is wel een (kleine) minderheid van inwoners uit de MRA aanwezig.

5 Enquête Beroepsbevolking: trends in de MRA voor 2016

5.1 Arbeidsmarktontwikkelingen in 2016

De Enquête Beroepsbevolking (EBB) is een representatieve enquête die gedurende het jaar wordt afgenomen. Doordat de enquête niet op één moment wordt afgenomen worden de waarnemingen beïnvloed door economische ontwikkelingen. Bovendien is er een verschil in definitie van 'werkzaam' of 'werkloos' zijn tussen de EBB (internationale definitie beroepsbevolking) en de geregistreerde data (baan of WW-uitkering). Het is dan ook niet goed mogelijk om de EBB-gegevens te vergelijken met de geregistreerde CBS-gegevens over de periode 2012-2015; de geregistreerde CBS-gegevens geven de werkelijke situatie weer en de uitkomsten van de enquêtegegevens kunnen beïnvloed zijn door de economische ontwikkelingen op dat moment of door de omvang van de steekproef.

Ondanks dat de EBB als bron niet geschikt is om arbeidsmarktkansen te voorspellen, bevat EBB wel populatiegewichten zodat een indruk gegeven kan worden van de ontwikkeling van de arbeidsmarktoestanden in 2016 voor de totale MRA-populatie. Omdat de doelstelling te specifiek is om naar arbeidsmarktdynamiek te kijken wordt bij het bepalen van werkloze personen de groep, waarvoor bekend is dat die structureel (langer dan 6 maanden) onderwijsvolgend is, niet mee genomen.

Figuur 5.1 geeft voor de MRA in 2016 weer hoeveel procent van de bevolking werkloos of werkzaam was, gesplitst naar de MRA populatie, inwoners met migratie achtergrond en inwoners met Nederlandse achtergrond. De figuur laat in de eerste drie kwartalen van 2016 een toename zien in het percentage werkzame inwoners van de MRA.

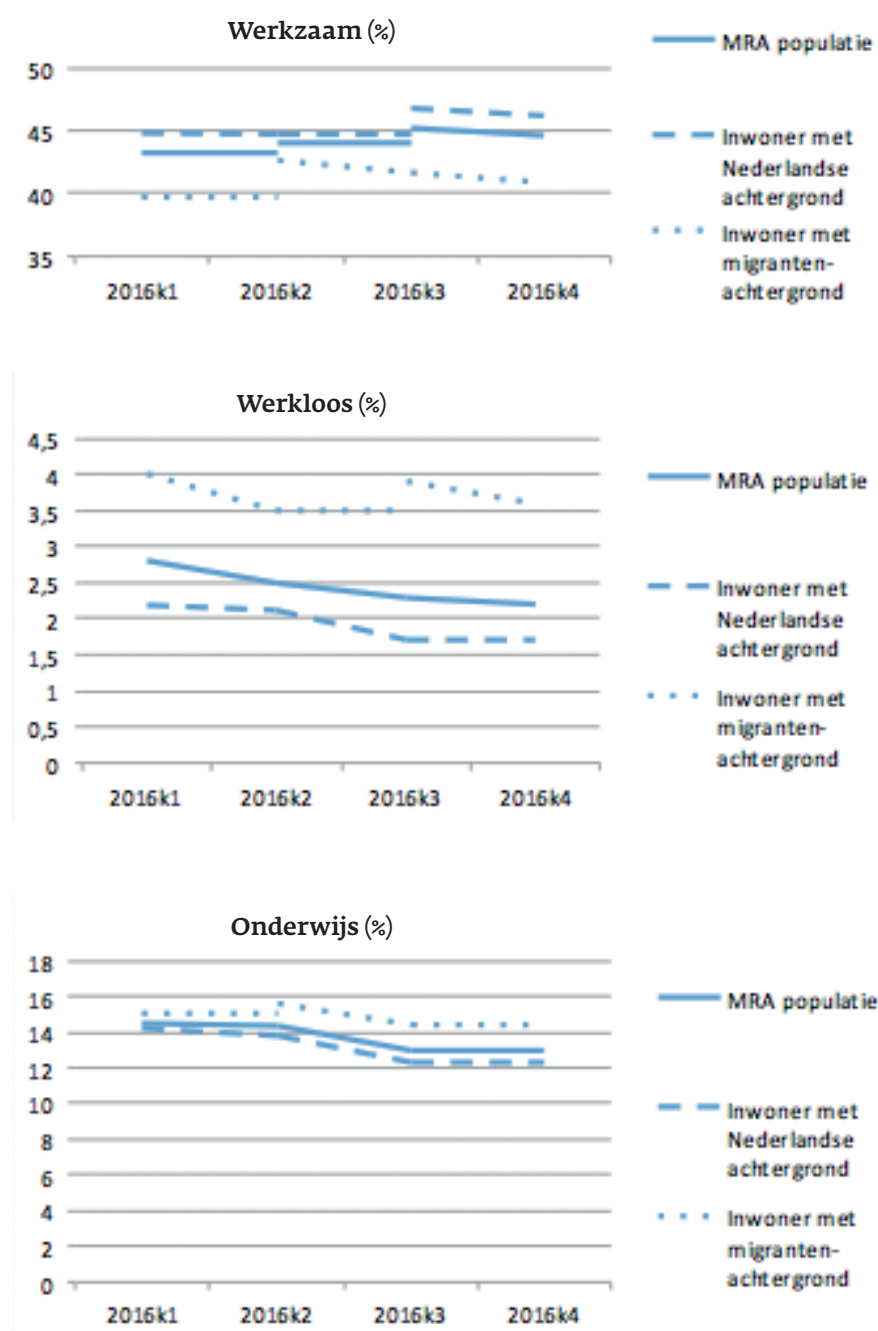
De patronen van de werkzame beroepsbevolking verschillen in zekere mate tussen Nederlanders met een migratie achtergrond en Nederlanders met een niet-migratie achtergrond.

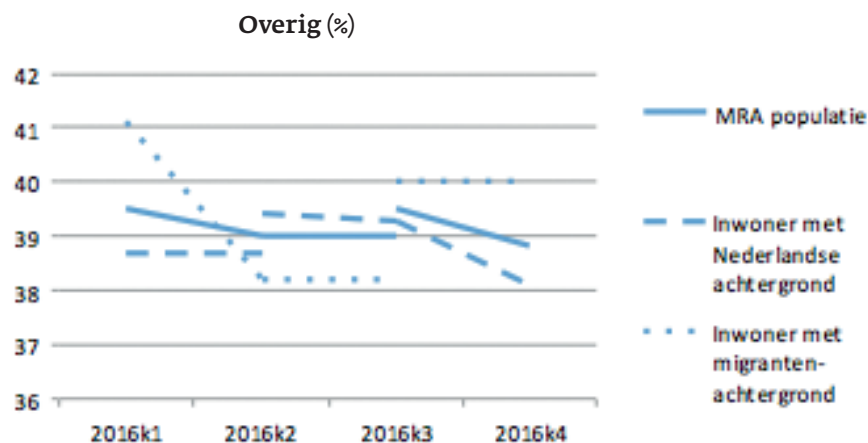
Inwoners met een niet-migratie achtergrond zijn vaker werkzaam dan inwoners met migratie achtergrond. De daling van het aantal werkzame personen in het vierde kwartaal is kleiner dan de daling van het aantal werkzame personen onder inwoners met migratie achtergrond.

Ten aanzien van de werkloosheid zijn inwoners met een migratie achtergrond twee keer zo vaak werkloos als inwoners met een niet migratie achtergrond. De werkloosheid voor de totale MRA bevolking is gedaald van 2.8% in het eerste kwartaal 2016 naar 2.2% in het vierde kwartaal. Verder toont figuur 5.1 het percentage inwoners in het onderwijs en in een overige toestand per kwartaal. Het is te zien dat het deel van de MRA-inwoners met een migratie achtergrond

in het onderwijs groter is dan onder MRA-inwoners met een niet- migratie achtergrond. Een mogelijke oorzaak van deze verschillen (ook vergeleken met de CBS analyses) is een groter aandeel in de populatie van internationale studenten in de MRA en de selectie van respondenten in de EBB steekproef.

Figuur 5.1 Arbeidsmarkttoestanden MRA populatie naar kwartaal, 2016
(% van de totale bevolking)

5.2 Inzoomen op groepen in de MRA-populatie

De volgende 2 tabellen beschrijven de dynamiek op de arbeidsmarkt in de MRA in 2016. In tabel 5.1 wordt van de personen die in het laatste kwartaal van 2015 een betaalde baan hadden, weergegeven wat hun arbeidsmarktpositie in 2016 is. Hier is te zien dat 85-86% van de werkzame beroepsbevolking aan het einde van 2015 ook betaald werk heeft in 2016. Dat betekent dat voor 14-15% de arbeidsmarktpositie in 2016 is veranderd. Iets minder dan 2% van de werkzame personen aan het eind van 2015 werd werkloos in 2016, terwijl 9-10% in 2016 werd ingeschreven in het onderwijs. In vergelijking met de eerdere Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor en de EBB analyses van 2015 is een kleiner deel van de MRA-inwoners werkloos in 2016 en is een groter deel actief in het onderwijs.

Tabel 5.1. Arbeidsmarktstatus van in 2015-K4 werkzame personen

	2016-K1	2016-K2	2016-K3	2016-K4
Werkzaam (%)	85.8	85.8	85.9	84.8
Werkloos (%)	1.6	1.9	1.5	1.9
Onderwijs (%)	9.8	9.4	8.7	9.6
Overig (%)	2.8	2.9	3.9	3.7

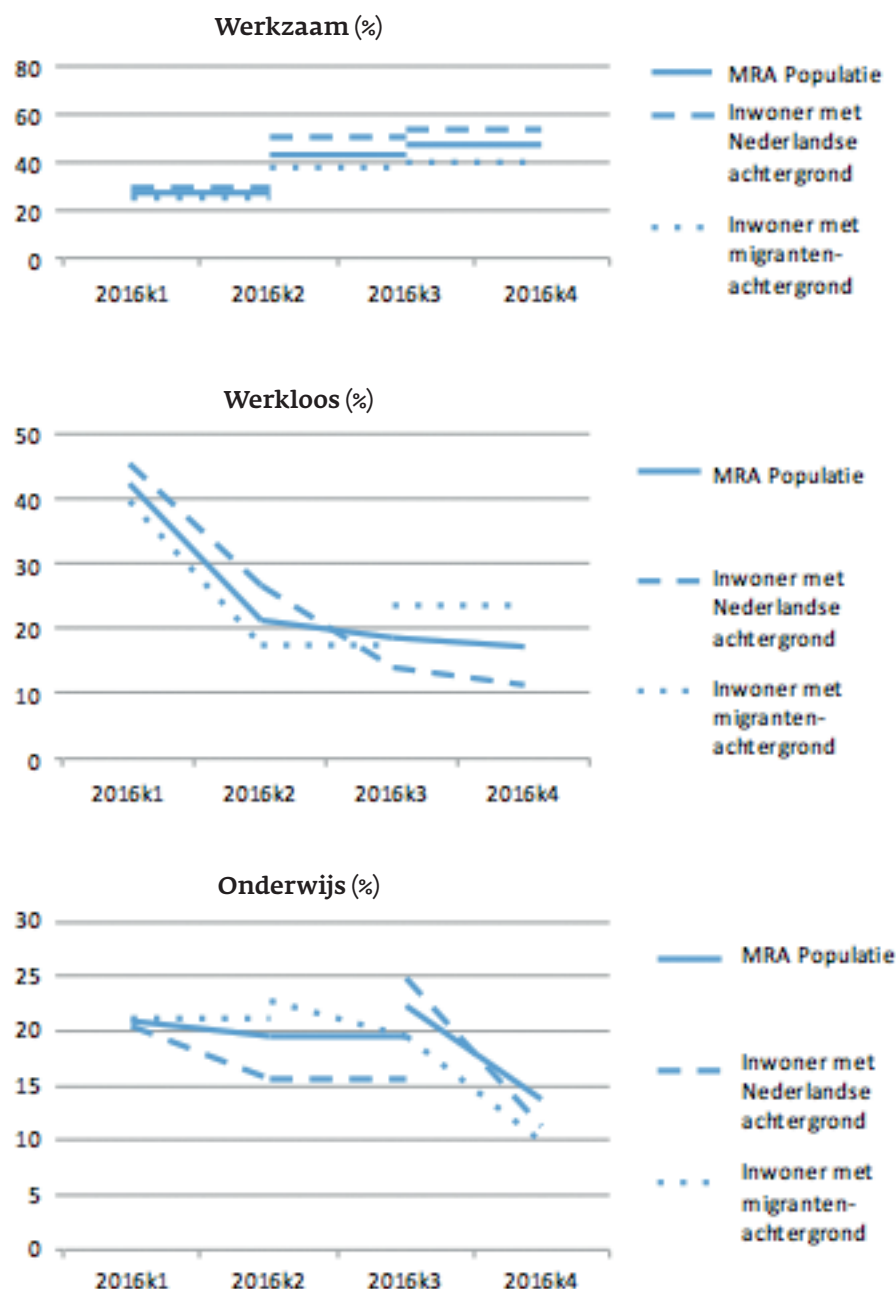
Tabel 5.2 beschrijft de dynamiek op de arbeidsmarkt in 2016 voor personen die aan het einde van 2015 werkloos waren. Aan het eind van 2016 waren 54% van deze personen werkzaam, rond 17% was werkloos en rond 7% was ingeschreven in het onderwijs.

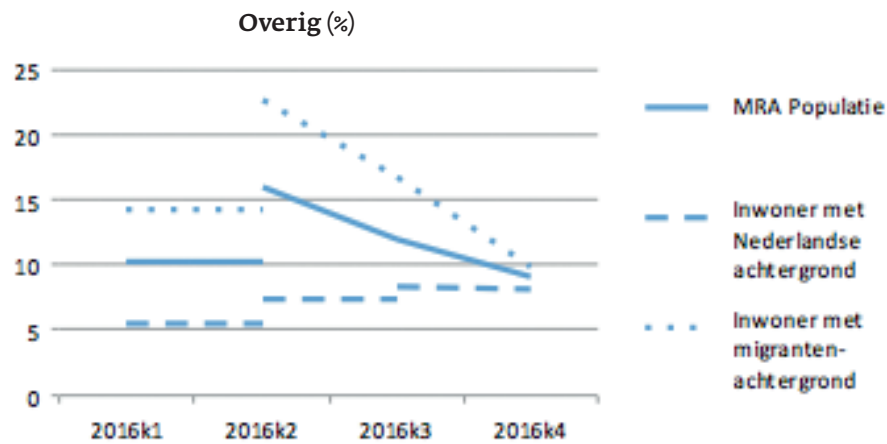
Tabel 5.2. Arbeidsmarktstatus van in 2015-K4 werkloze personen

	2016-K1	2016-K2	2016-K3	2016-K4
Werkzaam (%)	48.7	50.1	49.6	54.3
Werkloos (%)	28.5	23.5	22.5	17.1
Onderwijs (%)	7.3	6.8	8.8	6.9
Overig (%)	15.5	19.7	19.1	21.6

In de EBB wordt aan de respondenten gevraagd of zij in de laatste twee weken voor afname van de enquête bij een uitzendbureau ingeschreven waren. In de onderstaande grafieken worden die cijfers gepresenteerd van mensen die in het eerste kwartaal in 2016 bij een uitzendbureau geregistreerd waren. Uit de grafiek blijkt dat er twee keer zo veel werkzame personen bij uitzendbureaus waren ingeschreven aan het einde van 2016 dan aan het begin van 2016. Als gevolg hiervan is het aantal mensen dat werkloos was, afgenomen. Deze daling wordt ook geobserveerd voor de toestanden 'Onderwijs' en 'Overig'. Een zelfde conclusie met betrekking tot de uitzendbureaus en de functie van het uitzendwerk op de arbeidsmarkt wordt getrokken uit de CBS analyses die hiervoor zijn beschreven.

Figuur 5.2 Arbeidsmarkttoestanden MRA populatie naar kwartaal, 2016
welke in K1- 2016 bij een Uitzendbureau was (% van de totale bevolking)

De belangrijkste resultaten uit de EBB 2016 laten zich als volgt samenvatten:

- Mensen zonder migratie achtergrond hebben vaker een baan dan mensen met een migratie achtergrond. Als gevolg hiervan is de werkloosheid onder Nederlandse migranten hoger. Het aandeel werkzame personen is sinds het eerste kwartaal van 2016 gestegen.
- Bijna de helft van alle werklozen in het laatste kwartaal van 2015 heeft in 2016 een baan gevonden. Het aandeel werkenden dat in het laatste kwartaal van 2015 een baan had en ook in 2016 werkzaam was, is ongeveer 90%.
- Mensen die bij een uitzendbureau ingeschreven stonden in het eerste kwartaal van 2016 hebben een grotere kans om (weer) werk te vinden. Dit geldt voor zowel mensen met een migrantenachtergrond en mensen met een niet-migrant- achtergrond.

Samenvatting hoofdbevindingen

Voor u ligt de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2017. Deze bouwt voort op de monitor van 2016, met verbeteringen in gebruikte methodologie en nieuwe definities. De onderwijs- en arbeidsmarktmonitor 2017 geeft de ontwikkelingen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt weer in de periode 2012-2016. De gegevens uit het vorige rapport zijn hiervoor aangevuld met de meest recente beschikbare registratiegegevens voor 2015 en voor 2016 voor de beschikbare bestanden over onderwijs en met gegevens uit de Enquête Beroepsbevolking 2016 (EBB). Een directe vergelijking van de patronen uit de CBS-registratiegegevens en de EBB is evenwel niet mogelijk. In de EBB is soms sprake van zeer kleine aantallen in de steekproef die de betrouwbaarheid niet altijd ten goede komen. Hierdoor geven de EBB cijfers niet altijd een volledig betrouwbaar beeld en wijken de EBB cijfers soms af van die uit de registratiebestanden van het CBS. Een andere complicerende factor is dat de door het CBS gebruikte definities door de jaren heen aan veranderingen onderhevig zijn.

Zoals elk jaar bevat ook deze monitor gegevens over de trends en ontwikkelingen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt in de MRA. De presentatie van deze trendmatige ontwikkelingen zijn aangevuld met twee onderwerpen. Dit jaar is dat de geografische mobiliteit en de mate van geslotenheid en openheid van de MRA arbeidsmarkt.

Dit onderzoeksrapport richt zich op alle personen die in 2014 en 2015 als woonachtig in de MRA geregistreerd staan. De aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt is in kaart gebracht voor de gehele populatie door gebruik te maken van CBS-registratiebestanden. Hiertoe is per kwartaal op een vaste peildatum (i.e. 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november) de onderwijs- en arbeidsmarktsituatie van alle personen bepaald.

Selectie van bevindingen per hoofdstuk

- Het aantal geregistreerde inwoners binnen de MRA is gestegen. De grootse stijging vond plaats in Groot Amsterdam. Daar nam het aantal inwoners toe van 1.172 duizend in 2012 tot 1.205 duizend in 2015. Verder zijn Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland vergelijkbaar wat betreft demografische opbouw van de bevolking. Het aandeel van bevolkingsgroep onder 35 jaar oud is het grootst in Groot-Amsterdam en Flevoland. Groot-Amsterdam kenmerkt zich door een hoger percentage eerste- en tweedegeneratie migranten. Flevoland heeft ook een relatief hoog percentage migranten in vergelijking met andere drie regio's.
- Voor een groot gedeelte van de populatie is het geregistreerde opleidingsniveau onbekend. Aangezien dit vooral voor oudere personen het geval is

vallen deze percentages het hoogste uit in de drie regio's met het hoogste percentage 55-plussers: Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland.

- Verder valt op dat Groot-Amsterdam, met daarbinnen Amsterdam als grootste universiteitsstad van het land, het hoogste percentage hoger- en wetenschappelijk opgeleide personen heeft. Opvallend is dat personen met een bijstandsuitkering vooral in de grote steden (zoals Amsterdam en Zaanstad) en de wat kleinere regio's wonen. De werkzame populatie is ook niet gelijk verdeeld in de MRA.
- Het percentage werkenden is met 43-44% van de totale populatie opvallend constant gedurende 2014-2015. Het percentage personen dat WW ontvangt neemt in 2012-2013 iets toe, om in de periode 2014-2015 constant te blijven (ongeveer 2% van de MRA populatie ontvangt WW).
- Het percentage personen dat bijstand ontvangt, neemt in 2012-2013 iets toe om in de periode daarna – 2014-2015 – constant te blijven (3% van de MRA ontvangt bijstand). Het percentage personen dat een andere uitkering ontvangt, neemt in 2013-2014 iets toe en is in de periode daarna gedaald (20% van de MRA ontvangt een andere uitkering).
- Het aandeel personen dat onderwijs volgt of om andere redenen geen substantieel inkomen genereert, neemt af gedurende 2013-2014 en neemt toe in 2015, tot een vergelijkbaar niveau in eind 2012 (32% van de MRA bevolking volgt onderwijs).
- Het totaal aantal openstaande vacatures neemt toe van rond 30.000 begin 2012 tot bijna 43.000 eind 2015. In het tweede deel van 2015 neemt het aantal vacatures iets af (van rond 45.000 tot 43.000).
- Uit de ontwikkelingen van de monitor kan worden afgelezen dat de arbeidsmarkt duidelijk verbeterd, maar dat deze verbetering (nog) niet geldt voor alle sectoren en op alle onderwijsniveaus. Het gaat beter, maar (nog) niet over de hele linie en (nog) niet voor iedereen. Het aantal vacatures is toegenomen vooral op middelbaar opleidingsniveau.
- Over de gehele periode 2012-2015 is de aansluiting tussen vraag en aanbod verslechterd, er zijn zowel meer werkzoekenden bij gekomen als meer vacatures. Vraag en aanbod lijken elkaar minder gemakkelijk te vinden, bovendien is de structurele werkloosheid gestegen. Per saldo is zowel het aantal ww ontvangers als het aantal vacatures toegenomen.
- Het grootste aandeel werkzame personen betreft de leeftijdscategorie van 35-44 jaar. Het percentage WW ontvangers in de leeftijdsgroepen 35-44 jaar en 45-54 jaar is groter dan in andere leeftijdsgroepen, maar het blijft stabiel (4%) tijdens de geobserveerde periode.
- Jongere cohorten (i.e. 27-44 jaar) zijn hoger opgeleid dan oudere cohorten. Het omslagpunt ligt hierbij in de leeftijdscategorie 45-55 jaar. Boven 45 jaar is het aandeel hoger en wetenschappelijk opgeleiden lager dan voor de leeftijdscategorieën jonger dan 45 jaar.
- Vrouwen zijn relatief hoger opgeleid dan mannen. Personen met een migrantenafkomst zijn relatief ondervertegenwoordigd in de hogere en wetenschappelijke opleidingsniveaus. Oudere cohorten zijn sterk oververtegenwoordigd in de groep waarvoor het opleidingsniveau onbekend is. Personen met lager en middelbaar opleidingsniveau ontvangen relatief vaker WW of bijstand dan andere opleidingsniveaus.

- Het aandeel werkzame personen neemt toe met het opleidingsniveau. Het aandeel betaald werkenden onder elementair, lager en middelbaar opgeleiden is beduidend lager dan onder hoger en wetenschappelijk opgeleiden. Dit komt deels doordat elementair en lager opgeleiden nog onderwijs volgen of zich buiten de arbeidsmarkt bevinden. Het aandeel MRA-inwoners dat onderwijs volgt of buiten de arbeidsmarkt staat neemt af met het opleidingsniveau. Hetzelfde geldt voor de categorie 'Niet in school/Overig zonder inkomen'.
- Het percentage WW-ontvangers op middelbaar opleidingsniveau is niet veel veranderd in de periode 2014-2015, maar is gestegen in vergelijking met de periode 2012-2014.

Een vergelijkbare ontwikkeling is te zien voor WW ontvangers op andere onderwijsniveaus, behalve op het elementair opleidingsniveau. Ongeveer 15% van de werkzame bevolking in de MRA is werkzaam in de groot- en detailhandel en reparatie van auto's, ook is 15% werkzaam in de gezondheids- en welzijnszorg. In de sectoren 'Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen', 'Onderwijs' en 'Gezondheids- en welzijnszorg' is het aandeel werkzame personen veel hoger dan het aandeel WW-uitkering ontvangers. Sectoren met een groot aandeel hoger en wetenschappelijk opgeleiden zijn: 'Informatie- en communicatie', 'Financiële instellingen', 'Advisering, onderzoek, zakelijke dienstverlening, en 'Onderwijs'. In deze sectoren heeft meer dan 40% van de werkenden een hoger of wetenschappelijk opleidingsniveau. Sectoren met een groot aandeel middelbaar opgeleiden zijn: de 'Bouwnijverheid', 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's', 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking' en 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening'. In deze sectoren heeft 30% van de werkenden een middelbare opleiding.

Er zijn meer vacatures in alle sectoren in het laatste kwartaal in 2015 dan in het eerste kwartaal van 2014, behalve in de sector 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking'.

- De werkloosheid in alle sectoren aan het einde van 2015 blijft vergelijkbaar met die aan het begin van 2014 of ligt eronder, behalve in de sector 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening'. In deze sector zijn er in 2015 meer WW-ontvangers met name onder lager en middelbaar opgeleiden.
- De arbeidsmarktsituatie voor middelbaar opgeleiden is in een aantal sectoren verbeterd, met name in de sectoren 'Vervoer en opslag', 'Informatie en communicatie', 'Financiële instellingen', 'Verhuur van en handel in onroerend goed', 'Onderwijs', 'Gezondheids- en welzijnszorg' en 'Cultuur, sport en recreatie'. Tegelijkertijd is de balans tussen het aantal openstaande vacatures en het aantal WW-uitkering ontvangers slechter geworden in de sector 'Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen'. Het aantal WW-uitkering ontvangers blijft ver onder de 45-graden lijn voor de sectoren 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', 'Cultuur, sport en recreatie' en 'Financiële instellingen'. Dit betekent dat er veel meer WW-ontvangers zijn dan openstaande vacatures. Opvallend is de arbeidsmarktdisbalans in sector 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking'. In deze sector blijft de arbeidsvraag (vacatures) veel hoger dan het potentiële arbeidsaanbod (WW-uitkering ontvangers).

Mobiliteit op de MRA-arbeidsmarkt

- Ongeveer de helft van de WW ontvangers stroomt binnen een jaar uit de WW. De gemiddelde duur van de WW-uitkering in het geval van uitstroom is 9-10 maanden. Rond 60% van de uitstromers vindt werk in loondienst, ongeveer 7% wordt zzp'er, rond 6% gaat naar een bijstandsuitkering en de rest komen terecht in de categorie 'Niet in school/Overig zonder inkomen'.
 - De uitstroom verschilt naar sector. De grootste uitstroom uit de WW (meer dan 60%) is onder WW ontvangers die in 2013 werkten in 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', 'Onderwijs' en 'Cultuur, sport en recreatie'. De laagste uitstroom (minder dan de helft van de WW populatie) is onder WW ontvangers die in 2013 in de volgende sectoren werkten: 'Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas', 'Winning/distributie van water; afval(water) beheer, sanering' en 'Financiële instellingen'.
 - Het grootste deel (37%) van alle WW ontvangers die vóór hun WW-periode bij een uitzendbureau werkten, komen terecht bij 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening', dat wil zeggen weer bij een uitzendbureau. 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's' is de tweede meest populaire sector (5% van alle WW ontvangers die voorheen bij een uitzendbureau werkzaam waren).
- Mobiliteitspatronen van andere sectoren naar een uitzendbureau zijn vergelijkbaar met de mobiliteitspatronen van een uitzendbureau naar de sectoren: 'Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening' en 'Groot- en detailhandel; reparatie van auto's'. Dit zijn sectoren waaruit het grootste percentage WW uitstromers terecht komt bij een uitzendbureau.

Aansluiting en mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt

- Het aantal leerlingen/studenten is afgenomen van 365 duizend in 2012 naar 338 duizend in 2015. De grootste daling van leerlingen/studenten was voor de leeftijdscategorie 18-22 jaar (15 duizend).
- Het percentage geslaagde vo leerlingen is gedaald van 90% tijdens de periode 2012-2014 naar 84% in 2015.
- Het aantal uitgereikte diploma's in het mbo is afgenomen van 25 duizend in 2012 naar 21 duizend in 2015.
- In het hbo is het aantal uitgereikte diploma's toegenomen tussen 2013 en 2014 (24 duizend) om vervolgens in 2015 te dalen tot hetzelfde niveau zoals in 2012 (22 duizend).
- Het aantal uitgereikte diploma's in het wo is gedaald van 20 duizend in 2012 naar 17 duizend in 2015.
- Het aantal doorstromers in het vo is enigszins toegenomen van 140 duizend in 2013 naar 142 duizend in 2016. Tegelijkertijd is het aantal doorstromers in andere onderwijsniveaus gedaald. De grootste daling is te zien in het mbo, van 62 duizend doorstromers in 2013 naar 49 duizend in 2016. Het grootste deel van leerlingen stromen door naar hetzelfde opleidingsniveau.

- De meerderheid van de uitstromers heeft een startkwalificatie. De uitstromers uit het vo en het mbo met een startkwalificatie presteren beter op de arbeidsmarkt dan de uitstromers zonder een startkwalificatie. Het deel werkzame uitstromende mbo'ers is toegenomen in de periode 2013-2015. De arbeidsmarkt voor hoog opgeleide uitstromers (hbo en wo) is ook beter geworden.
- Het grootste aandeel werkzame mbo'ers is man en heeft een mbo-3 niveau. Het kleinste aandeel is vrouw op mbo-2 niveau. Mannelijke uitstromers op mbo-2 niveau en mbo-3 niveau hebben vaker een baan dan vrouwelijke uitstromers op dezelfde niveaus.

Hoe regionaal en nationaal is de MRA onderwijs- en Arbeidsmarkt?

- Inwoners van Flevoland werken het vaakst buiten de MRA, gevolgd door inwoners van Gooi- en Vechtstreek, Zuid Kennemerland en Groot Amsterdam. Relatief het minst mobiel zijn de inwoners van Zaanstreek-Waterland, van hen werkt slechts ongeveer een kwart buiten de MRA.
- 30-40% van de mannen in de MRA werkt buiten de MRA. Voor vrouwen is dat iets minder, namelijk 20-30%.
- Nederlanders zonder migrantenachtergrond werken vaker in de regio waar ze ook wonen dan Nederlanders met een migrantenachtergrond. Het aandeel migranten dat naar Groot-Amsterdam pendelt, is in elke regio groter dan gemiddeld. Dat betekent dat een relatief groter deel van de Nederlanders zonder migrantenachtergrond werken in de regio waar ze ook wonen. Zeker 20% van de Nederlanders met een migrantenachtergrond pendelt naar Groot-Amsterdam.
Minder dan 16% van de Nederlanders zonder migrantenachtergrond die wonen in Flevoland en de Gooi en Vechtstreek pendelen voor werk naar Groot-Amsterdam.
- De verschillen in mobiliteit naar leeftijd is vrij gering. Zo werkt van de inwoners van Groot Amsterdam in de leeftijd 15-22 jaar 26.9% buiten de MRA. In de leeftijd 23-26 is dat 26.4%. In de leeftijd 45-54 jaar werkt 27% van de inwoners van Groot Amsterdam buiten de MRA en onder 55-plussers is dat 25.3%.
- De verschillen naar opleidingsniveau zijn beduidend groter dan de verschillen naar leeftijd. Hoger opgeleiden zijn mobieler dan lager opgeleiden. Kijken we nogmaals naar de inwoners van Groot Amsterdam dan werkt van de inwoners met een elementaire opleiding 26% buiten de MRA. Voor lager opgeleiden is dat 25.6%, voor middelbaar opgeleiden 26.6%, voor hoger opgeleiden 27.4% en voor wetenschappelijk opgeleiden is dat 34.5%. Vooral wetenschappelijk opgeleide inwoners van de MRA werken relatief vaak buiten de MRA.
- Hot spots voor MRA-inwoners om te werken zijn den Haag en Utrecht en voor een deel Rotterdam. Dat geldt vooral voor hoger opgeleiden.

Enquête Beroepsbevolking (EBB): trends in de MRA voor 2016

- Mensen zonder migratie achtergrond hebben vaker een baan dan mensen met een migranten achtergrond. De werkloosheid onder migranten is hoger. Het aandeel werkzame personen is sinds het eerste kwartaal van 2016 gestegen.
- Bijna de helft van alle werklozen in het laatste kwartaal van 2015 heeft in 2016 een baan gevonden. Het aandeel werkenden dat in het laatste kwartaal van 2015 een baan had en ook in 2016 werkzaam was, is ongeveer 90%.
- Mensen die bij een uitzendbureau ingeschreven stonden in het eerste kwartaal van 2016 hadden een grotere kans om (weer) werk te vinden. Dit geldt voor zowel mensen met een migrantenachtergrond als voor mensen met een niet-migrantenaachtergrond.

